

RENĐŐRSÉGI TANULMÁNYOK

A RENĐŐRSÉG TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

RENĐŐRI BÉKEFENNTARTÁS ÉS POLGÁRI VÁLSÁGKEZELÉS 2020–2023

VII. évfolyam 2024/2.

SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK:

Dr. Pozsgai Zsolt rendőr vezérőrnagy

TAGOK:

Dr. habil. Boda József nyugállományú nemzetbiztonsági vezérőrnagy

Dr. Boros Gábor rendőr ezredes

Dávid Károly nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. univ. Dsupin Ottó nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. Gárdonyi Gergely PhD

Dr. habil. Hautzinger Zoltán rendőr ezredes

Dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Prof. Dr. Kerezi Klára MTA doktora

Prof. Dr. Kovács Gábor rendőr vezérőrnagy

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes

Prof. Dr. Sallai János rendőr ezredes

Dr. Sipos Gyula nyugállományú rendőr vezérőrnagy

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. Gaál Gyula PhD

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Dr. Molnár Katalin PhD

MŰSZAKI SZERKESZTŐ:

Steib Norbert

FELELŐS KIADÓ:

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes, Rendőrség Tudományos Tanácsa elnök

KIADÓ

Rendőrség Tudományos Tanácsa

Cím: 1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Bp. Pf.: 314/15.

Telefon: +36 1 443-5533, BM: 33-355

Fax: +36 1 443-5784, BM: 33-884

E-mail: rtt@orfk.police.hu

Webcím: www.bm-tt.hu/rtt

HU ISSN 2630-8002 (online)

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A szerkesztőség olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, a közbiztonság, a közrend, a határrendészet, a vezetés-irányítás és a mindenoldalú biztosítás kérdéseit elemzik, értékelik. A kéziratokon kérjük feltüntetni a szerző nevét, szolgálati helyét, beosztását, telefonszámát. Kérjük, hogy a cikkek szövegét e-mailben küldjék meg. A szerkesztőség a beérkezett kéziratot szakmai szempontból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására. A megjelenő írások nem a Rendőrség Tudományos Tanácsa, hanem a szerzők saját, tudományos szabadságán alapuló álláspontját képviselik. El nem fogadott kéziratot nem áll módunkban visszaküldeni. A szerkesztőség másodközlést nem vállal.

TARTALOM

2024/2.

BALOGH JÁNOS

Köszöntő (8-9)

BODA JÓZSEF

Bevezetés helyett: A magyar rendőri békeműveleti és polgári válságkezelő tevékenység rövid története (10-17)

ELSŐ RÉSZ

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) béketámogató misszióiban való részvételünk (18)

**BOA MELINDA –
KOVÁCS ALEXANDRA**

ENSZ Békefenntartó Erő Cipruson (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus- UNFICYP Ciprus) 1964, - 2023 (19-25)

BARKÓCZI CSABA

Az ENSZ Ideiglenes Igazgatási Missziója Koszovóban (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo – UNMIK) 1999 –, 2023 (26-34)

MÁSODIK RÉSZ

Az Európai Unió (EU) polgári válságkezelő tevékenységéhez való magyar hozzájárulás (35)

KASSAI ANDRÁS

Az EU Moldovai és Ukrajnai Határellenőrzést Segítő Missziója, Moldávia – Ukrajna (European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine- EUBAM) 2005-, 2020-2022 (36-43)

NÉMETH GÁBOR

A Rafahi Átkelőhelyen Működő Határellenőrzést Segítő Európai Unió Misszió, Palesztina, (EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point- EUBAM Rafah) 2005-, a Misszióba telepített határrendészeti szakértői csoport 2022 (44-52)

JUNGBERT ZSÓFIA

A Palesztin Rendőrség támogatásával foglalkozó Európai Unió Koordinációs Iroda, Palesztina (EU Coordinating Office for Palestinian Police Support - EUPOL COPPS, Palestine) 2006-, 2023 (53-61)

DANCS RÓBERT

Európai Külügyi Szolgálat Katonai Törzs Főügyelet, Brüsszel, Wach Keeping Capability (WKC) 2007-, 2023 (62-72)

RÉTYI ÁRPÁD

EU Megfigyelő Misszió, Georgia (EU Monitoring Mission in Georgia- EUMM) 2008-, 2023 (73-89)

HOLOTA GÁBOR

Az európai polgári válságkezelés műveleti parancsnoksága, EU Polgári Tervezési és Végrehajtási Képesség, Belgium (EU Civilian Planing and Conduct Capability- EU CPCC) 2011-, 2023 (90-96)

GYULAI JÓZSEF

Az EU Ukrajnai Tanácsadó Missziója; European Union Advisory Mission- EUAM, Ukraine) 2014-, 2022- 2023 (97-101)

GYURISS ISTVÁN

EU Koszovói Különleges Törvényszéke és Ügyészsége, Biztonsági és Védelmi Egység, Hollandia (Kosovo Specialist Chambers & Specialist Prosecutor's Office- EU KSC) 2015-, 2022-2023 (102-109)

BAKSA ANDRÁS

Az Európai Unió (EU) Képességfejlesztő Missziója Szomáliában (European Union Capacity Building Mission in Somalia- EU-CAP, Somalia) 2016-, 2022- 2023 (110-117)

BALASSA BENCE

A B&S Europe által menedzselte EULINK (RAWABET) I. rendszeti rehabilitációs projekt Líbiában (Tapasztalatok és tanulságok) 2021-2023 (118-141)

HARMADIK RÉSZ

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) nemzetközi válságkezelésében való magyar részvétel (142)

KULCSÁR ATTILA

Az EBESZ Különleges Megfigyelő Missziója Ukrajnában (OSCE Special Monitoring Mission in Ukraine) 2014-2022, 2022 (143-150)

NEGYEDIK RÉSZ

Egyéb béketámogató műveletek (151)

LESS FERENC

Az Amerikai Egyesült Államok rendvédelmi kiképzési programja, Libéria, 2022–2023 (152-162)

NÉMETH JÓZSEF

Zárszó (163)

Summary (164-169)

A kiadvány szerzői (170-202)

SZERZŐK

2024/2.

BAKSA ANDRÁS

rendőr százados,
Kecskeméti Rendőrkapitányság
Bűnügyi Osztály

DR. BALASSA BENCE

rendőr alezredes,
nemzetközi szakértő,
B&S Europe projekt (jelenleg
GOPA PACE) Líbiai Rendészeti
Támogató Program

BARKÓCZI CSABA

címzetes rendőr alezredes,
INTERPOL összekötő tiszt,
kontingensparancsnok,
UNMIK UNPOL INTERPOL Liai-
son Unit (Egyesült Nemzetek Szer-
vezetének Átmeneti Adminisztratív
Missziója Koszovóban)

BOA MELINDA

rendőr őrnagy
megbízott osztályvezető,
Rendőrségi Oktatási és Kiképző
Központ Kiképzési és Tanfolyam-
szervezési Főosztály Külszolgálati
és Béketámogató Osztály

DR. HABIL. BODA JÓZSEF

nyugállományú nemzetbiztonsági
vezérőrnagy, delegált tag,
Nemzeti Közsolgálati Egyetem
Tanácsadó Testülete

DANCS RÓBERT

rendőr alezredes,
főügyeletes,
EU Katonai Törzs (EUMS) Műve-
leti Igazgatóság civil és katonai
missziók főügyelet

DR. GYULAI JÓZSEF

rendőr őrnagy,
korrupcióellenes kiemelt tanácsadó,
magyar rendőri szakértő kontingens-
parancsnok, EUAM Ukrajna (az Eu-
rópai Unió által szervezett és veze-
tett ukrajnai tanácsadó misszió)

GYURISS ISTVÁN

rendőr százados, biztonsági tiszt,
Kosovo Specialist Chambers &
Specialist Prosecutor's Office

HOLOTA GÁBOR

rendőr alezredes,
osztályvezető,
CPCC Műveleti Főosztály Közel-
Kelet és Észak-Afrika Osztály

DR. JUNGBERT ZSÓFIA

büntetés-végrehajtási százados,
börtönügyi tanácsadó,
EU Coordinating Office for Pa-
lestinian Police Support, EUPOL
COPPS

KASSAI ANDRÁS

rendőr alezredes, kiemelt főelőadó,
Rendőrségi Oktatási és Kiképző
Központ Kiképzési és Tanfolyam-
szervezési Főosztály Külszolgálati
és Békétámogató Osztály

DR. KOVÁCS ALEXANDRA

rendőr alezredes,
szektor-parancsnok-helyettes,
ENSZ Ciprusi misszió

KULCSÁR ATTILA

rendőr alezredes,
kiemelt főelőadó,
Rendőrségi Oktatási és Kiképző
Központ Kiképzési és Tanfolyam-
szervezési Főosztály Külszolgálati
és Békétámogató Osztály

DR. LESS FERENC

rendőr alezredes,
osztályvezető-helyettes,
Rendőrségi Oktatási és Kiképző
Központ Jogi és Koordinációs
Osztály

NÉMETH GÁBOR

rendőr alezredes,
tanársegéd,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar Határ-
rendészeti Tanszék

DR. RÉTYI ÁRPÁD

rendőr alezredes,
kiemelt főelőadó,
Mohácsi Rendőrkapitányság
Bűnügyi Osztály

Köszöntő

Tisztelt Olvasó!

A kiadvány célja, hogy összefoglalja az elmúlt három év során a rendőrség/rendvédelmi szervezetek egyik kevésbé ismert területén a rendőri békeművelési/békefenntartói és polgári válságkezelői missziókban dolgozó szakemberek tevékenységét, valamint emléket állítson azoknak, akik az eltelt három évben rendőrként, határrendészként, büntetés-végrehajtási szakértőként kivették a részüket a válságövezetekben zajló konfliktusok kezeléséből, megoldásából.

A rendőrségi törvény 1. § 17. pontja az alábbiak szerint rendelkezik ezzel kapcsolatban: *„részét vesz az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete keretében szervezett, vagy nemzetközi szerződés alapján a béketámogató és polgári válságkezelési feladatokban, ”.*

Magyar rendőrök először békefenntartó misszióban az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Átmeneti Tanácsadó Csoportjának (United Nations Transition Assistance Group UNTAG) munkájában vettek részt Namíbiában, 1989-1990 között.

Az eltelt 35 év során magyar rendőrök és más rendvédelmi szakemberek százai álltak helyt olyan nemzetközi szervezetek, békefenntartó és válságkezelő tevékenységében, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, az Európai Unió és az Észak-atlanti Szerződés Szervezete.

Ezen kívül két- és többoldalú egyezmények alapján segítettek és segítenek a béke fenntartásában és a rendvédelmi szervek fejlesztésében Afganisztánban, Azerbajdzsánban, Grúziában, Líbiában, Libériában, a Sínai-félszigeten, hogy csak a legfontosabbakat említsem.

Nemzetközi szinten is elismert az a képzési program, amelyet kollégáim fejlesztettek ki a misszióba induló rendvédelmi szakemberek számára. A megfelelő felkészültséggel és nyelvismerettel rendelkező jelöltek kiválasztását és felkészítését a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kiképzési és Tanfolyamszervezési Főosztály Külszolgálati és Béketámogató Osztály missziókat megjárta szakemberei végzik.

Mára a kibertérben zajló események hatására, az infokommunikációs eszközök tömeges megjelenése miatt teljesen átalakult, összetettebbé vált a missziók irányítása és végrehajtása is, ami új kihívások elé állítja a végrehajtói és vezetői állományt itthon és a műveleti területeken egyaránt.

A kiadványban található írások a rendőrség által 2018-ban alapított Rendőrségi Tanulmányok különszámában olvashatók majd az ENSZ Békefenntartók Napja alkalmából, amelyet minden évben május 29-én tartanak.

Dr. Balogh János r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány

BODA JÓZSEF

Bevezetés helyett: a magyar rendőri békeműveleti és polgári válságkezelő tevékenység rövid története

A kezdeti békeműveleti missziók során a „*rendőri műveletek*” kifejezést olyan alkalmak esetén is használták, amelyek nem hadműveleti és harctevékenységek voltak. Példaként említhető a Nagy-Britannia által végrehajtott műveletek a gyarmatain. Hasonlóképpen „*rendőri erőnek*” nevezték az ENSZ első békefenntartó akciójában a Sínai-félszigeten, 1956-ban tevékenykedő katonai kontingenst. Természetesen ezek a missziók nem a hagyományos értelemben vett rendőri-rendvédelmi műveletek voltak.

A hagyományos értelemben vett rendőrségnek a katonai rendőrségtől történő megkülönböztetése érdekében született meg a „*polgári rendőrség*” (civilian police, azaz CIVPOL) kifejezés. A terminológia ebben a vonatkozásban a polgári rendvédelmi feladatokra utal.

A békeműveletekre gyakran olyan országokban kerül sor, ahol a hagyományos rendvédelmi szervek felbomlottak, vagy nem a demokrácia szabályai szerint működnek, ezért a legtöbb esetben a törvényes rend és közbiztonság helyreállítása, a rendvédelmi és igazságszolgáltatási szervezetek demokratikus működésének garantálása a békefenntartók feladata.

A katonai békeműveletek során nincs mód a hosszú időt igénylő rendőri, rendvédelmi feladatok végrehajtására. A rendvédelmi szervek törvényes működésének garantálása, a rendvédelmi szervezetek reformja (felkészítése, felszerelése) minden esetben hosszú távú feladat. Amíg a katonai kontingens képes rövid távon a rendfenntartói tevékenységet ellátni ahhoz, hogy a közrendet és közbiztonságot hosszú távon fenntartsuk, a helyi rendvédelmi és igazságszolgáltatási szerveket újjá kell alakítani és meg kell reformálni. A rendőri tanácsadók kétoldalú egyezményben foglalt alkalmazásának hosszú hagyománya van.

Ha visszatekintünk a rendvédelmi műveletek történetére, úgy gondolom, hogy az alábbi tanulságokat vonhatjuk le:

- ahhoz, hogy a békeműveletekkel kapcsolatos nemzetközi erőfeszítéseket a stabil és biztonságos környezet kialakításához siker koronázza, nagyon jól előkészített, koordinált és a feladathoz igazított, világos mandátumra, jól felkészült katonai és polgári válságkezelő erőkre van szükség;
- a sikerhez szükséges a helyi rendvédelmi és igazságszolgáltatási szervek minimális működőképessége és maximális együttműködése;
- a biztonság, közbiztonság, a törvényes rend biztosítása soha nem rövid távú feladat.

1990-től kezdődően az ENSZ-rendőrség (CIVPOL) szerves részévé vált az ENSZ békeművelti és válságkezelő misszióinak, Bosznia-Hercegovinában és Koszovóban pedig a CIVPOL-é volt a vezető szerep.

Az ENSZ rendőrségével kapcsolatos hagyományos elképzelés az volt, hogy nagy gyakorlattal rendelkező rendvédelmi szakembereket kérnek a tagállamoktól, majd különböző felhatalmazással a missziós területre telepítik őket, garantálva ezzel részrehajlás nélküli működésüket, a törvényes rendet, biztonságot és a végső célt, a tartós béke elérését. Az ENSZ-rendőrség tagjai, - eltérően a katonai alakulatok állományától - nem laktanyákban és katonai táborokban laktak és laknak, hanem a helyi lakosságtól bérelnek lakásokat és együtt élnek a gondjaikra bízott emberekkel. Ők képezik ezáltal a békeműveletek „szemét és fülét”. A polgári rendőrségnek saját, a katonaitól eltérő szervezeti felépítése van, amelyet a rendőrfőkapitány vagy a rendőri főtanácsadó irányít, akit a New York-i ENSZ-központban neveznek ki.

A rendvédelmi békeműveletek szempontjából az első fontos ENSZ-beavatkozásra Kongóban került sor (Opérations des Nations Unies au Congo)

1960–64 között, amely már szinte teljes mértékben különbözött a hagyományos értelemben vett katonai békeműveletektől. Inkább az úgynevezett második generációs műveletekhez sorolható, békekikényszerítői, majd békefenntartói feladattal. Ez volt az első alkalom, hogy egy kis létszámú rendőri egységet is telepítettek a missziós területre Ghánából, 1960-ban. A ghánai rendőrök a fővárosban, Leopoldville-ben (ma Kinshasa) dolgoztak, de belekeveredtek a kongói helyi politikai konfliktusba, ezért néhány hónap után haza kellett őket küldeni. Ennek az ENSZ történetében először alkalmazott rendőri egységnek a feladata az volt, hogy a kongói rendőrség munkáját segítse. Az ENSZ katonaságot is alkalmazott ebben a misszióban rendvédelmi feladatokra, elsősorban tömegdemonstrációk alkalmával, de a katonák sem ilyen jellegű felkészültséggel, sem felszereléssel nem rendelkeztek.

A ghánai rendőröket egy 400 fős nigériai rendőri kontingens váltotta fel, egy az ENSZ-t, Kongót és Nigériát érintő háromoldalú megállapodást követően. A nigériai rendőrök az ENSZ-misszió befejezése (1964) után még egy évig maradtak az országban. A misszió ideje alatt a helyi rendőrség számára nyújtottak segítséget és emellett feladatuk kapták az ENSZ polgári személyzet tagjainak és az ENSZ-tulajdon biztosítását is. A nigériai rendőrök a fővároson kívül a régióközpontokban (Bukavu, Luluaborg most: Kananga, Stanleyville most: Kisangani) is szolgálatot teljesítettek.¹

Maga a terminológia „polgári rendőrség” (CIVPOL) az ENSZ ciprusi missziójának katonai parancsnokától származik 1964-ből. Az indiai származású Prem Singh Gyani altábornagy volt az, aki kezdeményezte polgári rendőri kontingens alkalmazását a rendvédelmi feladatok ellátására, a katonai kontingens részeként. Azt javasolta, hogy 300 fő rendőrt telepítsenek a missziós területre és helyezték el őket minden járásba a ciprusi rendőrség munkájának segítése, támogatása és a helyi lakosság megnyugtatása érdekében. Az ENSZ polgári rendőri egysége 1964. április 14-én kezdte meg

¹ Schmidl: op. cit. 20-23. o.

tevékenységét Cipruson. A rendőrök (173 fő) Ausztráliából (40), Ausztriából (33), Dániából (40), Svédországból (40) és Új-Zélandról (20) érkeztek. Ebben a misszióban a nemzeti kontingensek együtt látták el feladataikat és nemzetenként egy-egy járásban szabtak számukra feladatot, a jelenlegi gyakorlattól eltérően, amely a vegyes személyzetű ENSZ rendőrállomásokat részesíti előnyben. Vezetőjük a rendőri főtanácsadó volt, és vészhelyzet esetére létrehoztak belőlük egy Gyors Reagáló Csoportot a parancsnokság állományában.²

Hamarosan világossá vált, hogy sokkal nehezebb rendőröket „kölcsonvenni” az ENSZ békeműveleti tevékenységéhez, mint azt a tervezők gondolták. A rendőröknek – eltérően a katonai alakulatoktól, amelyek a harcra és a háború megvívására, vagy újabban békeműveleti feladatokra készülnek fel – megvan a mindennapi feladatuk békeidőben is, sőt, sok esetben otthon sem elég a létszámuk a rájuk háruló feladatok végrehajtásához. Néhány országban a rendőrök külföldre vezénylését még az alkotmány is nehezíti. A fenti nehézségek ellenére a hetvenes és a nyolcvanas években az ENSZ szervezésében új rendőri missziók kezdődtek. Ezek a békeműveleti akciók megfigyelői, csapatszétválasztási feladatokat és államokon belüli konfliktusok megoldását foglalták magukban, amelyek mindegyike megkövetelte a rendvédelmi szervek jelenlétét.

Ebben az időben az ENSZ hatáskörén túl még csak egy békeműveleti misszióra került sor, Rhodesiában (ma Zimbabwe), 1979 decembere és 1980 áprilisa között. A Brit Nemzetközösség 1500 fős Megfigyelő Ereje (Commonwealth Monitoring Force) felügyelte a közrend és közbiztonság és a törvényes rend betartását ebben az átmeneti időszakban. A választások idejére még 300 brit rendőrt vezényeltek az országba a választási helyek biztosítására.³

² Schmidl: op. cit. 25-29. o.

³ Schmidl: op. cit. 10. o.

Boda József: Bevezetés helyett: a magyar rendőri békeműveleti és polgári válságkezelő tevékenység rövid története

Az első olyan ENSZ békeműveleti misszióra, amelyben nagyobb létszámú rendőri megfigyelő is részt vett, Namíbiában került sor 1989–90 között.

A mai modern rendőri békefenntartás

A rendvédelmi szervek az alábbi békeműveleti, válságkezelői szakmai területeken vesznek részt jelenleg a különböző nemzetközi szervezetek felkérésének megfelelően:

- megfigyelő és ellenőrző;
- közvetítő;
- konfliktusmegelőző;
- tanácsadó;
- mentori és kiképzői;
- rendvédelmi reformokhoz (büntetés-végrehajtási, határőrizeti, katasztrófavédelmi, rendőri, titkosszolgálati) segítségnyújtás.

Az ENSZ kétfajta békeműveletben alkalmazta és alkalmazza a rendvédelmi szakembereket, békefenntartó műveletekben: (például Ciprus, Elefántcsontpart, Kelet-Timor, Kongó, Koszovó, Libéria, Nyugat-Szahara, Sierra Leone), valamint politikai és békeépítő missziókban (például Afganisztán, Bissau-Guinea, Grúzia, Tádzsikisztán).⁴

Az EBESZ tagállamok Külügyminiszteri Tanácsa Bukarestben lebonyolított 9. értekezletén (2001. december. 3-4.) döntött, arról, hogy tekintettel az új kihívásokra (többek között terrorizmus, nemzetközi szervezett bűnözés, illegális migráció), segítséget nyújt a tagállamok részére, hogy a rendvédelmi szervek meg tudjanak felelni ezen új feladatoknak. Az EBESZ 2003-ban stratégiát dolgozott ki a XXI. század biztonságát és sta-

⁴ Forrás: www.un.org/Depts/dpko/cu_mission/body.htm

bilitását fenyegető veszélyek kezelésére. Az EBESZ a rendvédelem területén elsősorban a tanácsadói, megfigyelői (Grúzia, Horvátország, Macedónia, Tádzsikisztán), kiképzői műveleteket (Koszovó, Szerbia és Montenegró) és rendvédelmi reformok segítségét vállalja magára, alapvetően Európában, továbbá Közép-Ázsiában.

Az Európai Unió tagállamai 1999 decemberében Helsinkiben új európai biztonság- és védelempolitika mellett döntöttek. Ezek szerint az EU-nak képesnek kell lennie önálló cselekvésre, melynek végrehajtásához hiteles katonai erővel és döntéshozatali mechanizmussal kell rendelkeznie. 2003 végére megszületett az Európai Biztonsági Stratégia. Az év második felében pedig létrehoztak egy 60 000 fős katonai és egy 5000 fős rendvédelmi készenléti erőt. Az EU, mint regionális szervezet számára a rendvédelmi békeműveletekben való részvétel új feladatként jelentkezett. 2003. január 1-jével viszont tagállamai szinte mindegyike már hosszú évekre visszanyúló tapasztalatokkal rendelkezett a válságkezelői feladatok megindításához. Az EU jelenlegi rendőri misszióiban a tanácsadói tevékenységet és a rendvédelmi reformok támogatását helyezi előtérbe (Bosznia-Hercegovina, Macedónia). Folyamatban van (2004–2006) az EU válságkezelői tevékenységének kiterjesztése az afrikai kontinensre (Szudán, Kongó). Ezekben a missziókban az EU katonaság az Egyesített Rendőri Egységek (IPU) alkalmazásával speciális rendvédelmi feladatokat (többek között háborús bűnösök felkutatása, letartóztatása, fedett műveletek végrehajtása) végez.

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (North Atlantic Treaty Organization NATO) a hidegháború végével, a Varsói Szerződés megszűnésével, a Szovjetunió felbomlásával és a délszláv válság kitörésével új helyzettel találta magát szemben. A szövetség történetében azonban a legnagyobb változást a 2001. szeptember 11-i, Amerikai Egyesült Államok elleni terroristámadás okozta. Ez arra ösztönözte a tagállamokat, hogy új képességeket fejlesszenek ki hadseregeikben (például rendfenntartói, polgári-katonai együttműködési, újjáépítési). Rendvédelmi tevékenysége során kezdetben a balkáni konfliktusok idején, elsősorban határőrizeti szakembereket alkalmazott megfigyelői, ellenőrzési, közvetítői feladatokra (albán–macedón

határtérség), valamint katonai rendőröket. A nemzeti katonai rendész (rendőr) alegységek pedig a katonai alakulatok rendjére és biztonságára hivatottak ügyelni. Az afganisztáni művelet során a Nemzetközi Biztonsági és Közreműködő Erő (ISAF) ezeket az új képességeket alkalmazta. E mellett a NATO a békeműveletekkel kapcsolatban komoly szerepet vállal a katonai és polgári alakulatok, személyek felkészítésében.

A számos válság, konfliktus és egyéb, a nemzetközi és nemzeti biztonsággal kapcsolatos kihívás arra ösztönözte az államokat, hogy ne csak a nemzetközi szervezetektől várjanak segítséget, hanem saját maguk a szomszéd országokkal és más szövetségesekkel együtt próbáljanak megoldást keresni. A teljesség igénye nélkül nézzünk néhány példát erre a kezdeményezésre: ilyen az Afrikai Unió, az Arab Liga, az Arab-öböl menti Együttműködési Tanács, a GUAM (Grúzia, Ukrajna, Azerbajdzsán, Moldávia) együttműködése, mint regionális szervezet és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), mint globális szervezet.

Kitűnő példája a fenti együttműködésnek a Sínai-félszigeten már 1991 óta sikeresen működő Többnemzetiségű Erők és Megfigyelők (MFO) misszió. Véleményem szerint az MFO jó példája egy regionális szintű válság nemzetközi összefogással történő kezelésének.

A XX. században kezdődött az úgynevezett „zsoldos alakulatok” (magánhadseregek és magánbiztonsági szolgálatok) alkalmazása nemzetközi rendfenntartó tevékenységre az afrikai, ázsiai, európai és a közép-amerikai (Belga-Kongó, Angola, Biafra, Zaire, Csecsenföld, Kolumbia, Eritrea, Kasmír, Libéria, Etiópia, Azerbajdzsán, Örményország, Grúzia, Moldávia, Jugoszlávia, Afganisztán, Irak) válságövezetekben. Sokan kétségbe vonják alkalmazásuk jogi alapjait és megkérdőjelezzik besorolásukat a békeműveleti és válságkezelő erők közé. A tények azonban magukért beszélnek, például Irakban ezek a szervezetek adják a legnagyobb létszámú fegyveres rendfenntartó erőt a koalíciós erők után. Létszámukat a szakirodalom 50 000 főre becsüli. Ezek a magánbiztonsági szolgálatok biztosítják az ország

nagy részén a fontosabb polgári objektumok és szállítmányok őrzését és nyújtanak fegyveres biztosítást az újjáépítéseken dolgozók számára.⁵

⁵ Fred Rosen: Contract Warriors. Penguin Group, New York, USA, 2005. 1. o.

ELSŐ RÉSZ

**Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) béketámogató
misszióiban való részvételünk**

BOA MELINDA – KOVÁCS ALEXANDRA

**ENSZ Békefenntartó Erő Cipruson
(United Nations Peacekeeping Force in Cyprus –
UNFICYP Ciprus)
1964, – 2023**

Az UNFICYP az egyik legrégebb óta működő ENSZ békefenntartó misszió, amelyet 1964-ben hoztak létre. A Ciprus-probléma politikai rendezésének hiánya miatt mandátumát azóta is folyamatosan meghosszabbítják.

Az ENSZ Biztonsági Tanács 186. számú (1964) határozatának értelmében a misszió mandátuma

- a harcok kiújulásának megakadályozása,
- a közrend és közbiztonság visszaállítása és fenntartása,
- a normális életfeltételekhez való visszatérés elősegítése.

Ciprus 1878-tól brit protektorátus, majd 1914-től a brit hadsereg által megszállt terület, ezt követően 1925 és 1960 között pedig brit gyarmati terület volt. Az 1960-ban Nagy-Britannia, Görögország és Törökország között lezajlott tárgyalásokat követően végül elnyerte függetlenségét, de a görög ciprusi többség és a török ciprusi kisebbség közötti folyamatos etnikai zavargások továbbra is megmaradtak, mivel a görögök a független Görögországhoz szerettek volna csatlakozni, ellentétben a törökökkel, akik inkább a sziget lakosságárányos felosztását szorgalmazták. A Cipruson állomásozó brit katonai erők parancsnoka, Peter Young vezérőrnagy volt az, aki a probléma rendezését és a harcok megakadályozásának módját a két fő közösség elkülönítésében látva 1963 decemberében a térképen egy zöld filctollal kijelölte a két közösséget elválasztó demilitarizált zónát, amely zöld vonalként (Green Line) vált ismertté. Ezt követően 1964-ben az ENSZ

Biztonsági Tanács 186. sz. határozatában létrehozta az UNFICYP-missziót, majd békefenntartókat vezényelt a területre.

A kezdeti években úgy tűnt, hogy a misszió stabilizálni tudja a szigeten a helyzetet, viszont 1974-ben kénytelen volt megnövelni létszámát és kiterjeszteni feladatkörét, mivel egy, a görög ciprusi nacionalisták általi puccsot követően, Törökország katonai megszállást – amelyet Atila-hadműveletnek nevezett – hajtott végre a sziget északi, addigra leginkább törökök által lakott területén. Törökország Ciprus északi részét a nemzetközi közösség tiltakozását figyelmen kívül hagyva azóta is irányítása alatt tartja.

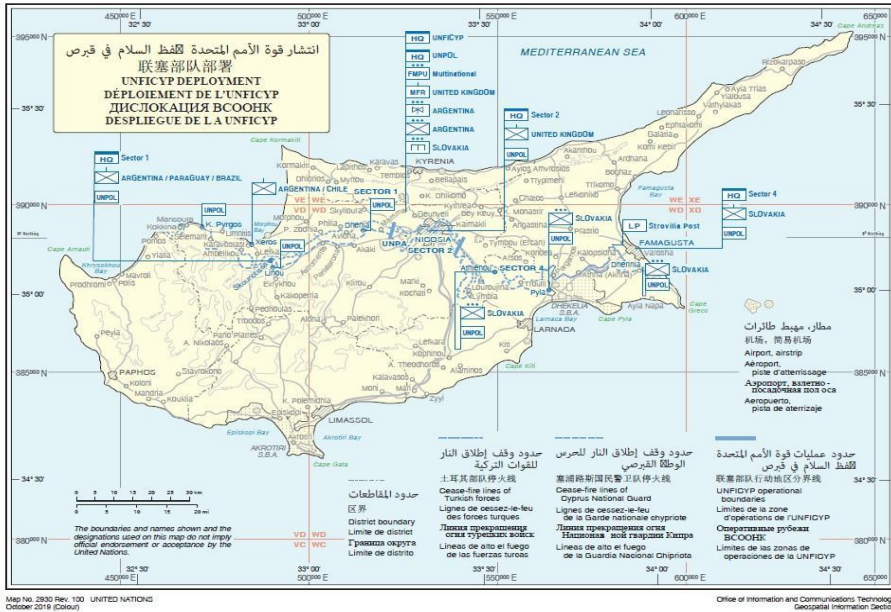
Az ütközőzóna (vagy pufferzóna) a szigetet nyugat-keleti irányban szeli át, mintegy 180 km hosszan, az északi és déli tűzszüneti vonalak között. Az ütközőzónától északra található területen Törökország 1983-ban egyoldalúan kikiáltotta az „*Észak-Ciprusi Török Köztársaságnak*” nevezett bábállamot, amelyet az ENSZ határozatban elutasított.

Az UNFICYP egyik különlegessége, hogy az első olyan ENSZ-misszió, amelynek a katonáin túl már a kezdetek óta önálló rendőri komponense (United Nations Police – UNPOL) is volt. Az UNPOL jelenleg is az ütközőzóna rendőri szerve, beleértve a sziget délkeleti részén – az ütközőzóna területén található – egyedülálló módon bikommunálisként fennmaradt falut, Pylát.

A Ciprusi Köztársaság 2004 óta tagja az Európai Uniónak. Bár az ütközőzóna továbbra is de facto kettéosztja az országot, mégsem számít az EU külső határának, sőt, igazából határnak sem. A török ciprusi lakosok, még akkor is, ha az északi területen élnek, a Ciprusi Köztársaság állampolgárai, viszont a török telepések – akik 1974-et követően érkeztek a szigetre – és leszármazottjaik viszont nem. Az elmúlt években további problémát vetett fel a gyakorlatban igenis valós kettéosztottság kapcsán, hogy az ENSZ-ütközőzóna porózus jellege miatt azok az illegális bevándorlók, akik Törökországból tömegével érkeznek a sziget északi részére, ellenőrzés nélkül átjuthatnak a Ciprusi Köztársaság, így az Európai Unió területére.

A sziget különleges helyzetéhez még egy további adalék, hogy területén található két brit katonai támaszpont is – Akrotiri és Dhekelia – mintegy

3500 brit katonával. Ezek a területek az 1960-ban aláírt megállapodás részeként továbbra is Nagy-Britanniához tartoznak.

1. számú kép
AZ UNFICYP-misszió műveleti térképe¹

¹ Forrás: <https://unficy.unmissions.org/map-unficy-deployment>

2. számú kép

A 2020. évi magyar rendészeti kontingens, akkor 3 fővel:
Boa Melinda r. százados, Jobbágy Csaba r. főrm. és Nagy Péter c. r. törm.

Az UNFICYP-misszió három műveleti területre oszlik. Az argentin kontingens által felügyelt 1. szektor központja a Skouriotissa település melletti *San Martin Camp*, a brit kontingens által felügyelt 2. szektor központja Nicosiában, az egykor patinás szálloda területén, a *Ledra Palace Hotelben* található, és a 4-es szektor – amelyet a szlovák kontingens felügyel – központja, a *Camp General Stefanik* Famagusta városában található. A 3-as szektor megszűnt, amikor 1993-ban a kanadai kontingens kivonult, és feladataikat a 2-es és a 4-es szektorok vették át.

Magyarország 1993 óta vesz részt az UNFICYP-misszióban, 1995-től önálló kontingenssel, viszont 2018. augusztus 31-én 54 főt vontak ki a műveleti területről. Azóta a 4-es szektor katonai állományát kizárólag a szlo-

vák kontingens adja. A 2019-es évben – az augusztustól átvett katonai rendész parancsnokhelyettesi beosztással együtt – 12 fő volt a magyarok létszáma az UNFICYP-nél, amely 2020 augusztusában 1 fővel csökkent, mivel az ügyeletes tiszti beosztást Oroszország kapta meg. Jelenleg a katonai komponensben Magyarországról 11 fő teljesít szolgálatot: 6 fő törzstiszt (beleértve az egyébként a rendőrség állományába tartozó katonai rendész parancsnokhelyettest), valamint 5 fő katonai rendész (akik közül 2-en szintén a rendőrség állományában szolgálnak), mindannyian a misszió nicosiai központjában. A rendőri komponensben 2023 óta két fő képviseli a rendőrséget, így a katonai komponens és a két UNPOL-ban szolgáló rendőr alkotta magyar rendőri kontingens összesen 5 fő. A kontingensparancsnok 2024 januárjában a katonai rendész parancsnokhelyettes, Munkácsi Máté r. százados volt.

Magyar rendőrök egyébként 2016 márciusa óta vannak jelen a ciprusi misszióban, akkor két fő került katonai rendész járőr beosztásba. Ez a két hely azóta is folyamatosan a rendőrség állományából van feltöltve. További három fő katonai rendészt a Magyar Honvédség vezényel az egységhez.

A katonai rendész egység feladata a misszióban többek között az öltözködési, alaki szabályok betartásának ellenőrzése, folyamatos járőrszolgálat biztosítása, a közlekedési balesetek helyszínein, valamint bűnügyi helyszíneken a szükséges intézkedések foganatosítása, nyomozati és bűnmegelőzési tevékenységek, valamint biztosítási feladatok.

Az UNPOL-ban Magyarország 2023 óta képviselteti magát. A misszió mandátumából eredően az UNPOL megbízatásának célja *„a harcok megisméltődésének megelőzése, és szükség esetén a közrend fenntartásához és helyreállításához, valamint a normális körülményekhez való visszatéréshez való hozzájárulás”*.

A megbízatások teljesítésében betöltött szerepe miatt az UNPOL többdimenziós stratégiát alkalmaz. Figyelemmel kíséri és szabályozza a civil tevékenységeket, és segít a bizalom kiépítésében a két közösség között azáltal, hogy elősegíti és támogatja a köztük lévő interakciót.

Az UNPOL-komponenst az UNFICYP rendőrségi főtanácsadója vezeti, és tizenhat ország 68 rendőréből és egy polgári kiséítő személyzetből áll. Az UNPOL-tisztek az Egyesült Nemzetek Védett Területén található UNFICYP főhadiszállásán és a szigeten, hét helyen tartózkodnak, az ütközőzónában vagy annak közelében. A megbízásnak megfelelően az UNPOL nem rendelkezik végrehajtói hatáskörrel. A rendőri szerep betöltéséhez a CYPOL (ciprusi rendőrség) és a TCP (ciprusi török rendőrség) együttműködésére kell támaszkodnia. Az UNPOL segíti az ENSZ-főtitkár jó szolgálatait az átfogó békemegállapodás elérését célzó intézkedések végrehajtásában a 2008-ban létrehozott Bűnügyi és Bűnügyi Technikai Bizottság munkájának segítése révén, hogy elindítsa és elősegítse a helyi bűnüldöző szervek közötti együttműködést.

Az UNPOL feladatai a következők:

- A pufferzóna közrendjének támogatása, fenntartása.
- A pufferzónában tartott bemutatók támogatása és figyelemmel kísérése.
- A pufferzónában lévő két közösség közötti viták megoldásának támogatása.
- A civilek bejutásának támogatása és a polgári tevékenységek szabályozása a pufferzónában.
- Kérésre mindkét oldal rendőri szolgálatainak segítése az ENSZ-en kívüli személyek által elkövetett bűncselekmények kivizsgálásában.
- Segítségnyújtás mechanizmusok létrehozásában és szükség esetén a meglévő kezdeményezések megerősítésében a büntetőügyekben tett közös erőfeszítések fokozása érdekében.

Magyarország jelenleg két rendőrtiszttel van jelen az UNPOL kötelékében. A rendőri státuszt minden esetben járőrként lehet megkezdni, mert csak több hónapot követően, pályázat elnyerése esetén lehet magasabb besorolásba kerülni.

3. számú kép

Dr. Kovács Alexandra r. alezredes a 4. szektorban, Szektorparancsnok-helyettes –
összekötő

BARKÓCZI CSABA

Az ENSZ Ideiglenes Igazgatási Missziója Koszovóban (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo – UNMIK) 1999 –, 2023

A misszió jelentős átalakuláson ment át annak 1999-es az ENSZ BT 1244. számú határozat alapján történt létrehozása óta. Míg a misszió fő feladata a közigazgatási teendők végrehajtásában, az önkormányzatiság megteremtésében, a közrendvédelmi és igazságügyi feladatok ellátásában, majd a helyi infrastruktúra helyreállításában való segítségnyújtásban nyilvánult meg, ezen végrehajtó funkciókat több fázisban átadták a már megfelelő tudással bíró helyi erőknek. Így a misszió ezt követően tréneri, irányítói, tanácsadói teendőket látott el (2004–2008).

A misszió jelenlegi mandátuma¹

Az UNMIK mandátumát a Biztonsági Tanács 1244. (1999) számú határozatában állapította meg. Megbízatásának megfelelően a misszió hozzájárul a békés és normális élet feltételeinek megteremtéséhez Koszovó minden lakosa számára, valamint a regionális stabilitás előmozdításához a Nyugat-Balkánon.

A misszió prioritásai:

- a közösségek közötti bizalomépítés,
- az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása,
- a nemek közötti egyenlőség,
- a nők és fiatalok szerepvállalásának előmozdítása.

¹ Forrás: <https://unmik.unmissions.org/mandate>

Letöltés ideje: 2024.01.20.

A misszió szoros koordinációt és együttműködést tart fenn az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1244. (1999) számú határozata értelmében működő koszovói egyéb nemzetközi polgári és biztonsági jelenlétekkel, nevezetesen a Koszovói Erővel (KFOR), az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ) és az Európai Unióval. Működik jogállamisági misszió Koszovóban (EULEX), amelyet a főtitkár 2008. november 24-i jelentésével (S/2008/692) és a Biztonsági Tanács elnökének 2008. november 26-i nyilatkozatával összhangban hajtanak végre (PRST/2008/44).

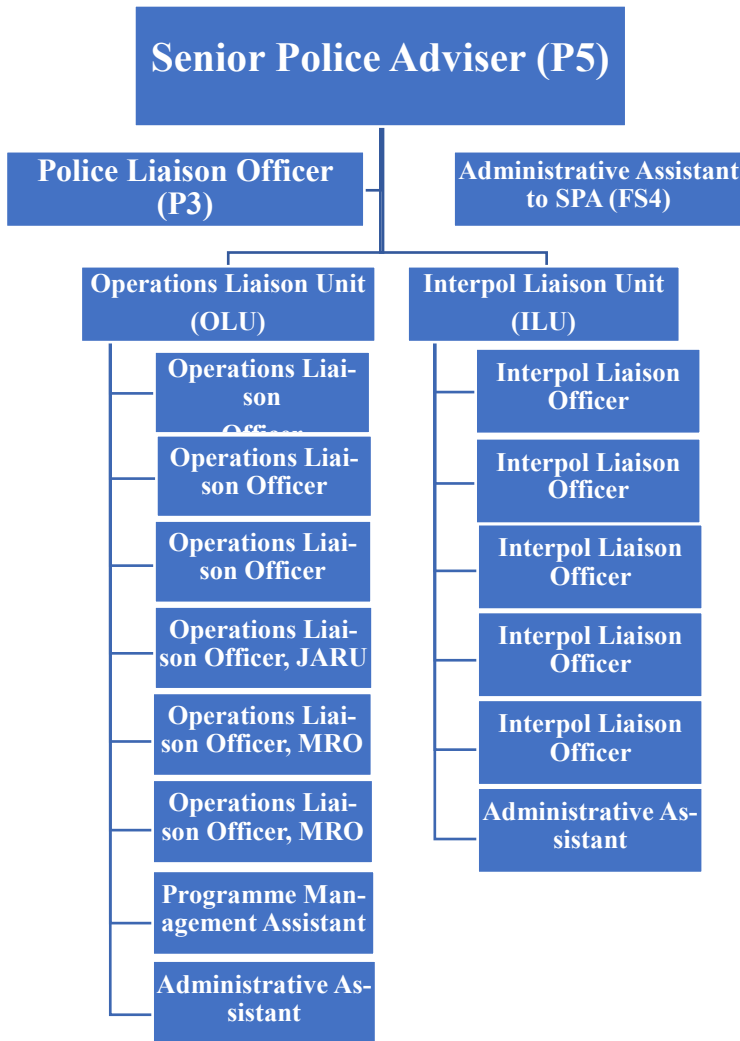
A misszió szorosan együttműködik az ENSZ fejlesztési partnereivel is. Az UNMIK székhelye Pristinában található, és regionális irodát tart fenn Mitrovicában, valamint közösségi támogatási irodát Pejë/Pećben. Emellett az ENSZ belgrádi irodája fontos politikai és diplomáciai szerepet tölt be, valamint kapcsolatot tart Szerbia politikai vezetésével. A missziónak összesen 374 alkalmazottja van, ebből 356 civil (112 nemzetközi személyzet; 220 nemzeti személyzet; 24 ENSZ-önkéntes) és 18 egyenruhás (8 katonai megfigyelő; 10 ENSZ-rendőr).

A Koszovói ENSZ rendőrsége (UNMIK POLICE – UNPOL)

Érdekes számadat, hogy az UNMIK rendőrsége 1999-ben 53 országból több mint 4000 fő rendőr, rendészeti szakember részvételével kezdte meg a munkáját. A függetlenség kikiáltását, majd az államapparátus működtetéséhez szükséges bizonyos jogi funkciók átadását és ez Európai Unió Jogállamiság Missziója Koszovóban (EULEX KOSOVO) történt létrehozását követően (2008) a misszió létszáma különböző fázisokban fokozatosan csökkent. Az UNMIK rendőri komponense mára egy kis létszámú egység, jelenleg mintegy 10–12 fővel. 2008 decembere óta az ENSZ rendőrségének tagjai korlátozott végrehajtói jogosítványokkal, fegyvertelenül, civil ruhában láthatnak el feladatokat.

A fókuszban a megfigyelés, információgyűjtés, kapcsolattartás, projekt-folyamatok irányítása – UNPOL Műveleti Iroda –, valamint a Bűnügyi

Rendőrség Nemzetközi Szervezete (The International Criminal Police Organization – INTERPOL) feladataival kapcsolatos összekötői szerep végrehajtása áll – UNPOL Interpol Összekötő Iroda.

1. számú táblázat
UNPOL szervezeti felépítés

UNPOL Műveleti Iroda

- A jogállamiság területével kapcsolatos kérdésekben kapcsolatot tart az érintett nemzetközi szereplőkkel, mint például a Koszovói Erők² (Kosovo Force – KFOR), az EULEX, az EBESZ és a nagykövetségek képviselőivel.
- Az UNPOL parancsnokának és a misszió vezetése által meghatározott iránymutatásoknak megfelelően információ-gyűjtés a Koszovói Rendőrség és más bűnüldöző hatóságok tevékenységével kapcsolatban az esetleges hiányosságok azonosítása érdekében, különös tekintettel a sulyos és szervezett bűnözés területére.
- Figyelemmel kíséri a misszió egyes egységei és más helyi és nemzetközi partnerek által készített napi helyzetjelentéseket, így előkészíti azokat tematikus elemző jelentések készítéséhez.
- Magas szintű jelentéstervezeteket készít a misszió felső vezetése számára.
- Részvétel a programozási tevékenységek (projektek) tervezésében, azok előkészítésében és végrehajtásában, valamint kapcsolattartás a belső és külső partnerekkel és kedvezményezettekkel az említett tevékenységekkel kapcsolatban, illetve szükség esetén jelentéstétel a tevékenységekről és az előrehaladásról.

UNPOL Interpol Összekötő Iroda

- Napi szintű kapcsolattartás a Koszovói Rendőrség Nemzetközi Jogi Együttműködési Egységével (International Legal Cooperation Unit – ILECU) és annak támogatása a nemzetközi rendőrségi együttműködéssel kapcsolatos valamennyi kérdésben.

² Koszovóban tevékenykedő, a NATO parancsnoksága alatt működő nemzetközi békefenntartó haderő.

- A Koszovói Rendőrség és más bűnüldöző hatóságok közötti információcsere, információáramlás és az operatív együttműködés elősegítése.
- A koszovói helyi és nemzetközi rendőri hatóságok közötti kapcsolattartás és koordináció az az országot elismerő és nem elismerő országok rendőrhatalásai között.
- Az INTERPOL nemzeti irodák és a helyi hatóságok bejövő és kimenő információkéréseinek kezelése.
- Nemzetközi elfogató parancsok elhelyezése, karbantartása, valamint adatlekérdezések végrehajtása különböző INTERPOL-adatbázisokban.
- A koszovói rendőrség vonatkozásában az összes általuk indítványozott jelzés elhelyezése és karbantartása (valamennyi jelzésekategóriában).
- A koszovói lakosok által külföldön elkövetett, határokon átnyúló bűncselekményekre vonatkozó információcsere, valamint az ezzel kapcsolatos statisztikák figyelemmel kísérése és összeállítása.
- A misszió felsővezetése számára jelentéstervezetek készítése a meghatározott témakörökben.
- Részvétel projektek tervezésében és végrehajtásában, melyek az UNMIK UNPOL egységéhez köthetők. Továbbá ezen tevékenységről jelentés készítése.

A magyar rendőri kontingens résztvevői és parancsnokai, időrendben:

- Szekerka András r. őrnagy 2022–23 INTERPOL összekötőtiszt – kontingensparancsnok
- Barkóczy Csaba r. alezredes 2023–2024 INTERPOL összekötőtiszt – kontingensparancsnok

A magyar jelenlét szinte folyamatosan megfigyelhető az UNMIK rendőri komponensében. Szívesen fogadják a magyarokat mind az ENSZ, mind

a helyi hatóságok oldaláról. Utóbbinak oka lehet az a diplomáciai tényező, hogy Magyarország elsőik között ismerte el Koszovó függetlenségét 2008-ban.³

Az a pozitív arány, ami a magyar jelentkezők sikeressége mögött megfigyelhető, igazolja szakmai felkészültségüket és tapasztalati gazdagságukat, ami miatt a különböző feladatokra kiválasztják őket. Az UNMIK rendőrség jelenleg két különféle típusú munkakörre keres szakembereket. Az egyik a műveleti összekötőtiszt, míg a másik az INTERPOL összekötő tiszt. Jelenleg az INTERPOL összekötői pozícióban van képviselőnk.

A misszió a jövőjét tekintve vélhetően még hosszú ideig megőrzi jelenlegi funkcióját. Koszovó északi régiójában, valamint általában véve is Koszovó és Szerbia között permanens a feszültség. Ezt több különböző konfliktus okoz a két nemzet között, melyek megnyugtató rendezése – a nemzetközi politikai és diplomáciai erőfeszítések ellenére – nem történt meg. Az Európai Unió hathatós közreműködése és támogatása ellenére is változatlan a helyzet.

Jelenlegi biztonsági helyzet

Megérkezésemet megelőző héten történt az év legnagyobb és legsúlyosabb és a jelen helyzetre is még mindig kiható esemény: a Leposavić melletti Banjska faluban történt terrorcselekmény.

2023. szeptember 24-én a koszovói határrendészet egységei a rendőri feladatok ellátása során észlelték, hogy Banjska település bejáratánál két rendszám nélküli tehergépkocsi zárta el a hídra vezető utat. Amikor a helyszínre érkeztek, ellenállásba ütköztek, különböző lőfegyverekből dördültek el lövések, amelyekkel két rendőrt meglőttek. A rendőri egységek állításuk szerint önvédelemből reagáltak, és sikerült visszaverniük a támadást, hogy

³ Forrás: <https://www.beinkosovo.com/countries-that-have-recognized-kosovo-as-an-independent-state/>

Letöltés ideje: 2024.01.20.

megteremték a feltételeket a segítségnyújtáshoz és az érintett kollégák kivonásához. A meglőtt rendőröket a dél-mitrovicai kórházba szállították, ahol az orvos az egyiküknek már csak a halálát tudta megállapítani, míg a másik sérüléseit ellátták. A nap folyamán tovább fokozódott a helyzet. Egy fegyveres, álarcos csoport páncélozott járművel hatolt be a banjskai kolostorba, és áttörte annak kapuját, időnként pedig lövések is hallatszottak. A rendőrség bekerítette a támadókat, és felszólították őket, hogy adják meg magukat. A koszovói rendőrök három támadót lelőttek a tűzharcban, három személyt elfogtak és őrizetbe vettek, de a többi fegyveres a Banjska környéki erdőkbe menekült. Az esetet terrorcselekménynek minősítették, melynek kitervelőjét, Milorad Radojcsics szerb állampolgárt, valamint több mint húsz további elkövetőt (valamennyien a koszovói szerb kisebbséghez tartozó személyek) sikerült az ügyben azonosítani. Az elkövetők elleni eljárás folyamatban van, valamint elrendelték a körözésüket nemcsak nemzeti, hanem nemzetközi szinten is.

Az eset hatására kialakult feszült biztonsági helyzet miatt a Koszovói Rendőrség és a KFOR Többnemzetiségű Különleges Egységének (Multinational Specialized Unit – MSU) mobil és helyhez kötött jelenléte Mitrovicában a várost kettéválasztó Ibar folyón átívelő főhíd környékére is kiterjedt, és jelenleg is érvényben van. A KFOR MSU és az EULEX Különleges Rendőri Egység (Formed Police Unit – FPU) rendszeresen járőrözik Észak-Mitrovicában, minden északi településen és etnikailag vegyes területen. Az EULEX továbbra is a hét minden napján, napi 24 órában az Európai Csendőrséggel (European Gendarmerie Force – EUGENDFOR) megerősített járőrözést végez. Működnek a koszovói rendőrség ellenőrző pontjai a Bistrica/Bistricë hídon, Leposavić/Leposaviq településen és a Gazivoda-tó közelében, Zubin Potok településen.

Az UNMIK személyzetének közel másfél hónapig tiltva volt a belépés az északi területekre, amely korlátozást aztán feloldották.

Általánosságban elmondható, hogy az ENSZ személyzetének biztonságát befolyásolja a helyi közlekedési kultúra (a szabályok be nem tartása).

Az ENSZ személyzetének azt tanácsolják, hogy óvatosan és nagy odafigyeléssel vezessenek, hogy elkerüljék a közlekedési baleseteket. Továbbra sem javasolják a készpénzzel történő fizetéseket a nagy számban előforduló pénzhamisítások miatt. Az ENSZ munkatársait készpénzes fizetés helyett a biztonságos kártyás tranzakciókra ösztönzik. Hatalmas gondot okoz még országszerte a környezettudatosság teljes hiánya. Az eldobált szemét mennyiségén túl súlyosabb tényező a levegőszennyezettség, ami Pristinában olykor – sajnos egyre sűrűbben – Új-Delhi szmogértékeivel vetekszik. A város közelében lévő erőmű kéménye nem rendelkezik szűrőberendezéssel, ezáltal mérgezve a környék levegőjét.

Az országgal kapcsolatos összefoglalás

Amikor legelőször jártam Pristinában 2018–2019-ben, már komoly változások voltak megfigyelhetők, de minden elképzelésemet felülmúlta, amit öt évvel később tapasztaltam.

A Föld legfiatalabb országában⁴ zajlik az élet. Beruházási célcsoportokon keresztül építkezések százai folynak városszerte. Toronyházak sokasága jelzi a dinamikus fejlődést. Irodaházak, szállodák tetőterasszal, lakóházak, üzletek. A létező valamennyi világmárka üzleteit felvonultató Pristina Pláza alapos bejárása felér egy sportteljesítménnyel. A városban sétálva nyugat-európai városokat megszegyenítő a luxusautók száma. Ez az egyik kép, ami fogad. A másik a luxus árnyékában dűledező házaikat olcsó szénnel vagy szeméttel fűtő – ezáltal szennyező füstöt kibocsátó – házaikban élő szegény sorsú emberek, utcán kéregetők, a szemétyűjtő konténerekben álló – ételt vagy épp pénzért leadható fémet és műanyagot kereső – családok, akik jellegzetes kis kerti traktorból átalakított – egyébként a közúti közlekedésre nemhogy alkalmatlan, hanem kifejezetten veszélyes – jár-

⁴ A 2018. 02. 17-én kikiáltott függetlenségét eddig 113 ország ismerte el a 193 ENSZ tagállam közül.

műveikkel oldják meg a napi megélhetésüket. Senki nem bántja őket, hiszen egyéb megoldást sem kínálnak számukra. Ők a helyi társadalom egyelőre végképp vesztes oldalán állók. Kóborkutyák falkái nappal parkokban pihennek, éjjel járják a várost és kutatják a kukákat. Furcsa kettősség ez.

Az alig több mint két megyényi területen megfigyelhető tendencia a fővárosba áramlás. 2011 és 2023 között Pristina lakosainak száma több mint a duplájára nőtt, mára megközelíti a félmilliót.⁵ Az ország valamivel kevesebb, mint kétmillió fős összlétszámához viszonyítva, ez a lakosság több mint egynegyede. Ez a számadat vélhetően csökkenni fog a 2024. január 1. óta Koszovóra kiterjesztett vízumliberalizáció miatt.⁶

4-5. számú kép

Koszovó térképe és a cikk szerzője: Barkóczy Csaba r. alezredes.

⁵ Forrás: <https://www.populationdata.net/pays/kosovo/divisions>

Letöltés ideje: 2024.01.20.

⁶ Az új szabály lehetővé teszi a koszovói útlevéllel rendelkezőknek, hogy bármely 180 napos időszakban 90 napos tartózkodásra vízum nélkül utazzanak az Európai Unióba.

MÁSODIK RÉSZ

**Az Európai Unió (EU) polgári válságkezelő
tevékenységéhez való magyar hozzájárulás**

KASSAI ANDRÁS

**Az EU Moldovai és Ukrajnai Határellenőrzést Segítő Missziója, Moldávia – Ukrajna
(European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine – EUBAM)
2020–2022 Magyar Kontingens**

Ukrajna és Moldova közös határszakaszán az Európai Unió határvédelmi és vámszakértői missziója (The European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine, rövidítve EUBAM) 2005-ben indult el.

A misszió Ukrajna és Moldávia közös légi, közúti, vízi határszakaszán jelen lévő nemzetközi szakértőin keresztül az ukrán és moldáviai hatóságok által megfogalmazott szakmai kérdésekben nyújt segítséget a jelen európai uniós szabályozás és gyakorlati végrehajtás alapján.

A misszió központja Odesszában (Ukrajnában) van, míg Chisinau-ban (Kisjenő – Moldova) működik egy összekötő iroda, melyekhez három-három területi iroda kapcsolódik. A misszió célja a közös határszakaszon jelen lévő hatóságok közötti együttműködés, hatékonyság és információáramlás fejlesztése, támogatása, különös tekintettel a térségben található önállósuló – nemzetközileg el nem ismert – Moldovától elszakadni kívánó Dnyeszter Menti Köztársaságban zajló folyamatokra.

A misszióban a 2020. január közepétől 2022. április végéig tartó rendkívül mozgalmas időszakban vettem részt. Itt éltem át a „COVID-19” világjárvány (pandémia) első hullámait, a misszió személyi állományának drasztikus csökkentését, az orosz támadást, a Moldovába történő evakuációt és a moldovai–ukrán határállomásokon lezajlott menekülthullám kezelését.

2020-ban a misszió létszáma 120 fő volt, melynek körülbelül 50%-a nemzetközi. 50%-a helyi (ukrán/moldáviai) volt. Nemzetközi összetételé-

ben a lengyel és a román nemzetiség dominált körülbelül 70%-ban, a maradék 30%-on a bolgár, finn, szlovák, észt, német, olasz, magyar nemzetek osztoztak, akik átlagosan 1–3 fővel képviseltették magukat. A misszió hivatalos nyelve az angol, viszont a nem hivatalos kommunikáció még mindig inkább oroszul folyt, mind az ukrán, mind a moldáviai partnerekkel. Így ennek a nyelvnek az ismerete ugyan nem volt elengedhetetlen, de nagyban segítette a kiküldött szakértőket érdekeik érvényesítésében és szabaddabb kapcsolatok kiépítésében.

2021 második felében váratlan és hirtelen átszervezés történt a misszióban. Ezt megelőzően 2021 márciusában a misszió vezetése arról tájékoztatta a személyi állományt, hogy a donor szervezetek – az ENSZ menekültügyi szervezete, a Nemzetközi Migrációs Szervezet, (International Organization for Migration – IOM) és az Európai Unió (EU) – bejelentették az EUBAM MD-UA újabb 2 éves ciklusát.

Ennek ellenére júliusban a misszió finanszírozásával kapcsolatos zavarokról érkeztek hírek, amit a misszió vezetőjének váratlan bejelentése követett a misszió személyi állományának drasztikus csökkentéséről és területi irodák (Field Office) bezárásáról. A bejelentett leépítések során, mindössze egy hónap alatt két területi iroda, Otachi és Giurgulesti bezárásáról, a misszió személyi állományából – a rendkívüli vezénylés megszüntetésével (early end of mission) – 11 nemzetközi szakértő hazatelepítéséről döntött, és 30 helyi alkalmazott szerződését szüntette meg.

A Magyar Rendőri Kontingens 2020. január 15-től két főből állt. Benus Dávid c. r. főtörzszászlós az Odesszai kikötőben lévő területi iroda (Field Office Odesa and Chornomorsk Ports – FOOD) határőr szakértőjeként és érkezésemig a magyar rendőri kontingens parancsnokaként az odesszai repülőtéren segítette az ukrán kollégák munkáját. A misszió vezetése, orosz nyelvtudását, szakértelmét és előadói felkészültségét elismerve, kifejezetten rá támaszkodva indított okmányszakértői továbbképzést az Ukrán Határőrség Odesszai Parancsnokság állománya részére és a Moldáviai Határ-

rendőrség „Kelet” Regionális Parancsnoksága útlevelkezelőinek hamis/hamisított úti okmányok felfedésének módszereiről, valamint új tendenciák megjelenéséről az úti okmányok hamisításában.

A tanfolyamnak köszönhetően számos pozitív visszajelzés érkezett a misszió részére az ukrán és moldáviai partnerektől, melyeket az okmányokkal elkövetett bűncselekmények felderítésének növekedése is alátámasztott. Majd 2020 augusztusában, két év után fejezte be külszolgálatát.

6. számú kép

Benus Dávid c. r. főtörzsászlós okmányszakértői tanfolyam során.
Odessza, 2020.

Kövér Arnold r. százados 2020 decemberében kezdte meg szolgálatát az EUBAM kötelékében, az odesszai kikötőben lévő területi iroda határőrszakértőjeként. Az odesszai nemzetközi teherkikötőkben szolgálatot teljesítő határőrök munkáját segítette, és az itthon és az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökségnél (European Border and Coast Guard Agency – FRONTEX) szerzett tapasztalatai alapján a határellenőrzések színvonalának emelésében vett részt. Az odesszai kikötőben, Ukrajna legnagyobb fekete-tengeri kikötőjében uralkodó állapotokra jellemző, hogy 2021-ben az

odesszai fő kikötőben egy darab tehermérleg volt, az is magánkézben, és nem működött.

7. számú kép

Kövér Arnold r. őrnagy az odesszai kikötőben egy komp átvizsgálása során.
Odessza, 2021

A magyarországi szerepvállalás szempontjából sikerként könyvelhetjük el, hogy 2021 januárjában Karakas Lajos sikeres pályázatával elnyerte az elemző és koordinációs osztály (Planing, Analysis and Coordination Office – PACO) vezetői beosztását, mely egyben a misszióvezető helyettese is. Korábbi tapasztalatainak köszönhetően az EUBAM MD-UA misszióban bevezetett intézkedéseinek pozitív hatása a misszió munkafolyamataiban hamar jótékony változásokhoz vezetett. Ezt megelőzően Karakas Lajos évekig szolgált ebben a misszióban, majd a rendőrségtől történő leszerelése után magas beosztásokban az EBESZ moldovai missziójában (OSCE Mission to Moldova). Az EBESZ-misszióban elért eredményeiért 2019. május 19-én megkapta a Moldáviai Becsületrendet.

2020. január 15-én vettem át az EUBAM Podilski területi iroda vezetését, mely pár évvel azt megelőzően közel 70 fős nemzetközi szakértői csoportot foglalkoztatott. 2020-ban öt nemzetközi szakértő, két tolmács és egy

sofőr volt az iroda állománya, mely 2021 végére két nemzetközi szakértőre, egy tolmácsra és egy sofőrré csökkent. Az iroda illetékességi területe egy 420 km hosszú, Moldovával közös zöldhatárt ölelt fel, melyben további három helyi irodát működtettünk. A zöldhatárterület moldovai oldalán az úgynevezett el nem ismert Transznisztria fegyveres alakulatai és az Orosz Föderáció 1500 békefenntartó katonája látták el az ellenőrzést, így a moldovai hatóságokkal direkt kapcsolat nem volt. A feltételhiányos lehetőségek ellenére a következőkben egy végrehajtott gyakorlatot és annak eredményét ismertetem az általános állapotok jellemzésére.

A podolszki iroda az ukrán vám- és határőr társszervekkel az „*Iron Track*” elnevezésű gyakorlatot hajtotta végre Slobidka teher vasúti határátkelő helyen. A gyakorlat során az ukrán vám- és határőrizeti szervek a Transznisztria felől érkező vasúti teherszállítmányok belépése során fenyegető bűncselekmények elkövetési módszereiről hallhattak előadást, valamint a helyi társszervek együttműködését fejlesztő gyakorlatot hajtottak végre. A podilszki szakértői iroda célja a gyakorlat szervezésével az általuk készített elemzés eredményeinek gyakorlati bemutatása során, a vasúti teherforgalomban rejlő bűnelkövetési módszerek lehetőségeinek bemutatása mellett, az ellenőrzési hiányosságokra történő figyelemfelhívást szerette volna a társszervek számára kézzelfoghatóbban megjeleníteni.

Az iroda elemző jelentésének főbb megállapításai:

- A vasúti teherszállítmányokat (75–160 vagon hetente) egy határőr és esetenként (!) két vámos ellenőrzi, ami a vonatok adminisztratív bejegyzésének és a vonat személyzetének ellenőrzésében merül ki.
- A határátkelőhely és a moldáviai–transznisztriai „zöld” határ közötti 16 km-es távolság ellenőrzése nem megoldott.
- A határátkelőhely kerítéssel nincs elválasztva a belföldi teher- és személyforgalmat bonyolító Slobidka vasútállomástól.
- Az átkelőhelyen nincs ellenőrzési eszköz rendszeresítve (mérleg, megfigyelőhíd, kamerarendszer, hang- vagy sugárzásmérő eszköz).

- A moldáviai hatóságokkal közös információs rendszer (PAIES) hónapok óta nem működik, a vonatok érkezését a vasúti személyzet alkalomadtán jelenti (vagy nem) az ellenőrzést ellátó hatóságok felé.
- A határátkelőhely jelentőségét emeli, hogy a transznyisztriai oldalon lévő „Cobasna” településen az orosz békefenntartók ellenőrzése alatt Közép-Európa egyik legnagyobb fegyver- és lőszerraktára található. Itt körülbelül 20 000 tonna nem mozdítható, veszélyesnek ítélt tüzérségi lövedéket tárolnak.

A gyakorlatot a helyi társszervek szívesen fogadták, és pozitív visszajelzésükről tanúskodott, hogy lehetőséget adtak az iroda, a rendvédelmi szervek, valamint a vasúttársaság vezetőivel történő közös egyeztető tárgyalássorozat megkezdésére a források hatékonyabb felhasználása érdekében. Az ukrán hatóságokkal több hasonló közös gyakorlatot tartottunk, de a Covid-19 pandémia és a misszió támogatási korlátai miatt 2021 végére is csak a problémák feltárásáig jutottunk. Az orosz agresszió miatt a misszió az ukrain irodákat bezárta, és az állományt Moldovában foglalkoztatta tovább. A konfliktus majdani rendezése után az ukrán hatóságokkal közösen kidolgozott cselekvési tervek optimális gazdasági és politikai körülmények között javíthatják a határellenőrzés színvonalát és hatékonyságát a területen.

A misszió illetékességi területén az általános biztonsági állapot az Ukrajna és az Orosz Federáció közötti fegyveres konfliktus miatt, jelentősen megváltozott. A misszió vezetője a 2022. február 24-i eseményekre tekintettel 05.00 órakor az ukrán irodák Moldovába telepítéséről döntött. Az általam vezetett podilszki iroda „áttelepítését” részlegesen sikerült végrehajtani, mivel a podilszki határőr laktanyában lévő EUBAM-irodát nem volt lehetséges megközelíteni a 20 ukrán katona halálát okozó kora hajnali rákétatámadás miatt.

Az iroda ukrán nemzetiségű állományát szolgálati gépkocsival 08.25 órakor indítottam útnak Odesszába. Majd egy másik szolgálati gépkocsival, és a bolgár vámzakértővel Mohiliv– Podilski határállomáson (224 km) léptünk ki Ukrajnából, és Kisinyovba (Moldova) a kijelölt hotelbe mentünk az EUBAM biztonsági tervében kijelölt szállásra (249 km). Az áttelepítés során Stelmach László r. alezredesnek, a ROKK irányítisztjének folyamatosan jelentettem az eseményeket, aki folyamatosan és lelkiismeretesen figyelemmel kísérte a helyzetemet.

Másnap Kisinyovban a 10.00 órakor kapott eligazítás alapján aznap 20.00 óráig a Moldova és Transznisztria adminisztratív határátkelőkön láttam el szolgálatot. A jelen lévő moldáviai rendőrökkel és vámosokkal, valamint a menekültügyi hatóság képviselőivel segítettük a menekültek ellátását.

A következő nap Palanka (Moldova) átkelőnél észleltem, hogy a menekültek gépkocsikkal, buszokkal érkeznek Odessza felől, majd a körülbelül egy kilométerre lévő ukrán határállomástól gyalognak Moldova felé. Nagyon hideg volt, fújta a szél, a gyerekeket kézben hozták, vagy a kezüknél fogva húzták a csomagokkal megpakolt nők – mivel férfiak nem hagyhatták el Ukrajnát. Engedélyt kértem a misszió vezetésétől, a moldáviai és az ukrán hatóságoktól, hogy a két határátkelő között a misszió kisbuszával a gyerekekkel utazókat átszállíthassam. Megindító volt, hogy a gyerekek elaludtak, vagy nehezen akartak kiszállni a busz nyújtotta melegből a rövid utazás végén.

A misszió lecsökkentett létszáma miatt a következő két hétben 10 alkalommal láttam el 12 órás szolgálatot a határátkelőhelyeken.

2022 márciusára csökkent a menekültek száma, és egyre többen tértek vissza Ukrajnába. A missziót a kialakult helyzetnek megfelelően átszervezték, és a misszió ukrán irodáit feloszlatták, ezért én befejeztem a szolgálatomat, és hazatértem.

8-9. számú kép

A misszió térképe és Kassai András r. alezredes az „IRON TRACK” gyakorlat során. Slobidka, 2021.

NÉMETH GÁBOR

A Rafahi Átkelőhelyen Működő Határellenőrzést Segítő Európai Unió Misszió, Palesztina (EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point – EUBAM Rafah). A misszióba telepített határrendészeti szakértői csoport, 2022

A 2020. március elején felkészített hatfős csoportot végül nem telepítették, mivel 2020. március 6-án a Palesztin Hatóság lezárta a külföldiek előtt az általuk ellenőrzött területeket, majd pár nappal később Izrael Állam is lezárta határait a COVID-19 pandémiára tekintettel¹.

A csoport tényleges telepítésére csak 2022 októberében került sor. Az EU Civil Missziók Igazgatósága (The Civilian Planning and Conduct Capability – CPCC)² alapvetően a Visegrádi 4-eket³ kereste meg, hogy telepítsék a csoport felkészített tagjait, vagy jelöljenek azok helyére más alkalmas jelöltet. Sajnos közben a korábban felkészített szakemberek közül többben más missziókba kerültek. Így az idő rövidege és megfelelő tudással rendelkező jelentkezők hiánya miatt nem sikerült mind a hat meghirdetett szakmai pozíciót betölteni. Szlovákia és Csehország sem tudott rövid határidővel alkalmas jelöltet vezényelni, így végül a szakértői csoport összesen négy fővel települt a műveleti területre, és kezdte meg a feladat ellátását.

Ez azonban nem veszélyeztette a feladat eredményes végrehajtását, mert a kiválasztott szakemberek professzionalizmusa, tudása, mentalitása, több-letfeladat-vállalása pótolta a hiányzó személyi állományt.

¹ Forrás: <https://il.usembassy.gov/travel-advisory-march-13-2020/>

Letöltés ideje: 2024.01.16.

² Forrás: https://www.eeas.europa.eu/eeas/civilian-planning-and-conduct-capability-cpcc_en

Letöltés ideje: 2024.01.16.

³ Forrás: <https://www.visegradgroup.eu/hu>

Letöltés ideje: 2024.01.16.

A telepített szakértői csoport összetétele

- határrendészeti műveleti irányítás szakértője/csoportvezető (HU)⁴,
- jelentések elkészítésének felelőse/csoportvezető-helyettes (PL)⁵,
- kockázatelemzési szakértő (HU), aki ellátta a csoport biztonsági tiszti feladatait is,
- vámszakértő (PL), aki a csoport által használt járművek karbantartásáért, üzemeltetéséért is felelős volt.

A szakértői csoport feladatait az EU Külügyi Szolgálata⁶ a következők szerint határozta meg:

- a Palesztin Határok és Határátkelők Központi Hatósága (General Administration for Borders and Crossings – GABC)⁷ alárendeltségében működő különböző szervezeteken belüli és azok közötti együttműködés erősítése, a feladataik összehangolása;
- az EU-s támogatással épített határrendészeti műveletirányító központ feladatrendszerének meghatározása, ahhoz kapcsolódó szabályozók kidolgozása;
- a határrendészeti műveletirányító központ leendő állományának képzése, felkészítése a feladataik ellátására;

⁴ Magyarország

⁵ Lengyelország

⁶ Forrás: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-external-action-service-eeas_hu
Letöltés ideje: 2024.01.20.

⁷ A GABC egy központi, kormányzati ernyőszervezet, amely irányítja és koordinálja az integrált határigazgatásban tevékenykedő szervezetek (többek között Határrendőrség, Vámőrség, Vámrendőrség, az átkelőhelyek fizikai biztonságáért felelős szervezetek) munkáját. A GABC vezetője közvetlenül az elnök alárendeltségében látja el feladatait, közvetlenül neki jelent.

Németh Gábor: A Rafahi Átkelőhelyen Működő Határellenőrzést Segítő Európai Uniósi Misszió, Palesztina (EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point – EUBAM Rafah). A misszióba telepített határrendészeti szakértői csoport, 2022

- a jelenlegi GABC szervezeti struktúra működésében meglévő hiányosságok feltárása és javaslatok kidolgozása azok megszüntetésére.

A szakértői csoport az EUBAM Rafah Misszió és a GABC vezetőivel egyeztetve, azok jóváhagyásával a fenti feladatokat két hónap alatt, 2022. október 15. és 2022. december 14. között hajtotta végre.

A szakértői csoport missziós területre történt telepítése után egy hetet a helyzet felmérésével, információszerzéssel töltött. Találkozott a GABC felső- és középvezetőivel, és megismerkedett a GABC, valamint az Al-Karama határterminál felépítésével és feladataival. A határ- és vámellenőrzésben érintett, valamint az átkelőhely fizikai biztonságáért felelős helyi rendvédelmi szervek vezetői a műveletirányító központ működtetésének két fő irányát határozták meg. Kérték, hogy saját tevékenységünk tervezésénél, szervezésénél, az állomány felkészítésénél ezt vegyük figyelembe.

- Az egyik fő funkció: a központ állományának felelőssége, az átkelőhelyen szolgálatot teljesítő, végrehajtói feladatokat (többek között határforgalom, vámellenőrzés, személy- és objektumvédelem) ellátó személyzet munkájának támogatása, ellenőrzése, hivatali munkaidőn túl a vezetési-irányítási feladatok ellátása.
- A másik kiemelt területként a központ információgyűjtő és -továbbító szerepét emelték ki. A döntéshozó és a beosztott vezetők, a GABC egyes szervezeti elemei munkájának támogatása, a gyors és megbízható, valós idejű információk részükre történő továbbításával.

A fentiekén túl kiemelték, hogy a műveletirányító központ állományának felkészítése során, ne csak magukat a központ működésével, működtetésével kapcsolatos ismereteket adjuk át. Készítsük fel a központ leendő állományát arra is, hogyan tudják hatékonyan támogatni a végrehajtó állomány munkáját a határforgalom szempontjából csúcsidőszaknak számító

nyári időszakban, valamint a mekkai zarándoklat, a hadzs idején⁸. Továbbá, hogyan lehet kezelni az átkelőhelyen előforduló különböző válsághelyzeteket (például: terrorfenyegetés, tömeges méretű migráció, tüzeset).

A tervezés, a szervezés és a feladatok végrehajtása során folyamatosan figyelembe vettük a helyi partnerek javaslatait, észrevételeit, azokat beépítettük a képzési tematikába. Fontosnak tartottuk, hogy minél jobban megismerjük a helyi sajátosságokat, és azokhoz igazodva alakítsuk ki a saját képzési, tanácsadói tevékenységünket.

A tevékenység második, harmadik hetében kidolgoztuk a műveletirányító központ és az Al-Karama határterminál eredményes, nemzetközi normáknak megfelelő működéséhez szükséges szervezeti működési szabályzatokat, az egyes beosztásokhoz kapcsolódó munkaköri leírásokat. Az eredményes és hatékony határellenőrzés mellett további prioritás volt az utazók és az átkelőhely állománya személyi biztonságának növelése.

A szakértői csoport telepítésének időszaka és a teljes 2022. év volt az utóbbi évek egyik legvéresebb esztendeje az izraeli–palesztin konfliktusban. A különböző palesztin fegyveres csoportok és magányos elkövetők összesen 31 főt öltek meg Izraelben és Cisz-Jordániában. Az izraeli választásokban 165 palesztin vesztette életét 2022. január 1. és 2022. december 13. között⁹.

⁸ „A mekkai zarándoklat tulajdonképpen a Kábához és a hozzá közel eső helységekhez történő ellátogatásból álló hosszú imádság. A mekkai zarándoklat az iszlám ötödik pillére, amelyet minden felelős korban (pubertás utáni kor) lévő muszlim férfinak és nőnek csupán egyszer kötelező megtennie életében, de csak akkor, ha mentálisan, anyagilag (tehetős) és fizikailag (elég jó egészségnek örvendő) képes rá.”

Forrás: <https://iszlam.com/irodalom/a-mekкаи-zarandoklat/item/2150-bevezeto-zarandoklat-1-resz>

Letöltés ideje: 2024.01.17.

⁹ Forrás: <https://www.timesofisrael.com/2022-shaping-up-to-be-deadliest-for-israelis-and-palestinians-in-years/>

Letöltés ideje: 2024.01.19.

Németh Gábor: A Rafahi Átkelőhelyen Működő Határellenőrzést Segítő Európai Unió Misszió, Palesztina (EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point – EUBAM Rafah). A misszióba telepített határrendészeti szakértői csoport, 2022

Cisz-Jordániában a Hamasz mellett új fegyveres terrorista csoportok, mint például a Lions Den (Oroszlánok Barlangja)¹⁰ jelentek meg. A Lions Den egy viszonylag új terrorszervezet Cisz-Jordániában. Becslések szerint néhány tucat tagja lehet, akik főleg korábbi fegyveres bűnelkövetői csoportokból kerültek ki. Magukat a többi fegyveres palesztin csoport fölé helyezik, és nemcsak az Izraeli Biztonsági Erőket, de a Palesztin Hatóságot is célpontnak tekintik. A korábbi palesztinok által elkövetett kések és gépjárművel végrehajtott terrorcselekményekkel ellentétben lőfegyvereket és improvizált robbanóeszközöket használnak. Biztonsági elemzések szerint a fegyvereket Jordániából csempészik be a palesztin területekre. Céljuknak Izrael Állam megsemmisítését és az általuk korruptnak tartott Palesztin Hatóság hatalmának megdöntését tekintik.

A feszült biztonsági helyzet miatt a szakértői csoport tagjai nem hagyhatták el a részükre kijelölt szálláshelyet 23.00 és 06.00 között.

A vezényletünk negyedik, ötödik hetében hajtottuk végre a műveleteket irányító központ leendő állományának felkészítését. A kéthetes képzés során az elméleti előadásokat gyakorlati foglalkozásokkal kombináltuk, ezzel megtörve a monotonitást, a hallgatók figyelmének folyamatos fenntartása érdekében.

A képzés fő célja a Határrendészeti Műveletirányító Központ leendő állományának felkészítése a központ nemzetközi normák szerinti eredményes működtetésére. A kéthetes felkészítés során a helyi kollégák elméleti és gyakorlati ismereteket szereztek az integrált határigazgatás működéséről, az abban részt vevő szervezetek közötti együttműködés menetéről, az információgyűjtés, -elemzés, -értékelés végrehajtásáról, a határellenőrzéssel, határbiztonsággal kapcsolatos kockázatelemzés elveiről, a kockázatelemzés gyakorlati végrehajtásáról, az első- és másodkivonalas határellen-

¹⁰ Forrás: https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/lions-den/
Letöltés ideje: 2024.01.19.

őrzés menetéről, az ellenőrzés során alkalmazott technikai eszközök alkalmazásáról, a határellenőrzés során előforduló lehetséges vészhelyzetek kezeléséről.

A képzés utolsó három napján egy törzsvezetési gyakorlatot szerveztünk, ahol a résztvevők a gyakorlatban hasznosíthatták azokat az elméleti ismereteket, amelyeket korábban a tanteremben sajátítottak el.

10. számú kép

A GABC állománya és a nemzetközi tanácsadók¹¹

Tevékenységének utolsó szakaszában a GABC kiválasztott és felkészített állománya megkezdte a műveleti központ működtetését. Szakértői csoportunk tagjai „mögöttük álltak”, figyelemmel kísértük napi tevékenységüket, és szükség esetén tanácsokat adtunk, segítettük a feladatellátásukat, de döntéseiket már önállóan hozták meg.

A tevékenység ezen fázisa igazi meglepetés számunkra, mert a helyi kollégáink az első pillanattól kezdve professzionális módon működtették a központot. A váltásparancsnok szakszerűen tervezte, szervezte, irányította a beosztott állomány tevékenységét. Az operátorok kiválóan alkalmazták a

¹¹ Forrás: Németh Gábor

Németh Gábor: A Rafahi Átkelőhelyen Működő Határellenőrzést Segítő Európai Unió Misszió, Palesztina (EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point – EUBAM Rafah). A misszióba telepített határrendészeti szakértői csoport, 2022

különböző technikai eszközöket, biztosították a gyors, pontos információ-áramlást a műveleti központ és a GABC különböző egységei és szolgálatai között.

11. számú kép

A műveleti központ állománya, háttérben a nemzetközi szakértők¹²

A két hónapos vezénylés alatt a szakértői csoport tagjainak lehetősége volt felmérni az Al Karama terminál működését, a határforgalom, a vámellenőrzés végrehajtásának technológiáját, az alkalmazott technikai eszközök hatékonyságát. Az általunk tapasztaltak alapján javaslatokat tettünk a határforgalom, a vámellenőrzés hatékonyságának és eredményességének, az átkelőhely területén tartózkodó személyek biztonságának növelése érdekében.

A szakértői csoport tevékenységét mind a misszió vezetése, a brüsszeli döntéshozók és a helyi rendvédelmi szervek vezetői is nagyra értékelték. A misszió és a helyi partnerek, vezetői is szeretnék, ha hazánk továbbra is

¹² Forrás: Németh Gábor

támogatná az EUBAM Rafah Misszió tevékenységét. Ezt a fajta támogatást hosszú távra vezényelt szakértők telepítése mellett leghatékonyabban a hasonló szakértői csoportokban való részvétellel vagy rövid távú szakértők (1-2 hetes határrendészeti képzések tartása) vezénylésével lehet végrehajtani. A vezényelt szakértők csak kis időt töltenek a műveleti területen, így az eredeti szolgálati helyükön nem esik ki hosszú időre a szaktudásuk, viszont tevékenységükkel hatékonyan tudják támogatni a Közel-Keletről kiinduló illegális migráció és egyéb államhatárral kapcsolatos jogsértő cselekmények elleni eredményes fellépést.

A Visegrádi 4-ek együttműködése keretében ez volt az első alkalom, amikor a tagországok közösen vezényeltek rendészeti szakembereket a Közös biztonság- és védelempolitika (Common Security and Defence Policy-CSDP) terén történő szerepvállalásra. A négy tagország ez irányú együttműködése minden szempontból hasznos. A megfelelő tudással, tapasztalattal rendelkező szakemberek kiválasztásánál nagyobb „merítési” lehetőséget biztosít arra, hogy a legjobb szakértőket válasszák ki, és őket vezényeljék. Valamint egy-egy tagországot kevésbé terhel 1–2 szakértő vezénylése, mint ha egy teljes szakértői csoportot (4–6 fő) kellene vezényelni.

Továbbá az akció erősíti a Visegrádi 4-ek közötti műveleti együttműködést. A közel-keleti térségből kiinduló biztonsági kihívások (többek között migráció, terrorizmus) komoly kockázati tényezőt jelentenek az EU-tagországokra, köztük a Visegrádi 4-ekre. Ezekre a biztonsági kihívásokra a kiinduló térségekben, közösen, nemzetközi együttműködés keretében tudunk hatékonyan reagálni, a helyi rendvédelmi szervek képességfejlesztésén keresztül.

Büszke vagyok arra, hogy én vezethettem a maga nemében első közös – Visegrádi 4 együttműködés keretében összeállított – szakértői csoportot. Köszönöm Monika (PL), Bence (HU), Wojciech (PL) professzionális munkáját, elkötelezettségét, amellyel hozzájárultak ahhoz, hogy sikeresen végrehajtottuk a ránk bízott feladatot.

Németh Gábor: A Rafahi Átkelőhelyen Működő Határellenőrzést Segítő Európai Unió Misszió, Palesztina (EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point – EUBAM Rafah). A misszióba telepített határrendészeti szakértői csoport, 2022

12. számú kép

A szakértői csoport tagjai, a GABC és az EUBAM Rafah Misszió vezetője, a lengyel és magyar külképviseletek vezetői¹³

¹³ Forrás: EUBAM Rafah Misszió

JUNGBERT ZSÓFIA

**A Palesztin Rendőrség támogatásával foglalkozó Európai
Uniós Koordinációs Iroda, Palesztina
(EU Coordinating Office for Palestinian Police Support –
EUPOL COPPS, Palestine)**

Az EUPOL COPPS misszió létrehozása, működtetése és mandátumának megfelelő folyamatos fejlesztése annak a látható kifejezése, hogy az Európai Unió elkötelezett a palesztin nép demokratikus társadalmi berendezkedését biztosító intézményrendszer működését és végeredményben a nemzetközi közösség nagyobb része által támogatott önálló államépítésre való felkészülésnek a támogatását illetően.

A misszió nem politikai fórum, és nem is ilyen tevékenységet folytat, hanem operatív, technikai tanácsadással és támogatással segíti azoknak a megfelelő szinten kijelölt uniós politikai törekvéseknek a megvalósulását, amelyek a tárgyalásos úton elérendő átfogó békemegállapodással és a két-állami rendezéssel érhetik el a több évtizede tartó, regionális jelentőségű, de globális kihatású izraeli–palesztin konfliktusnak a nemzetközileg támogatott lezárását.

A gázai háború részben elterelte a figyelmet a cisz-jordániai folyamatos összetűzésekről, ahol Izrael terrorprevenációs intézkedései és a telepés mozgalmak palesztinellenes támadásai – kiegészülve ez utóbbiak Hamászt életető tüntetéseivel és a lakosságnak a ramallahi kormányzat elleni növekvő szembenállásával – együttesen fémjelzik a társadalmi nyugtalanságot és politikai bizonytalanságot. A palesztin elégedetlenség nemcsak az izraeli megszállás ellen irányul, hanem a korruptnak és tehetetlennek tartott palesztin kormány ellen is. Az egész övezetben humanitárius katasztrófa van, A palesztinok a népirtás súlyos veszélyének vannak kitéve. A palesztinok többsége nem akar ugyan iszlamista diktatúra alatt élni és szenvedni, de látni kell, hogy most kizárólag ezek az erők küzdenek az izraeli megszállás ellen, így a háború borzalmai akár még növelhetik is a támogatottságukat.

Még nem látni, milyen rendezést képzel el Izrael a gázai katonai cél elérését követően, a legnagyobb politikai kihívás ezért a politikai jövőkép hiánya. A konfliktus egyelőre nem államközi háború, hanem a terrortámadásra adott katonai válasz, amely remélhetően meg is marad ezen a szinten. A vizsgált időszakban a konfliktus intenzitásának mérséklése és a tűzszünet elérése, a túsok kiszabadulása, az eskaláció elkerülése, a civil lakosság védelme, a humanitárius katasztrófa kezelése, a kollektív és aránytalan büntetés elkerülése, valamint a tömeges kitelepítés elhárítása lehet azonnali cél, hiszen nyilvánvaló, hogy katonai eszközökkel ez a konfliktus tartósan nem rendezhető. A Hamasz terrorista támadása és Izrael gázai megtorlása a tragédián túlmutatóan, annak várható lezárulását követően, elvezethet akár a közel-keleti békefolyamat tárgyalásos újratervezéséhez is, az ENSZ, az EU, valamint az USA által is támogatott két-állami rendezéshez.

A békefolyamat elakadása, a tárgyalások pillanatnyi szünetelése, sőt a konfliktus új, az eddiginél is tragikusabb és intenzívebb jelenlegi szakasza nem a kijelölt célok módosítását, hanem a felek közötti eddiginél hatékonyabb nemzetközi közvetítést, a bizalomépítést, az emberi jogok érvényesítését és a demokratikus politikai berendezkedés további erősítését teszi szükségessé.

Az Európai Unió donorként a Palesztin Hatóság (PH) első számú anyagi támogatója. A tagállamok közössége rendszeres strukturált párbeszédet folytat a Palesztin Hatósággal a szakirányú albizottságokban (sectorial subcommittees), valamint az EU-PH Vegyes Bizottság keretében (EU-PA Joint Committee). A közös tevékenység fő iránya a PH azon törekvésének a támogatása, hogy a demokratikus normáknak (standardoknak) megfelelő jogállamiság törvényi és intézményi kereteinek a kialakításával erősítsék a palesztin biztonsági és igazságszolgáltatási szektor reformját, az intézmények demokratikus legitimitációját.

Az EU célja egyértelműen a két-állami megoldás megvalósulásának az elősegítése, amelynek a részeként létrejönne a független, életképes és demokratikus önálló palesztin állam. Ez nemzetközileg elismert és garantált határok között, elfogadott saját fővárossal, békében, sőt együttműködve

működhetne együtt a szomszédos Izrael Állammal. A rendezést a szomszédos arab államok is elismerhetnék, egyúttal pedig ezek Izraellel diplomáciai kapcsolatokat hoznának létre, és ezzel megszűnne a zsidó állam „kakktojás” helyzete az arab világban, saját földrajzi régiójában.

Ennek elérése érdekében az EU kész volt számos módon és hathatósan közreműködni a megszállt palesztin területeken, így az infrastruktúraépítés, oktatás, emberi erőforrások fejlesztése és a vállalkozások támogatása formájában. Emellett azonban, mint minden társadalomban, itt is elsődleges feladat a biztonság és jogállamiság megteremtése, valamint azoknak a feltételeknek a kialakítása, amelyek ebből következnek, így az emberi jogok érvényesülése, a társadalom bizalmát élvező rendészeti intézményrendszer és az igazságszolgáltatási szervek létrehozása és működtetése.

A misszió létrehozásának a közvetlen előzménye az EU-nak a közéleti békefolyamathoz rendelt Különleges Képviselői Hivatala (EU Special Representative for the Middle East Peace Process – EUSR MEPP) keretében létrehozott, kifejezetten a palesztin rendőrséget támogatni hivatott iroda (EU Coordination Office for the Palestinian Police Support) létrehozása volt. Ennek beindítására az EU vezetőinek 2004 júniusában tett kezdeményezése nyomán került sor, amikor megállapodtak a PH részére a törvényesség és biztonság érvényesítését, elsősorban pedig a polgári rendőrség és a rendészeti szervek működésének erősítését illetően.

A missziót mai formájában az Európai Unió 2006. január 1-jén hozta létre, mint az EU rendőrségi támogatási intézményét a Palesztin Hatóság irányában (European Union Police Mission for the Palestinian Territory). 2008-ban ezt kiegészítették a Jogállamisági Szekcióval (Rule of Law Section), a szervezet új neve pedig ettől kezdve: EU Palesztin Rendőrséget Támogató Koordinációs Hivatala (EU Coordinating Office for Palestinian Police Support), illetve a Palesztin Rendőrséget és a Jogállamiságot Támogató Európai Misszió (European Mission for the Support of Palestinian Police and Rule of Law), amely az említett két kiemelt területen, illetve „szekcióban” támogatja a Palesztin Hatóságot a megfelelő intézményrendszer

Jungbert Zsófia: A Palesztin Rendőrség támogatásával foglalkozó Európai Unió Koordinációs Iroda, Palesztina (EU Coordinating Office for Palestinian Police Support – EUPOL COPPS, Palestine)

létrehozásában és működtetésében, az önálló államiságra való felkészülés perspektívájában.

A két vonatkozó kompetencia ennek megfelelően ma a szélesebb értelemben vett biztonsági-rendészeti, illetve az igazságszolgáltatási reform. Mindezt alapvetően a palesztin nép saját működtetésű és felelősségű intézményrendszerének tanácsadással és technikai segítségnyújtással történő fejlesztése révén tesszük a legjobb európai uniós és más nemzetközi standardoknak megfelelően. Végeredményben ez a tevékenység a megfelelő intézményrendszer működésével a palesztin nép jólétét és biztonságát hivatott szolgálni.

Az Európai Unió Palesztin Rendőrséget Támogató Koordinációs Hivatala (EUPOL COPPS) tehát az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikai missziója a palesztin területeken. Ez egyike annak a két polgári missziónak, amelyeket az EU a palesztin területeken működtet, a másik pedig az Európai Unió Rafah-i Határsegítő Missziója (EU BAM Rafah). A misszióvezető útmutatást kap az EU közös kül- és biztonságpolitikai főképviseletől az EU közel-keleti békefolyamatért felelős különleges képviselőjén keresztül.

Mandátuma alapján az EUPOL COPPS feladata a Palesztin Hatóság megfelelő intézményeinek segítése a közrend és biztonság, valamint az igazságügyi reform területén. Kiemelten támogatjuk a polgári rendőrség szervezetét és a nemzetközi standardoknak megfelelő rendészeti jogszabályi háttér kialakítását, figyelemmel az emberi jogokra, a palesztin bűnügyi és igazságszolgáltatási szektor hatékonyabb, ellenőrizhető és áttekinthető működésére, a nemek közötti egyenlőség és a nők jogainak érvényesítésére.

Az EU támogatásának célja a palesztin lakosság biztonságának növelése és a Palesztin Hatóság belpolitikai céljainak szolgálata a jogállamiság megerősítésében. Az EUPOL COPPS ezenkívül kulcsfontosságú csatornaként működik az EU és a tágabb nemzetközi közösség azon erőfeszítései számára, amelyek feladatai közé tartoznak a helyszíni helyzet javítása és operatív eredmények elérése.

Az EUPOL COPPS Misszió az alábbi stratégiai célok mentén végzi munkáját:

- a polgári rendőrség reformja, átszervezése és a jogszabályi háttér fejlesztése,
- a palesztin bűnügyi igazságszolgáltatás intézményrendszerének erősítése,
- a rendészeti, bűnügyi és igazságügyi együttműködés létrehozása és fejlesztése,
- a palesztin polgári rendőrség részére nyújtott külső donor segítségnyújtás koordinálása,
- a civil kapcsolatok erősítése, a rendőrség munkájáról szóló jobb tájékoztatás.

Az eddig elért eredmények között ki kell emelni a korrupciós bűncselekmények feltárását elősegítő együttműködési megállapodás aláírását a Palesztin Polgári Rendőrség és a Korrupció-ellenes Bizottság között. Jelentős további eredmény a Palesztin Hatóság és Izrael között a környezetkárosítással szembeni közös fellépést elősegítő kétoldalú megállapodásnak a misszió támogatásával történt létrejötte. Kiemelt területe a misszió biztosította együttműködésnek a nemek közötti egyenlőség témaköre, aminek bár vannak látható eredményei, a kulturális különbség továbbra is akadályát képezi az európai standardok teljes körű átvételének. Rendszeresen szervezünk találkozokat és továbbképzéseket a rendészeti és igazságügyi területen dolgozó nők részére.

Kezdeményeztük a Belügyminisztérium irányában a Szolgálati törvény átdolgozását, amely fontos kiindulópontja a palesztin biztonsági szektor reformjának. Konzultációkat és továbbképzéseket biztosítunk a rendészeti, ügyészségi, bűnügyi nyomozó, büntetés-végrehajtási szakemberek, valamint a nők elleni erőszakhoz kapcsolódó bűncselekmények feltárását érintő témakörökben. Fejlesztjük a Polgári Rendőrség szervezeti és technikai felszereltségi szintjét, erősítjük a rendőrség és a lakosság bizalmi kapcsolatát. Rendszeresen szervezünk külföldi tapasztalatcseréket és továbbképzéseket

a rendészeti dolgozók részére. Szakmailag támogattuk a Minisztertanács és a Legfelsőbb Alkotmánybíróság munkatársainak és a bírácoknak a szakmai továbbképzését. Tanácsadással segítjük a büntetőjogi kódex és a büntetés-végrehajtási törvény reformját, tanulmányozzuk a nabluszi és a dzsenini börtönök megnyitása akadályainak az elhárítását, az alternatív büntetések, az előzetes fogva tartás, az idő előtti szabadon bocsátás, a börtönök túlszűfolságának kezelését és az elítéltek jogainak kérdését.

A misszió részéről folyamatosan részt veszek a büntetés-végrehajtást érintő törvényalkotási előkészítő munkában, az Igazságügyi Minisztérium heti kodifikációs munkaértekezletein. Másik állandó feladatomban az alternatív szankciók, a szabadságvesztés büntetésen kívüli megoldások Büntető Törvénykönyvbe történő bevezetésének támogatása. Elsődlegesen a fogva tartási idők hosszának, okainak kiderítését, valamint alternatív szankciók lehetőségeinek feltérképezését várja tőlem a vezetőség. Ennek érdekében egy munkacsoport került kialakításra alakult a misszió belül, ahol az igazságügyi láncolat valamennyi szereplőjével együttműködő kollégák jelen vannak. A betlehemi rendőrségi körzet fejlesztésére irányuló pilot projekt részeként elkészítettem a rendőrségi fogdák működtetésével kapcsolatos szakmai tervezetet (baseline assessment).

2023. július 1-jével a misszió megkezdte az újabb kétéves mandátuma kereteinek kitöltését, amire (végrehajtási) implementációs terv készült. A misszió korábbi, Jogállamiság Szekciójának új megnevezése: Igazságügyi Reform Szekció, a Rendőrségi Tanácsadói Szekció neve pedig Biztonsági Szektor Reform Szekcióra módosult. A szekciók közötti szoros együttműködés különböző tematikus csoportokon keresztül valósul meg. Első lépésként az új szervezeti kereteket határoztuk meg. Elhangzott, hogy a jövőben kiemelten kívánjuk erősíteni általában a Belügyminisztériummal való együttműködést a strukturális tervezés, kommunikáció, átláthatóság és elszámoltathatóság terén. Támogatjuk továbbá a rendészeti és biztonsági szolgálatok hatékonyságának működését, különös tekintettel az irányításra, valamint a civil lakossággal történő kommunikációra. Megnövelt figyelmet

kap majd az igazságügyi szektor és a büntetés-végrehajtás támogatása, valamint a kapcsolódó jogalkotás.

A misszió mandátuma a Palesztin Hatóságnak az Izrael által elismert területére terjed ki. A misszió műveleti területe ennek megfelelően kizárólag Cisz-Jordánia, tehát a nyugati part, vagy ahogy Izrael nevezi ezt a területet: (a bibliai) Júdea és Szamária. De iure szempontból a Palesztin Hatósághoz tartozik emellett az 1967-ben elfoglalt Gázai-övezet is, amelyet 2005-ben Izrael egyoldalúan kiűritett, és átadott a Fatah szervezet és Mahmud Abbasz elnök vezette ramallahi kormány által képviselt mérsékelt palesztin vezetésnek.

2007-ben azonban a Hamasz puccs révén átvette a hatalmat az övezetben, ahol azóta tartó iszlamista diktatúrát vezetett be, amire pedig Izrael teljes katonai és gazdasági blokáddal válaszolt. A Palesztin Hatóság ezen kívül elvben jogot formál Jeruzsálem keleti felére is, amelyet Izrael 1967-ben foglalt el, 1988-ban pedig annektált, mint a „3500 éves zsidó állam örök, oszthatatlan és kizárólagos fővárosának” területét. A palesztinok ennek ellenére továbbra is szintén itt vizionálják jövőbeli államuk fővárosát. Ezt a kérdést a nemzetközi közösség a végső békemegállapodás hatáskörébe utalja. Mandátumunk ennek megfelelően sem a Gázai-övezetre, sem pedig Kelet-Jeruzsálemre nem terjed ki. Az Izraelben fogva tartott, a PH területéről politikai vagy biztonsági fogolyként elhurcolt mintegy 7000 fős személyi körrel történő foglalkozás vagy jogvédelem szigorúan tiltott missziónk számára.

A Misszió központja Ciszjordániában, Ramallahban, a Palesztin Hatóság adminisztratív központjában található. A biztonsági szolgálat a nemzetközi munkatársak részére kizárólag a Jeruzsálemben történő lakhatást engedélyezi, azt is kizárólagos előzetes helyszíni felmérést követően. A város elsősorban palesztinok lakta és folyamatos turbulenciát mutató, biztonsági kihívásokat hordozó meghatározott övezeteibe nem költözhetünk. Fel-tűnően egyenlőtlen a különböző országokból érkezett munkatársaknak a saját, küldő országaik által biztosított lakhatási és egyéb működési támogatások mértéke. A munkahelyre történő bejárás kizárólag diplomáciai

rendszer, a misszió tulajdonát képező, komplex biztonsági berendezésekkel ellátott terepjáró gépkocsikkal, lehetőleg csoportosan történik. A munkahely és Jeruzsálem központja között a távolság legfeljebb 10 km, a közlekedés a kijelölt útvonalon történhet, így is többnyire másfél-két óra alatt lehet megtenni a távolságot az állandó lezárások, elkerítések, ellenőrzések és összecsapások miatt.

A misszió éves költségvetése 11,360 M euro. A misszió jelenleg 71 fő nemzetközi tanácsadója és 35 helyi alkalmazottja van. A pályázat útján elnyerhető tanácsadói helyekre a 27 tagállam, valamint olyan országok – a rendészeti és igazságszolgáltatási szektorban dolgozó – tisztviselői jelentkezhetnek, amelyekkel az EU ilyen irányú megállapodást írt alá. Jelenleg ilyen Kanada és Norvégia, valamint a közelmúltig Törökország.

A külföldi munkatársak legnagyobb része svéd, német és holland. A kiküldetés ideje általában egy év, ami elvben egyszer meghosszabbítható. A nemzetközi munkatársak itteni munkavállalását izraeli tartózkodási engedély és vízum alapján engedélyezik, a gépkocsivezetői jogosítványokat külön eljárásban ismerik el. A nemzetközi munkatársak folyamatos fluktuációjával szemben a helyi palesztin munkatársak gyakorlatilag állandónak minősülnek, mivel a legtöbben már évek óta itt dolgoznak, annak ellenére, hogy többen jelentős távolságról járnak be ramallahi munkahelyükre. Számukra külön teher a izraeli állandó biztonsági ellenőrzés és a mozgáskorlátozások, ami magánéletileg is megterheli az arab nagycsaládos kulturális összetartozás működtetését. A helyi munkatársak alapvetően tolmács, fordító, titkársági és adminisztratív munkaköröket látnak el, kiváló angolnyelvtudással, szakmai tapasztalattal és nélkülözhetetlen helyismerettel rendelkeznek.

A magyar kontingenst személyemben egyedül képviselem. Az érdemi munkavégzéshez, legalábbis a 2023. október 7-ét, a gázai háborút megelőző időben minden feltétel adott volt. Az ezt követő időszak azonban a misszió munkájának részleges, az új helyzethez alkalmazkodó folyamatos átstrukturálását teszi szükségessé.

13-14. számú kép

A misszió térképe és Dr. Jungbert Zsófia bv. százados a kép jobb oldalán

DANCS RÓBERT

Európai Külügyi Szolgálat Katonai Törzs, Főügyelet, Brüsszel (Watch-Keeping Capability – WKC)

Az évezred fordulójára nyilvánvalóvá vált, hogy az Európai Uniónak (EU) nemcsak gazdasági erejét kell megőriznie és növelnie a világban, hanem a politikai érdekeit is ki kell terjesztenie az EU védelmében. A politikai érdek lényege az volt, hogy azokban az államokban, ahol kritikus politikai, katonai, civil válsághelyzet alakult ki, amely negatív hatással lehetett az EU-ra, ott olyan katonai és rendőri békefenntartói missziókat hoztak létre, amelyeknek fő feladata az volt, hogy a fogadó állam területén támogassa a biztonsági szektor reformokat. E stabilitásnak két nyertese van, az adott állam, ahol megszilárdul a politikai és gazdasági hatalom – ezzel elindulhat a demokratikus fejlődés a biztonság útján –, valamint az EU, hiszen a politikai és gazdasági fenyegetettsége megszűnik.

Az akkori Európai Unió vezetői ezt felismerve létrehozták az Európai Biztonsági és Védelem Politika (EBVP)¹ szervezetet a Maastricht-i Szerződéssel 1999-ben, amely tulajdonképpen az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás² átalakításából jött létre. Az első EBVP-misszió 2003-ban indult az akkori Macedón Köztársaság³ (ma Észak-Macedónia) területén (Concordia-hadművelet), mely akkor még NATO⁴-eszközöket használt, majd azt váltotta fel az EU Rendőri Missziója Macedóniában (EU Police Mission to Macedonia – EUPOL Proxima).

¹ European Security and Defence Policy (ESDP): Európai biztonság- és védelempolitika

² European Security and Defence Identity (ESDI): Európai biztonság- és védelmi identitás

³ Former Yugoslav Republic of Macedonia (FYROM): Macedónia (volt jugoszláv köztársaság)

⁴ North Atlantic Treaty Organisation: Észak-atlanti Szerződés Szervezete

Mind a 2003-as, mind pedig a 2004-es év meghatározó volt az EBVP történelmében, hiszen ezekben az években telepítettek katonai missziót Bosznia-Hercegovinába – az Európai Unió Bosznia-Hercegovinai Hadereje Althea művelet (European Union Force Bosnia and Herzegovina Operation Althea – EUFOR ALTHEA) keretében –, valamint egy kisebb létszámú rendőri kontingenst az Európai Unió Boszniai és Hercegovinai Rendőri Missziója (European Union Police Mission in Bosnia-Herzegovina) néven.

Mindezek a tények olyan kihívások elé állították az Európai Uniót, amilyenekkel még nem kellett szembenéznie, megbirkóznia a fennállása óta. Ezek további politikai lépéseket generáltak, aminek következtében 2009-ben a Lisszaboni Szerződésben további védelempolitikai célokat fogalmaztak meg, és az EBVP átalakult, majd megszületett a Közös Biztonság- és Védelempolitika (KBVP)⁵, valamint létrehozták az EU Külügyi Szolgálatot (EKSZ)⁶.

A korábban említett változások alatt olyan tapasztalatokat szerzett az EU a válságkezelésben, amelyek bizonyították azon döntések meghozatalát, amelyek szükségesnek látták a további szerkezeti változásokat. Ennek következménye lett az, hogy 2006-ban Javier Solana, az EU Tanácsának főtájtára és egyben az EU Közös Kül- és Biztonságpolitikájának főképviselője⁷ bejelentette egy Főügyelet – Wach Keeping Capability (WKC) – felállítását. Ezt követően 2007-ben megalakították a Főügyeletet az Európa Tanács 10116/07. számú határozatával, amely később integrálódott az Európai Külügyi Szolgálatba, azon belül is az EU Katonai Törzsbe (EUKT)⁸ az Európa Tanács 2010/427/EU számú határozata alapján, majd az EUKT-

⁵ Common Security and Defence Policy (CSDP): Közös biztonság- és védelempolitika

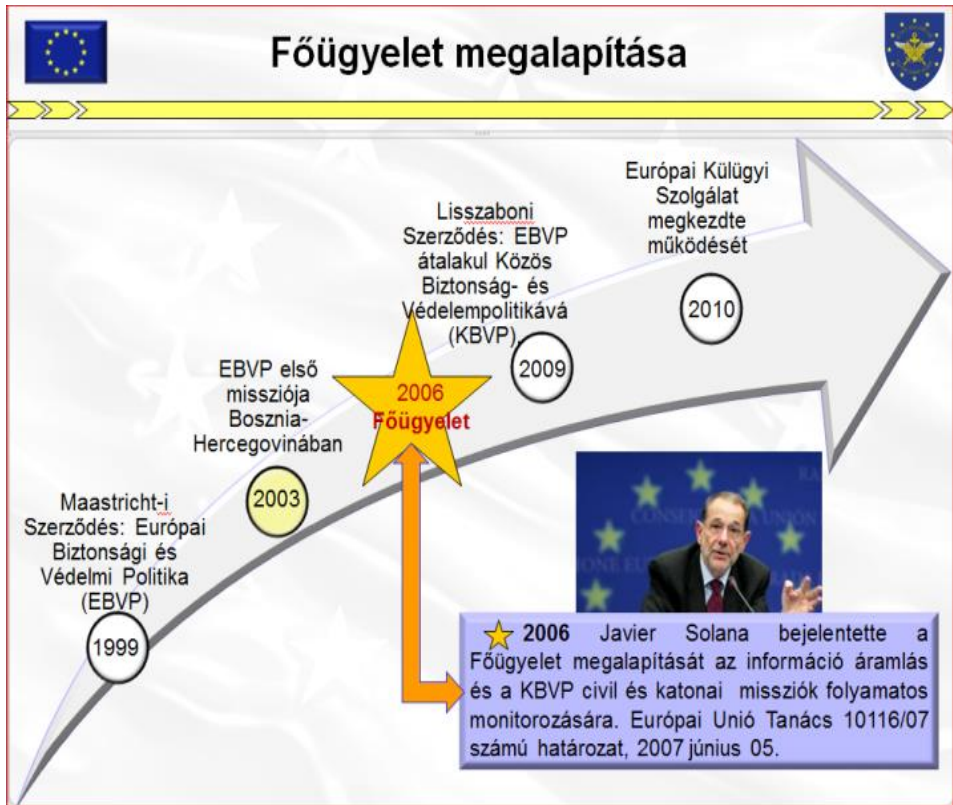
⁶ European Union External Action Service (EEAS): Az Európai Unió Külügyi Szolgálata

⁷ European Union's High Representative for Common Foreign and Security Policy, Secretary General of the Council of the European Union (SG/HR): Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikai főképviselője, az Európa–EU Tanács főtájtára

⁸ European Union Military Staff (EUMS): EU Katonai Törzs

Dancs Róbert: Európai Külügyi Szolgálat, Katonai Törzs, Főügyelet, Brüsszel (Watch Keeping Capability – WKC)

n belül 2018-ban az újonnan megalakuló Műveleti Igazgatóság⁹ alá rendelték.

15. számú kép
Főügyelet megalapítása¹⁰

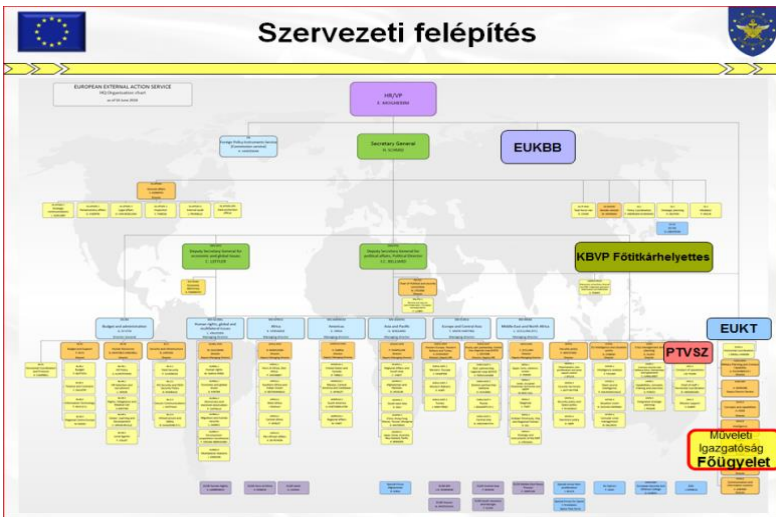
A Katonai Törzs (EUKT) főügyelete egy egyedi struktúrával és feladatrendszerrel ellátott katonai ügyelet, amely a napi és rendkívüli feladatait területi (missziók) és stratégiai (civil és katonai felsővezetői) szinten látja el.

⁹ Operation Directorate: Műveleti Igazgatóság

¹⁰ Forrás: EKSZ Katonai Törzs Főügyelet

A struktúráját illetően az EUKT az egyetlen olyan egység, amely vegyes szerkezetű. A civil és katonai missziók miatt az európai uniós tagállamok felajánlásai alapján nemzeti szakértőkből áll a 12 fős egység, így különböző nemzetiségű rendőri és katonai hivatásos tisztek teljesen egyenértékű közös feladatot látnak el azonos katonai beosztásban és besorolásban.

Az egység vezetőjének nemzetisége állandó, mely posztot az olasz haderőnemek egymás között váltogatják rotációs rendszerben. A 12 ügyeletes beosztás úgynevezett „non-quota” poszt, így bármely EU-tagállam delegálhat jelölteket létszámkorlátozás nélkül. Az EUKT általános főigazgató-helyettesi beosztásába 2022 szeptemberében Horváth Gábor honvéd vezérőrnagyot nevezték ki a tagállamok egyöntetű szavazatával.

16. számú kép
EKSZ Katonai Törzs Főügyelet (rövidítések¹¹)

A WKC kiemelt fő feladatai:

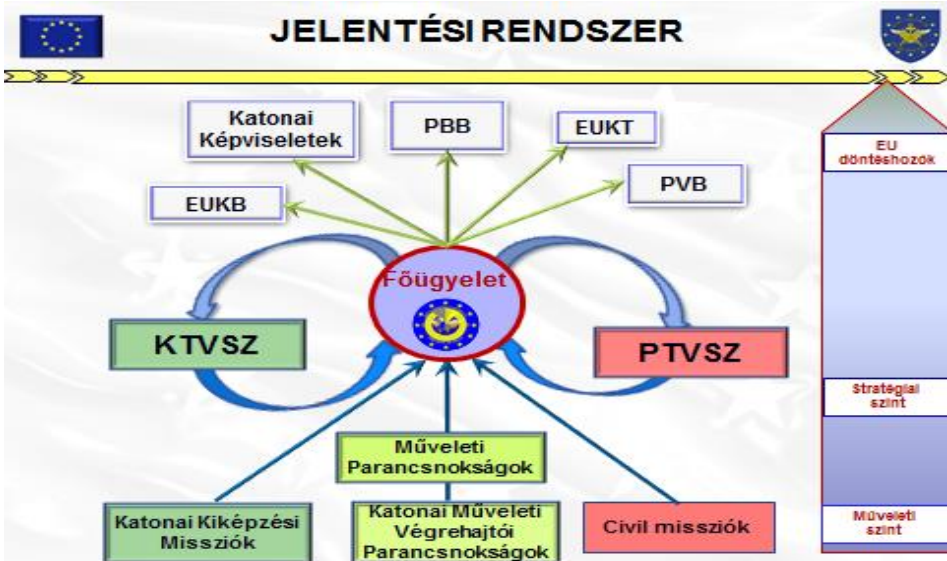
¹¹ EUKBB: EU Katonai Bizottsága: (EU Military Committee – EUMC); PTVSZ: Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat: (Civilian Planning and Conduct Capability – CPCC)

- Monitorozás a hét minden napján a nap 24 órájában (24/7) az EU KBVP civil és katonai missziói felett.
- A missziókba és a missziókból érkező minősített dokumentumok kódolása, megfejtése (dekódolása), továbbítása különböző minősített elektronikai rendszereken, valamint azok archiválása. Folyamatos biztonsági kapcsolattartás a missziókkal, valamint kapcsolattartás a társszervekkel és szervezetekkel.
- PTVSZ, KTVSZ¹², EUKT, valamint a BBIM¹³ (korábban VTI¹⁴) tagjainak missziós területre vagy válságövezetbe történő szakmai utazásainak nyomon követése és kapcsolattartása.
- Válsághelyzet esetén a döntéshozók informálása, rendkívüli válságbizottság összehívása.

¹² Katonai Tervezési és Végrehajtási Szolgálat: (Military Planning and Conduct Capability – MPCC)

¹³ A Béke és a Biztonság Integrált Megközelítése (megj.: a szerző szabad fordítása) (Integrated Approach for Security and Peace – ISP)

¹⁴ Válságkezelési és Tervezési Igazgatóság: Crisis Management and Planning Directorate – CMPD

17. számú kép

EKSZ Katonai Törzs Főügyelet jelentési rendszere (rövidítések¹⁵)

- Heti beszámolók készítése és prezentálása az EUKT vezetőinek az missziós területen történt civil és katonai eseményekről.

Az EU KBVP-nek 13 civil, 9 katonai (megjegyzés: az EUMPM Niger működése jelenleg felfüggesztve) és 1 civil katonai hibrid missziója van 2024-ben, amelyek három kontinensre terjednek ki:

¹⁵ PVB: Polgári Válságkezelési Bizottság; Committee for Civilian Aspect of Crisis Management – CivCom; PBB: Politikai és Biztonsági Bizottság; Political and Security Committee – PSC

18. számú kép
EU KBVP katonai missziói¹⁶

Európában

Civil missziók:

- EULEX Kosovo¹⁷ (Jogállamiságot építő és támogató misszió)
- EUMM Georgia¹⁸ (Megfigyelői misszió)
- EUAM Ukraine¹⁹ (Tanácsadói misszió)
- EUMA²⁰ (Megfigyelői misszió)

¹⁶ Forrás: EU EKSZ

¹⁷ EU Rule of Law Mission in Kosovo: Az EU Jogállamisági Missziója Koszovóban

¹⁸ EU Monitoring Mission Georgia: Az EU Megfigyelő Missziója Georgiában

¹⁹ EU Advisory Mission Ukraine: Az EU Tanácsadó Missziója Ukrajnában

²⁰ EU Mission in Armenia: Az EU Missziója Örményországban

- EUPM Moldova²¹ (Biztonságtámogatói misszió)

Katonai missziók:

- EUFOR ALTHEA²² (Stabilizációs és képzési misszió)
- EUNAVFOR Med Operation IRINI²³ (Migrációval összefüggő földközi-tengeri misszió)
- EUMAM Ukraine²⁴ (Katonai segítségnyújtási misszió)

Közel-Keleten

Civil missziók:

- EUPOL COPPS²⁵ (Jogállamiságot építő és támogató misszió)
- EUBAM Rafah²⁶ (Határmegfigyelő és támogató misszió)
- EUAM Iraq²⁷ (Tanácsadói misszió)

²¹ EU Partnership Mission in the Republic of Moldova: Az Európai Unió Partnerségi Missziója a Moldáviai Köztársaságban

²² EUFOR ALTHEA: Az EU Katonai Erő Althea nevű Missziója Bosznia és Hercegovinában

²³ European Union Naval Force Mediterranean Operation IRINI: Az Európai Unió Hadi-tengerészeti Erőinek Földközi-tengeri Művelete

²⁴ EU Military Assistance Mission in support of Ukraine: Az EU Támogató Katonai Segítségnyújtási Missziója Ukrajnában

²⁵ EU Police and Rule of Law Mission for the Palestinian Territories (EU Co-ordinating Office for Palestinian Police Support): Az Európai Unió Palesztin Területeken Folytatott Rendőri és Jogállamiság Missziója (Az Európai Unió Palesztin Rendőrséget Támogató Koordinációs Hivatala)

²⁶ EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point: A Rafahi Átkelőhelyen Működő Határellenőrzést Segítő Uniós Misszió, Palesztina

²⁷ EU Advisor Mission in Iraq (Support of Security Sector Reform): Az EU Tanácsadói Missziója Irakban (a biztonsági ágazat reformjának támogatása)

Afrikában

Civil missziók:

- EUCAP SOMALIA²⁸ (Tengeri biztonságot támogató misszió)
- EUCAP Sahel Niger²⁹ (Biztonsági erőket támogató misszió)
- EUCAP Sahel Mali³⁰ (Jogállamiságot támogató misszió)
- EUBAM Libya³¹ (Integrált határigazgatást támogató misszió)
- EUAM RCA³² (Tanácsadói misszió)
- RACC³³ (Tanácsadói és koordinációs misszió)

Katonai missziók:

- EU NAVFOR Somalia Operation ATALANTA³⁴ (Tengeri biztonság és kalózkodás elleni misszió)
- EUTM Somalia³⁵ (Kiképzési misszió)
- EUTM Mali³⁶ (Kiképzési misszió)
- EUTM CAR³⁷ (Kiképzési misszió)

²⁸ EU Capacity Building Mission in Somalia: Az EU Képességfejlesztő Missziója Szomáliában

²⁹ EU Capacity Building Mission in Niger: Az EU Képességfejlesztő Missziója Nigerben

³⁰ EU Capacity Building Mission in Mali: Az EU Képességfejlesztő Missziója Maliban

³¹ EU Border Assistance Mission in Lybia: Az Európai Unió Líbiai Határellenőrzést Segítő Missziója

³² EU Advisory Mission in the Central African Republic: Az Európai Unió Tanácsadó Missziója a Közép-afrikai Köztársaságban

³³ EU Regional Advisory and Coordination Cell for the Sahel: Az EU Száhel Övezettel Foglalkozó Regionális Tanácsadó és Koordinációs Egysége

³⁴ EU Naval Force Somalia Operation ATALANTA: Az EU Haditengerészeti Erőinek ATALANTA Művelete Szomáliában

³⁵ EU Training Mission in Somalia: Az EU Kiképzési Missziója Szomáliában

³⁶ EU Training Mission in Mali: Az EU kiképzési missziója Maliban

³⁷ EU Training Mission in Central African Republic: Az EU Kiképzési Missziója a Közép-afrikai Köztársaságban

- EUMPM Niger³⁸ (Együttműködési misszió)
- EUTM Mozambique³⁹ (Kiképzési misszió)
- GoG INITIATIVE⁴⁰ (Civil-katonai hibrid misszió)

A magyar rendőrség nemzeti szakértő kontingensének tagjai (2024)

Magyarország három fő nemzeti rendőr szakértőt delegált a Főügyelet állományába, ami az egység összlétszámát tekintve (jelenleg 11 fő) annak 36,6%-át teszi ki, amely a nemzetközi átlag fölött van.

- Dancs Róbert r. alezredes (ORFK) 2021–2024
- dr. Oláh Béla r. alezredes (KR) 2022–2026
- Szél Ferenc r. őrnagy (KR) 2022–2025

³⁸ EU Military Partnership Mission in Niger: Az EU Katonai Partnerségi Missziója Nigerben

³⁹ EU Training Mission in Mozambique: Az EU Kiképzési Missziója Mozambikban

⁴⁰ EU Security and Defence Initiative in Support of West African Countries of the Gulf of Guinea: Az EU Biztonsági és Védelmi Kezdeményezése a Guineai-öböl Nyugat-afrikai Országainak Támogatására

Dancs Róbert: Európai Külügyi Szolgálat, Katonai Törzs, Főügyelet, Brüsszel (Watch Keeping Capability – WKC)

19-20. számú kép

Dancs Róbert r. alezredes, valamint Dancs Róbert r. alezredes (balra), Szél Ferenc r. őrnagy (középen) és dr. Oláh Béla r. alezredes (jobbra)

RÉTYI ÁRPÁD

EU Megfigyelő Misszió, Georgia (EU Monitoring Mission in Georgia-EUMM)

A mai Georgia kialakulása és földrajzi helyzete, az EUMM GEORGIA létrehozásához vezető eseményláncolat összefoglalója

Grúzia, vagy a manapság használatos nevén Georgia (georgiai nyelven: Sakartvelo) történelmi gyökerei mintegy 3000 évre nyúlnak vissza. Többek között a bortermelés őshazájának is tekintik, mivel már a kezdeti időkben is állítottak elő bort az itt élő őslakosok. A bortermelés és annak értékesítése ma is jelentős részesedéssel bír az ország éves GDP -jét tekintve. Északról Oroszországgal, keletről Azerbajdzsánnal, délről Törökországgal és Örményországgal határos, míg nyugatról a Fekete-tenger határolja.

Az ország államformája köztársaság; fővárosa Tbiliszi; területe – beleértve de facto Abházia és de facto Dél-Oszétia területét is, amelyek a nemzetközi jog értelmében továbbra is Georgia területéhez tartoznak – 69 700 négyzetkilométer.

Az ország éghajlata területi kiterjedéséhez viszonyítottan rendkívül változatos, amely magába foglalja a hegyvidéki, a kontinentális és a szubtrópusi éghajlati zónákat is. A lakosság becsült létszáma 2019 októberi adatok szerint 3,7–3,8 millió. Hivatalos pénzneme/váltópénze: georgiai Lari (GEL) / Tetri (1 GEL ~ 130 HUF). Az ország lakosságának túlnyomó többsége orthodox keresztény. Jelenlegi köztársasági elnöke: Salome Zurabishvili; kormányfője: Irakli Kobakhidze. Fő politikai ereje a kormányon lévő Georgiai Álom Pártja (Georgian Dream).

Georgia évezredekken keresztül nagy hatalmak – többek között az Oszmán Birodalom – tőszomszédságában létezett, de a XII. század közepén, az úgynevezett aranykorában – Tamar király(nő) uralkodása idején – maga is nagy hatalmi státuszt élvezett.

Az 1917-től kezdődő legújabb kori történelmi adatok szerint a cári Orosz Birodalom bukását követően Grúzia függetlenségét 1918-ban kiáltották ki, amelyet 1920-ban Szovjet-Oroszország is elismert, de az abháziai és adzsáriai régiókban kitört felkelések kapcsán szovjet-orosz csapatok szállták meg, és Georgia 1922-ben Grúz Szovjet Szocialista Köztársasággá vált. 1922 decemberében Örményországgal és Azerbajdzsánnal karöltve megalakították a Kaukázuson Túli Szovjet Szövetségi Szocialista Köztársaságot, amely a Szovjetunió alapító tagja lett, majd 1936-ban vált szét ez a három köztársaság, és Georgiát a Szovjetunió egyik önálló tagköztársaságává nyilvánították.

Kicsit ugorva az időben, Grúzia/Georgia ezt követően egészen a Szovjetuniónak a '80-as évek közepén megindított „*gorbacsovi Peresztrojka*” végkifejleteként bekövetkezett széteséséig a Szovjetunió tagköztársasága maradt. Majd Georgia a Szovjetuniótól való elszakadását és függetlenségét végül is Zviad Gamszahurdia vezetésével 1991. április 9-én kiáltotta ki.

Ezt követően rendkívül turbulens időszak következett, és Gamszahurdia rendkívül rövid időn belül népszerűtlenné vált. 1991 decemberében a Grúz Nemzeti Gárda Tengiz Kitovani parancsára megszállta a Tbilisziben lévő kormányhivatalt, azonban 1992 januárjában már őt is elmozdították a helyéről. Őt Eduard Sevarnadze, a volt Szovjetunió korábbi, Mihail Szergejevics Gorbacsov által vezetett kormányának egykori külügyminisztere követte, mint a Grúz Köztársaság II. elnöke. 1992. február 21-én érvénytelené nyilvánították a korábbi szovjet éra alkotmányát, és az 1921-es alkotmányt léptették életbe. Ez a lépés azonban Abháziában széleskörű ellenállásba ütközött, mivel az abházok többsége Tbiliszi e lépését az abház autonómia felszámolásaként fogta fel, és 1992. július 23-án a szakadár abház rezsim kikiáltotta Abházia függetlenségét, melyet azonban más ország akkoriban nem ismert el. A kialakult helyzet 1992 nyarán fegyveres összecsapásokba torkollott a Tbiliszi erők és az abház milícia között, amely súlyos következményekkel járt. Végeredményben a grúz kormánycsapatok ellenőrzésük alá vonták Abháziát. Az abház vereség következményeként megalakult a Kaukázusi Népek Konföderációja, amely az Észak-Kaukázus

oroszbárát mozgalmainak (csecsenek, kozákok, oszétok, orosz önkéntesek) szövetsége. Az előzőekben felsorolt nemzetiségű önkéntesek által támogatott abház szeparatisták 1992 szeptemberében megszegték a tűzszünetet, megtámadták Gagrát (de facto Abháza), és 1992 végére a grúz kormánycsapatokat orosz támogatással kiszorították a szakadár Abházia területének jelentős részéről, és ellenőrzésük alá vonták a Szuhumitól észak-nyugatra eső területeket.

A konfliktus 1993 júliusáig megoldatlan maradt, majd a szakadár abház lázadók sikertelen támadást indítottak Szuhumi bevételére, amelyet végül is még ugyanebben az évben szeptember 27-én elfoglaltak. Az akkori grúz elnök, Eduard Sevarnadze csak nehezen tudott elmenekülni a városból. Az abházok, az észak-kaukázusi önkéntesek számos atrocitást követtek el a Szuhumiban maradt grúz etnikum tagjai ellen, amely a „szuhumi mészárlás” néven vonult be a történelembe. A vérengzések még két hétig folytatódtak, melyek több ezer ember halálához és eltűnéséhez vezettek, valamint belső menekültáradatot (IDPs – Internally Displaced Persons) indítottak el.

2003-ban került hatalomra Mikheil Szaakasvili, akit jelenleg korábbi ítéletek következményeként a Georgiába 2022-ben történt „illegális” visszatérését követően fogva tartanak, és ellene a vonatkozó jogi eljárás kiemelt belföldi és nemzetközi figyelem mellett jelenleg is folyamatban van.

1

A szakadár Abháziához hasonlatosan Georgia másik régiójában (Tskhinvali Régió / ma de facto Dél-Oszétia) is folyamatosan nőtt a feszültség, amelyet tetézt a dél-oszét és grúz nemzeti nacionalizmus erősödése is. Dél-Oszétiában 1988-ban megalapították a Dél-Oszét Népi Frontot (dél-oszét nyelven: Ademon Nykhas). Dél-Oszétia területi tanácsa 1989. november 10-én kérelemmel fordult a Grúz Legfelsőbb Tanácshoz, hogy Dél-Oszétiát nyilvánítsák autonóm köztársasággá. A Grúz Legfelsőbb Tanács még ugyanebben az évben a grúz nyelvet tette hivatalos nyelvvé az egész állam területén. Ezután törvényt fogadott el, amely betiltotta a regionális

¹ Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Gr%C3%BAzia>

pártokat, amit a dél-oszétok a Dél-Oszét Népi Front ellen irányulónak értékeltek, és még a Szovjetunió keretein belül 1990. szeptember 20-án kikiáltották Dél-Oszét Demokratikus Köztársaságot. Ezt Zviad Gamszahurdia kormánya törvénytelennek nyilvánította, és megszüntette Dél-Oszétia autonómiáját. Moszkva válaszlépésként rendkívüli állapotot vezetett be, és belügyi csapatokat vezényelt Georgiába, azonban a Kreml politikájában gyökeres változás következett be, és 1990. január 1-jén az orosz belügyi csapatokat kivonták Georgiából. Ezek után bontakozott ki a fegyveres konfliktus, amely szintén számos emberáldozatot követelt, és a materiális javak jelentős pusztulásával is járt.

1992-ben Georgia és de facto Dél-Oszétia között sor került a tűzszüneti megállapodás megkötésére, melynek célja a Georgia és Oroszország közötti konfrontáció megelőzése volt. Ekkor került sor grúz, dél-oszét és orosz részvétellel békefenntartó erő megszervezésére, amely viszonylagos békét teremtett a régióban, de a túszedések, alkalmi lövöldözések azért szórványban folytatódtak. 2004-ben bevezették a grúz közigazgatást de facto Dél-Oszétiában is, melynek központjául Tbiliszit jelölték ki. A szakadár Dél-Oszétia szoros kapcsolatokat ápolt és jelenleg is ápol Oroszországgal.

2006-ban felmerült de facto Dél-Oszétia Oroszországhoz történő csatlakozása is, amelyet akkor Moszkva nem preferált, és a még ugyanebben az évben a szakadár Dél-Oszétiában megtartott népszavazás során a szavazóurnákhoz járulók 99%-a is a függetlenségre szavazott. Az utóbbi években azonban a szakadár Dél-Oszétia Oroszországhoz történő csatlakozása ismételen napirendre került. Mindkét szakadár területrészt (a Sukhumi központú de facto Abházia és a Tskhinvali központú de facto Dél-Oszétia) Oroszország nyilvánvaló befolyása alá került, amely területrészeken Oroszország Déli Katonai Körzetéhez tartozó orosz csapatok vannak jelen.

Egyes források szerint a 2008. augusztus 8. és augusztus 12. között lezajlott grúz–dél-oszét háború kezdete az augusztus 6-án kitört összecsapásra datálható, ahol mind a dél-oszét, mind pedig a georgiai fél kölcsönö-

sen egymást vádolja a konfliktus kirobbanásáért. A kezdeményező fél ki-
léte a mai napig nem tisztázódott egyértelműen, ugyanis a georgiai belügy-
minisztérium szerint a georgiai erők csak viszonzták a tüzet, míg a de
facto Dél-Oszétia álláspontja szerint a konfliktust a georgiai fél provokálta
ki. 2008. augusztus 4-én Oroszország 5 zászlóaljnyi katonai kontingenst
(körülbelül 5 500 fő) telepített a Roki-alagút környezetébe azért, hogy az
összeköttetést de facto Dél-Oszétia és az Orosz Föderáció kötelékébe tar-
tozó Észak-Oszétia között biztosítsa. 2008. augusztus 7-én a grúz és a dél-
osztét erők tűzszünetet kötöttek, de augusztus 8-án kiújultak az összecsapá-
sok, és kezdetét vette az „*ötnapos háború*”. Ekkor Vlagyimir Putyin – eb-
ben az időben éppen orosz miniszterelnök – a de facto Dél-Oszétiában lévő
orosz állampolgárok védelmére hivatkozva csapatokat küldött de facto Dél-
Oszétiába azzal, hogy azok elűzzék a georgiai erőket a szakadár területről.
Oroszország támadásba lendült, és bombázták Gorit, valamint Poti kikötő-
várost is. Ekkor, augusztus 12-én Nicolas Sarkozy francia elnök hivatalos
látogatást tett Moszkvában és Tbiliszi-ben is, és végül az esti órákban ki-
nyilvánították, hogy a feleknek sikerült megegyezniük a békefeltételekben.
Augusztus 13-án Dimitrij Medvegyev – akkor éppen Oroszország elnöke-
ként – megállította az orosz csapatokat. Augusztus 22-én a grúz–orosz
fegyverszünet életbelépését követően az orosz csapatok visszavonultak
Oroszországba és de facto Dél-Oszétiába, bár még több ellenőrző pontot
hagytak hátra, amelyek megszüntetésére 2008. október 8-án került sor. A
csapatkivonással közel egyidejűleg Oroszország elismerte de facto Abhá-
zia és de facto Dél-Oszétia függetlenségét, amely szakadár köztársaságok
„területén” jelentős erőket állomásoztat mind a mai napig.²

²Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9l-Osz%C3%A9tia>;
<https://telex.hu/kulfold/2022/03/20/orosz-gruz-haboru-ukrajna-lerohanasa-parhuzamok-es-kulonbsegek>

Az EUMM GEORGIA Misszió létrehozása, mandátuma, feladatai, szerkezeti felépítése, irányítási lánc

Az előzőekben összefoglalt eseményfolyamot követően 2008. augusztus 12-én az EU közvetítésével létrejött az úgynevezett „*Hatpontos Megállapodás*”, amelyet a konfliktusban érintett felek, így Oroszország, Georgia és az EU képviselőiben Nicolas Sarkozy francia államfő egyaránt aláírtak. Ezen megállapodás vetett véget a két ország közötti fegyveres konfliktusnak, amelynek lényegi elemei az alábbiakban („hat pont”) foglalhatók össze:

1. Az erőszak alkalmazásától történő tartózkodás.
2. Az ellenségeskedés végleges megszüntetése.
3. A humanitárius segélyekhez történő ingyenes hozzáférés biztosítása.
4. A Georgiai Fegyveres Erőknek vissza kell vonulniuk a korábbi, megszokott bázisaikra.
5. Oroszország katonai erőinek vissza kell vonulniuk azokba a pozíciókba, amelyeket az ellenségeskedés kitörése előtt foglaltak el, továbbá az orosz békefenntartó erők kiegészítő biztonsági szabályozókat vezetnek be.
6. Nemzetközi tárgyalások megnyitása az abháziai és dél-oszétiai biztonsági és stabilitási megállapodásokról.

A „*Hatpontos Megállapodás*”-nak az érintett felek által történő elfogadását és életbe lépését követően az EU tagállamai meghozták a hivatalos döntést {2010/452/KKBP határozat az Európai Unió grúziai megfigyelő missziójáról (EUMM Georgia)} a Misszió létrehozásáról. Az EUMM Georgia Missziót 2008. szeptember 15-én hozták létre, 2008. október 1-jén kezdte meg tényleges működését, és mandátuma jelenleg 2024. december 14-ig tart.

A misszió létrehozásáról szóló, azóta már több alkalommal is módosított alapidokumentum – a fentebb hivatkozott döntés – rendelkezik arról, hogy az EUMM Georgia egy fegyvertelen, polgári megfigyelő misszió.

A misszió specifikus céljai

- Georgia és a környező régió hosszú távú stabilitásához történő hozzájárulás.
- Rövidtávon a helyzet stabilizálása az ellenségeskedés kiújulási kockázatának csökkentése mellett, mindez teljes összhangban a „*Hatpontos Megállapodás*”-sal és az azt követő végrehajtási intézkedésekkel.

A misszió céljainak elérése érdekében az EUMM Georgia mandátuma az alábbiakat foglalja magában:

- Stabilizáció: A misszió figyelemmel kíséri, elemzi és jelentést készít a stabilizációs folyamattal kapcsolatos helyzetről, különös tekintettel a megállapodás maradéktalan betartására, ideértve a katonai erők kivonását, továbbá a mozgásszabadság biztosítását és az azt megsértők tevékenységét, valamint az emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jog megsértését is.
- Normalizáció: A misszió figyelemmel kíséri, elemzi és jelentést készít a civil kormányzás normalizálási folyamatával kapcsolatos helyzetről, különös tekintettel a jogállamiságra, a hatékony szabályérvényesítési struktúrákra és a megfelelő közrendre. A misszió figyelemmel kíséri a közlekedési kapcsolatok, az energiainfrastruktúrák és a közművek biztonságát, valamint a belső menekültek (*Internally Displaced Persons*) és egyéb menekültek (*Refugees*) visszatérésének politikai és biztonsági vonatkozásait is.
- Bizalomépítés: A misszió kapcsolattartással, a felek közötti kapcsolattartás elősegítésével és egyéb bizalomépítő intézkedésekkel hozzájárul a feszültségek csökkentéséhez.

- Az EU politikai döntéshozóinak tájékoztatásához és az EU jövőbeni feladatvállalásaihoz történő hozzájárulás.

A „*Hatpontos Megállapodás*” elfogadását követően 2008. szeptember 8-án életbe léptették az ezen megállapodáshoz kapcsolódó végrehajtási intézkedéseket.

A misszió főparancsnoksága Tbilisziben helyezkedik el, és a fővárosi központon kívül jelenleg a Georgia Tbiliszi Igazgatású Területen (Tbilisi Administrated Territory – TAT-Georgia) három kirendeltségen – Mtskheta Területi Kirendeltség; Gori Területi Kirendeltség; Zugdidi Területi Kirendeltség – fejt ki tevékenységét, látja el feladatait. Az állandó területi kirendeltségek többek között a szakadár területek és a TAT-Georgia között húzódó Adminisztratív Elválasztó Vonal (Administrative Boundary Line – ABL) és annak közvetlen környezete megfigyeléséért is felelősek.

Az EU Külügyi Szolgálat polgári műveleti parancsnoka – a Politikai és Biztonsági Bizottság politikai ellenőrzése és stratégiai irányítása mellett, valamint az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének általános felügyelete alatt – stratégiai szintű parancsnokságot és felügyeletet gyakorol az EUMM Georgia felett. A misszióvezető – aki közvetlenül a polgári műveleti parancsnoknak felel – képviseli a missziót, és gyakorolja a közreműködő uniós tagállamokból érkező személyi állomány, csoportok és egységek feletti parancsnoki jogköröket és ellenőrzést.³

³ Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:213:0043-0047:HU:PDF>; <https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/eu-monitoring-mission-in-georgia-eumm-georgia.html>

A misszió tevékenysége, feladatellátása, összetétele

A misszió a mandátumából fakadó feladatait a Tbilisziben lévő misszióközpont mellett a három területi kirendeltségen keresztül hajtja végre. A Zugdidi Területi Kirendeltség a nyugat-georgiai területrészen tevékenykedik, amely de facto Abházia és a TAT-Georgia között húzódó ABL-t és annak közvetlen környezetét is magába foglalja, míg a Gori és Mtskhetai Területi Kirendeltségek a de facto Dél-Oszétia és a TAT-Georgia között húzódó ABL és annak környezete megfigyelését végzik.

Minden területi kirendeltségen funkcionál az Adminisztratív Elváltató Vonalat Ellenőrző és Megfigyelő Munkacsoport. Goriban két ilyen munkacsoport van: az egyik az Emberi Jogi, Oktatási és Szociális Aspektusokat Megfigyelő Munkacsoport (Human Security Team) és a „*Hatpontos Megállapodás*”-ban rögzítettek betartását megfigyelő Megfelelőségi Munkacsoport (Compliance Team).

Az ABL-t megfigyelő munkacsoportok alapvető feladatai közé tartozik a szakadár abház és dél-oszét területrészek, valamint a TAT-Georgia között húzódó ABL és a kapcsolódó kijelölt biztonsági zónák rendjének rendszeres, napi szintű megfigyelése, információgyűjtés a biztonsági helyzet nyomon követéséhez és az elemzések elkészítéséhez szükséges információk jelentésbe foglalása is. Ez magában foglalja az adott területi kirendeltségek illetékességi területén tartózkodó de facto abház és dél-oszét oldal biztonsági szereplőinek, azaz a katonai és rendőri erők tevékenységének folyamatos megfigyelését, legfőképpen az orosz, abház és dél-oszét „határőrizeti” szervek tevékenységének, aktivitásának, mozgásának és járőrözési rendszerének, szolgálati rendjének, szakmai magatartásának, fegyverzetének, a „határőr” bázisoknak, a rendkívüli csapatmozgásoknak és eseményeknek a megfigyelését. Továbbá a „határosítási”, „határmegjelölési”, a „határvonal” – ABL megerősítését és megváltoztatását célzó tevékenységének (például kerítés, és más műszaki akadály építése, megfigyelőeszközök, érzékelők telepítése, eltávolítása, áthelyezése) nyomon követését, illetve a biztonsági zónákban a georgiai rendvédelmi egységek lokációjának

és mozgásának figyelemmel kísérését, az ellenőrző-áteresztő pontokon szolgáló georgiai rendőri erők megfigyelését, a velük való kapcsolattartást, információgyűjtést is.

Az Emberi Jogi, Oktatási, Szociális Aspektusokat Megfigyelő Munkacsoport (Human Security Team) fő feladatai közé tartozik például az önkormányzatokkal, az oktatási intézményekkel, a különböző kormányzati és civil társadalmi szervezetekkel történő folyamatos kapcsolattartás, információgyűjtés és a bizalomépítéshez kapcsolódó feladatkörök ellátása is. Mindemellett a civil lakossággal való kapcsolatteremtés és annak fenntartása is szignifikáns részét képezi a munkacsoport feladatellátásának. Ez utóbbi feladatkörben az ABL mellett élő közösségek, a konfliktus által közvetlenül érintett lakosság mindennapjainak, az emberi jogok, gazdasági és szociális jogok és jogosultságok helyzetének figyelemmel kísérése, valamint a földhöz, ingatlanhoz, tulajdonhoz való hozzáférés biztosításának helyzete, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek és menekültek helyzetének nyomon követése is.

A „*Hatpontos Megállapodás*”-ban rögzítettek betartását megfigyelő Megfelelőségi Munkacsoport (Compliance Team) tagjai az általuk teljesített járőrszolgálatok során folyamatosan tartják a kapcsolatot a Georgiai Rendőrség, a Georgiai Fegyveres Erők, valamint a Zugdidi Területi Kirendeltség illetékességi területén jelen lévő Georgiai Parti Őrség képviselőivel is. Mindemellett eme munkacsoportok a szakadár területek de facto „hatóságai” által foganatosított illegális őrizetbevételeket és az ezekhez kapcsolódó további történések kimenetelét is figyelemmel kísérik, elemzik.

Valamennyi fentebb felsorolt munkacsoport tevékenységét az azt ellátó szervezeti egységek dokumentálják és a vonatkozó adatbázisokban rögzítik is. A megfigyelések, észlelések és a begyűjtött információk elemzését, öszszeválogatását és szűrését az ugyancsak minden területi kirendeltségen meglévő „*Jelentéskészítési és információelemzési részleg*” (Reporting and Information Analysis Section – RIAS) végzi el, és napi jelentés formájában továbbítja a misszióközpont felettes egységéhez. Az elkészített jelentések a parancsnoki lánc betartása mellett a misszió főparancsnokságán keresztül

jutnak el Brüsszelbe az erre kijelölt szervekhez. A kiemelten fontos jelentőséggel bíró szervezeti egységek közé tartoznak a területi kirendeltségek Műveleti Csoportjai (Operations Teams) és az ebbe az alegységbe integrált Szolgáltatírányító Egységek (Watchkeeper Cells) is. A Műveleti Csoport többek között végzi a területi kirendeltségek napi, heti műveleti tevékenységének megtervezését, annak irányítását, a szolgálattervezetek elkészítését, a szakmai munkával összefüggő véleménytervezetek elkészítését, azok véleményezését és a gyakorlatba történő átültetését is. Továbbá a misszió magába foglalja a biztonsági, logisztikai és adminisztratív tevékenységet végrehajtó alegységeket is.

A 2023. év végi adatok szerint a misszió nemzetközi összlétszáma 282 fő, ezen belül a nemzetközi vezényelt állomány létszáma 247 fő volt az Európai Unió huszonhat tagállamából, míg 35 fő szerződéses státuszt töltött be. Jelenleg a misszió nemzetközi állományában Máltáról delegált megfigyelő nincs. A magyar kontingens 16 fős összlétszámával – beleértve a honvéd és szerződéses kollégákat is – a negyedik legnagyobb létszámú kontingens. Mindenképpen megemlítendő annak ténye, hogy az EUMM Georgia misszióvezető-helyettesi pozícióját dr. Kozma Tibor személyében 2022. március 23-tól magyar rendőrtiszt tölti be.

A jelenlegi biztonságpolitikai helyzet összegzése

Az immáron 15 éve fennálló és működő misszió a georgiai politikai és társadalmi szférában továbbra is elfogadott és támogatott nemzetközi szereplő, amely támogatottság továbbra is szignifikáns tényező a misszió hatékony feladatellátásának és a mandátuma megvalósíthatóságának aspektusait tekintve. Mindemellett azonban a misszió által felkért „*Kaukázusi Kutatási Erőforrás Központ*” által a misszió ismertségét a helyi lakosság körében felmérő „külsős” nonprofit kutatószervezet megállapításai azt mutatják, hogy a szakadár területek (de facto Dél-Oszétia és de facto Abházia) és a TAT-Georgia területek között húzódó ABL mentén élő geor-

geiai lakosság sokkal kiterjedtebb ismeretekkel rendelkezik e témakörökben, mint a társadalom azon tagjai, akik a konfliktus által közvetlenül nem érintett, az ABL-től távolabb élő társadalmi szegmenshez tartoznak. A missziónak a saját rendeltetésére és funkciójára vonatkoztatottan az ismeretterjesztő/promóciós tevékenységét fokoznia kell. A georgiai társadalom meghatározó hányada és az ország kormánya továbbra is messzemenőkéig elkötelezett az ország euro-atlanti integrációja és az EU demokratikus értékei iránt. E elkötelezettségnek markáns bizonyítéka annak a ténye, hogy a vonatkozó brüsszeli döntés eredményeként Georgia 2023. december 14-én megkapta a régóta hön áhított EU-tagjelölti státuszt, amelyet a társadalom és a politikai élet szereplői egyaránt történelmi jelentőségű győzelemként aposztrofáltak, és országszerte meg is ünnepeltek.

Az EUMM Georgia mandátumának teljesítése szempontjából még mindig jelentős hátráltató tényezőként van jelen az, hogy a térség biztonsága és a konfliktusenyhítés szempontjából releváns szakadár területeken, azaz de facto Abháziában és de facto Dél-Oszétiában a misszió az életre hívásának kezdete óta nem végezhet megfigyelői tevékenységet, és erre minden jel szerint a közeljövőben sem fog mód és lehetőség nyílni. A szakadár „köztársaságok” de facto „*politikai, állami, katonai és rendvédelmi szervezetei*” továbbra sem fogadják az EUMM megfigyelőit. A misszió tevékenységét változatlanul erőteljes nemzetközi érdeklődés övezi, a misszióba tett látogatások gyakorisága – a pandémiás helyzet által diktált georgiai és missziós szabályozók fokozatos kivezetésével – ismételten kifejezetten intenzívvé vált. Ezzel kapcsolatosan a múlt évben az egyik elvitathatatlanul legfontosabb látogatásra szeptember 8-án került sor, amikor az Európai Unió Külügyi és Biztonságpolitikai főképviseelője, Josep Borrell által vezetett delegáció hivatalos látogatást tett a misszióban. A delegáció tagja volt többek között az Európai Unió Polgári Műveletek Végrehajtásáért felelős jelenlegi parancsnoka, Stefano Tomat is.

Az elmúlt néhány évben a fogadó országban nem történt olyan súlyú politikai, biztonsági vagy gazdasági esemény, amely az ország alkotmányos rendjét, külkapcsolatait vagy stabilitását alapjaiban változtatta volna

meg, bár a belföldi ellenzéki és a nemzetközi (európai és tengeren túli) politikai vélemények szerint a korábbiakban megjelent társadalmi polarizálódás jelenleg is szignifikáns mértékben érzékelhető. A konfliktusmegoldásban érintett felek közötti mindennapos kapcsolattartás kulcsfontosságú eszköze az EUMM Georgia által fenntartott „*Forró Drót*” kapcsolat (HOTLINE), amely szünet nélkül, minden nap, a nap 24 órájában lehetővé teszi a kapcsolatfelvételt a szakadár területek hatóságainak kijelölt képviselői és a Georgiai Állambiztonsági Szolgálat kijelölt képviselője között. A misszió állandó „*Forró Drót*”-ot működtető tiszteket is alkalmaz (Hotline Holder), akik a nemzetközi állomány tagjaiból kerülnek ki. Mivel ez a kommunikációs vonal kétnyelvű (angol és orosz), az e pozíció betöltésére alkalmas állománytagok köre is meglehetősen behatárolt. Mindemellett időszakonként „*Forró Drót*”-ot támogató tisztek alkalmazására is sor kerül (Hotline Holder back-up). Közel két és fél éven keresztül, időszakonként és eseti jelleggel jómagam is betöltöttem ezt a feladatkört is. A felek közötti kapcsolattartás további formái a főként technikai kérdések megvitatására alkalmas „*Technikai Találkozók*” (Technical Meetings), valamint az általában 1–1,5 havi rendszerességgel *megrendezett* „*Incidens Megelőző és Válasz Mechanizmus*” (Incident Prevention and Response Mechanism – IPRM) találkozók. Ezeket az IPRM-találkozók azonban jelenleg csak a szakadár Dél-Oszétia vonatkozásában rendezik meg, mégpedig az ABL vonalon Ergnetiben. De facto Abházia (Gali) vonatkozásában ezek a találkozók 2018 óta szünetelnek, és azóta sem indították újra őket, jóllehet a 2023 decemberében a felek közötti legmagasabb szintű kommunikáció keretében, sorrendben 59. alkalommal Genfben *megrendezett* „*Genfi Nemzetközi Megbeszéléseken*” (Geneva International Discussions – GID) valamennyi részt vevő fél egyetértett a találkozók újraindításának szükségességét illetően. Jelenleg csak remélni lehet, hogy erre a közeljövőben sort is fognak keríteni.

2023-ban a szakadár abház és dél-oszét ABL mentén továbbra is folyamatosan megfigyelhető volt az orosz „határőrség” általi kerítés és más műszaki akadályok építése, mozgásérzékelők telepítése, megfigyelőkamerák

kihelyezése/áthelyezése, ami egyértelműen a „határmegjelölési” tevékenység részét képezte. De facto Abházia és de facto Dél-Oszétia politikai törekvéseiben továbbra is markánsan tetten érhető volt a saját „szuverenitás” megerősítésére és a TAT-Georgiától történő eltávolodásra irányuló szándék, valamint az orosz kapcsolatok és az Orosz Föderációtól való függés elmélyítésére irányuló törekvés. A szakadár területrészek továbbra is egyértelműen az Ukrajna elleni agressziót kezdeményező Oroszországot, míg a georgiai lakosság és közvélemény egyöntetűen Ukrajnát támogatja.

A 2022. február 24-én kitört ukrán–orosz háború kapcsán a georgiai lakosság kezdeti félelmei szinte teljesen eliminálódtak annak vonatkozásában, hogy a konfliktus akár Georgia irányába is eszkalálódhat. A georgiai kormány következetesen hangoztatja, hogy az Oroszországgal a szakadár területek (de facto Abházia és de facto Dél-Oszétia) kapcsán fennálló területi vitájukat békés módon, a diplomácia eszköztárát felhasználva – ideértve a nemzetközi közösség fórumainak bevonását is (például Emberi Jogok Európai Bírósága; ENSZ BT.) – kívánják rendezni, és ennek megfelelő bel- és külpolitikát folytatnak, továbbá ezzel összhangban következetesen elutasítják a „második front” megnyitására vonatkozóan fel-felmerülő (ál)híreszteléseket is.

2023 novemberében és decemberében a belső biztonsági helyzetre jelenleg még észlelhető kihatással nem bír, de súlyukat tekintve jelentős incidensekre került sor. November 6-án, a TAT-Georgia oldalon elhelyezkedő Kirbali település közelében húzódó ABL de facto dél-oszétiai oldalán lévő Lomisi Szent György templomnál az orosz „határőrök” egy georgiai állampolgárt önvédelemre történt hivatkozással lelőttek, az áldozat szintén georgiai állampolgárságú társát pedig őrizetbe vették, és Tshkinvaliba (de facto Dél-Oszétia) szállították, majd három nappal később átadták a georgiai hatóságoknak. December 6-án Galiban (de facto Abházia) rendőri brutalitás áldozatává vált egy a georgiai etnikumhoz tartozó 43 éves férfi. Az abház médiában megjelent hírek szerint a későbbi áldozatot a Gali kerületi Bűnüldözési Osztály nyomozói vették őrizetbe 2023. december 6-án a Galiban lévő piacon. Az ideiglenes fogva tartásból az áldozatot többszörös

törésekkel és sérülésekkel december 9-én szállították át a Gali Központi Kerületi Kórházba, ahol december 9-én a korábbiakban elszenvedett sérüléseibe belehalt. A halálos kimenetelű incidensek mind a belföldi, mind pedig a nemzetközi médiában és politikai fórumokon széleskörű felháborodást és tiltakozást váltottak ki, de szerencsére a helyzet eszkalálódására – az EUMM azonnali „békéltető” közbelépésének is köszönhetően – nem került sor.

A szakadár területek és TAT-Georgia viszonyában 2023-ban sem következett be markáns fordulat. A politikai kommunikáció általában véve továbbra sem nélkülözte és nélkülözi az éles megjegyzéseket és alkalomszerűen az agresszív verbális üzenetváltásokat. A főbb okokat fentebb már említettem (határosítás; illegális őrizetbevételek, drónreptetések, valamint a Lomisa Szent György templomnál az orosz „határőrök” által lelőtt georgiai állampolgár és a de facto Abháziában, Gali régióban rendőri bántalmazás következtében elhunyt georgiai etnikumhoz tartozó férfi halálesete). Ezek konkrét fizikális konfliktus formájában szerencsére nem manifesztálódtak. Az Orosz Föderáció Krím-félszigeten lévő haditengerészeti támaszpontjának a de facto Abháziába, az Abház de facto Parti Órség Ochamchireben lévő kikötőjébe történő áthelyezésének híre is jelentős aggodalmat keltett, és komoly belföldi és nemzetközi vonatkozású politikai hullámokat kavart. Az EUMM Georgia által monitorozott műveleti terület és a szakadár területek viszonylatában biztonsági, reguláris katonai vagy rendvédelmi szervek közötti fegyveres konfliktus 2023-ban sem történt.

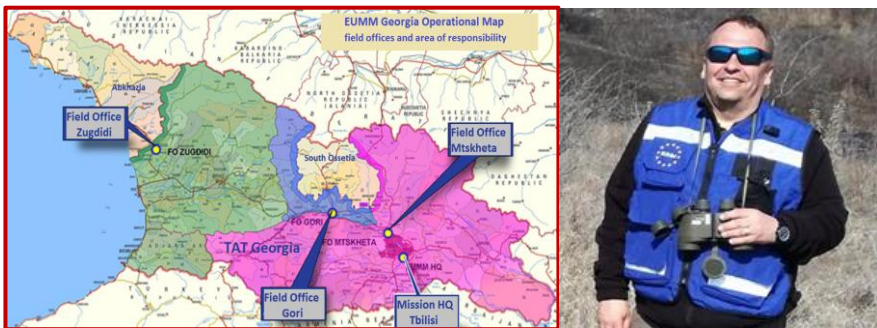
A missziót, vagy annak tagjait 2023-ban fizikális értelemben vett támadás sem érte. Az országon belüli biztonsági helyzet továbbra is stabil, a rendvédelmi szervek (különösképpen a rendőrség) jelenléte permanens, markáns és demonstratív.

Összegzés

Az EUMM Georgia életre hívása óta immáron 15 esztendő telt el. A fogadó országban a misszió politikai és társadalmi értelemben vett elfogadottsága

magas. E politikai és társadalmi támogatottság birtokában a misszió szerepe Georgia és a tágabb értelemben vett régió biztonsági stabilitásának megteremtésében és annak fenntartásában is meghatározó. Ennek egyik eklatáns bizonyítéka, hogy az érintett felek nyílt, fegyveres ellenségeskedésbe torkolló konfrontációját lezáró „*Hatpontos Megállapodás*” életbelépését, a Misszió létrehozását és működésének megkezdését követően fegyveres konfliktusra, azaz nyílt erőszak alkalmazására nem került sor. Az EUMM Georgia a kifejtett tevékenységével és a rendelkezésére álló eszköztárral (a teljesség igénye nélkül: például megfigyelő és analitikai tevékenység; kapcsolat- és bizalomépítés és ezek fenntartása; „*Forró Drót*”; technikai találkozók; IPRM) tevékeny és szignifikáns szereplője a biztonsági kockázatok minimumra szorításának és a stabilitás fenntartásának.

A misszió mandátuma 2024. december 14-én lejár, azonban tekintve a régió biztonság- és geopolitikai értelemben vett legutóbbi fejleményeit, továbbá Georgia fokozatos, egyértelmű elköteleződését az EU és euro-atlanti értékek irányába, szinte teljes bizonyossággal prognosztizálható, hogy a misszió mandátumának meghosszabbítására vonatkozó EU-döntés legkésőbb 2024 utolsó negyedében meg fog születni.

21-22. számú kép

Az EUMM Georgia misszió műveleti térképe és Dr. Rétyi Árpád c. r. alezredes, a magyar szakértők elhelyezkedésével a 2024. kontingensparancsnok február 20-i helyzetnek megfelelően

- Misszióparancsnokság Tbiliszi / Mission HQ Tbilisi – 3 fő (1 fő rendőr; 2 fő szerződéses alkalmazott;)
- Zugdidi Területi Kirendeltség / Field Office Zugdidi – 5 fő (3 fő rendőr; 1 fő büntetésvégrehajtás; 1 fő szerződéses alkalmazott;)
- Gori Területi Kirendeltség / Field Office Gori – 7 fő (2 fő rendőr; 4 fő katona; 1 fő szerződéses alkalmazott;)
- Mtskheta Területi Kirendeltség / Field Office Mtskheta – 1 fő (szerződéses alkalmazott)

HOLOTA GÁBOR

Az európai polgári válságkezelés műveleti parancsnoksága, EU Polgári Tervezési és Végrehajtási Képesség, Belgium (EU Civilian Planing and Conduct Capability – EU CPCC)

Az európai polgári válságkezelési szervezet

A Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat (a továbbiakban: CPCC) az Európai Külügyi Szolgálat (a továbbiakban: EEAS) főigazgatósági jogalású szervezete, amelynek fő feladata a polgári Közös Biztonság- és Védelempolitikai (a továbbiakban: CSDP) műveletek tervezése és végrehajtása. A CPCC élén a Polgári Műveleti Parancsnok (a továbbiakban: Parancsnok) áll, aki az EEAS válságkezelésért felelős főtitkárhelyettesének közvetlen alárendeltségében látja el feladatait.

A CPCC valamennyi európai polgári CSDP missziójának az állandó műveleti parancsnoksága, mely felett a politikai és stratégiai felügyelet az Unió tagállamainak nagyköveteiből álló Politikai és Biztonsági Bizottság (a továbbiakban: PSC) látja el. PSC alatt műveleti szinten a tagállamok szakdiplomataiból álló Polgári Válságkezelő Bizottság (CivCom) készíti elő a PSC polgári CSDP-vel kapcsolatos politikai döntéseit, a CPCC-vel együttműködve. Összességében tehát elmondható, hogy a CSDP az Európai Unió olyan működési területe, ahol a tagállamok közvetlenül hoznak döntést.

A polgári CSDP taktikai szintjét a tizenhárom (rövidesen tizennégy) misszió képezi. A misszióvezetők közvetlen előljárója a Parancsnok, aki a parancsnoki tevékenységét a CPCC különböző szervezeti elemein keresztül látja el. Ennek érdekében a CPCC öt fő egységre tagolódik; a Horizontális, a Műveleti Tervezési és Végrehajtási, a Személyügyi, a Támogató és a Biztonsági Főosztályokra.

A CPCC legfontosabb tevékenységi körei a műveleti tervezés, a végrehajtás, a műveleti támogatás és a horizontális tevékenységek.

A műveleti tervezés

Az új missziók műveleti tervezésének vezetését – az EEAS Igazgatóság a Békéért, Partnerségért és Válságkezelésért (a továbbiakban: PCM) által előkészített és a PSC által elfogadott és az Európai Unió Tanácsa (a továbbiakban: Tanács) által jóváhagyott válságkezelési koncepciónak (a továbbiakban: CMC) megfelelően – a Műveleti Tervezési és Végrehajtási Főosztály látja el. A tervezési munkacsoportban a CPCC valamennyi főosztálya képviselteti magát. A műveleti tervezés első fázisa a műveleti koncepció (concept of operations; a továbbiakban: CONOPS) előkészítése, melyet a CivCom véleményezését követően a PSC hagy jóvá. A műveleti terv a jóváhagyott CONOPS alapján készül, melyet a CivCom véleményez, a PSC elfogad, és a Tanács hagy jóvá, a költségvetéssel egyetemben.

A meglévő missziók mandátumuk lejárta előtt stratégiai felülvizsgálaton esnek át. A stratégiai felülvizsgálatot – a CPCC Műveleti Tervezési és Végrehajtási Főosztály, illetve az EEAS Politikai Földrajzi Alosztályainak munkatársaival közösen – a PCM stratégiai tervezője hajtja végre, melynek eredményeiről a PSC előtt tesz jelentést, majd ez alapján a CivCom véleményt készít. A műveleti terv felülvizsgálata ez alapján kezdődik meg. A műveleti felülvizsgálatot a Műveleti Tervezési és Végrehajtási Főosztály munkatársai vezetik, szorosan együttműködve a többi főosztállyal. A módosított műveleti tervet – a CivCom véleményezését és a PSC egyetértését követően – az új költségvetéssel együtt a Tanács hagyja jóvá.

A műveletek végrehajtása

A Műveleti Tervezési és Végrehajtási Főosztály négy főbb alegységre, az Európai, az Afrikai és a Közel-Keleti és Észak-Afrikai (a továbbiakban:

Holota Gábor: Az európai polgári válságkezelés műveleti parancsnoksága, EU Polgári Tervezési és Végrehajtási Képesség, Belgium (EU Civilian Planning and Conduct Capability – EU CPCC)

MENA), valamint a Tervezési Osztályokra tagolódnak. Az osztályok alosztályokra, úgynevezett „asztalokra” tagolódnak. Valamennyi polgári CSDP misszióknak saját asztala van, kivéve a két palesztinai missziót, melyek egy asztalhoz tartoznak. Az asztalok feladata a folyamatos kapcsolattartás a hozzájuk tartozó missziókkal, a mandátum végrehajtásának felügyelete és támogatása érdekében. Ugyancsak az asztalokon keresztül folyik a jelentési tevékenység, az asztal végzi a jelentések felülvizsgálatát. Az asztal a felelős a Főképviseelő, a Tanács, a PSC és Parancsnok döntéseinek, instrukcióinak és utasításainak továbbításáért a misszió irányába.

Az asztalok hajtják végre a missziók működéséhez szükséges koordinációs feladatokat, az együttműködés minden oldalú biztosítását, akár a CPCC-n belül, akár az EEAS vagy az Európai Bizottság szolgálataival, valamint a politikai felügyeleti szervekkel. A Parancsnok jóváhagyását megelőzően az asztalok vizsgálják felül és véleményezik a missziók tervezett szabályzatait, megállapodásait.

Az asztalok támogatják a Parancsnok jelentéstételeit a Főképviseelő, a Tanács és a PSC felé; és hajtják végre a jelentéstételt a CivCom irányába; képviselik a missziót, a CPCC-t és adott esetben az EEAS-t a legkülönbözőbb fórumokon, konferenciákon, munkaértekezleteken.

Az asztalok részt vesznek a személyügyi tevékenységben is. A műveleti beosztások meghatározását, illetve a telepítési tervek véleményezését a Parancsnok részére előkészítik, a kiemelten fontos műveleti beosztásokkal kapcsolatos állásinterjúkat elnökölik.

A műveleti támogatás

A Parancsnok a missziók személyügyi felügyeletét és támogatását a Személyügyi Főosztályon, pénzügyi, közbeszerzési és logisztikai felügyeletét és támogatását a Támogató Főosztályon keresztül végzi. A biztonsággal és parancsnoki gondoskodással kapcsolatos funkciókat a Parancsnok elsősorban a – közvetlen alárendeltségébe tartozó – Biztonsági Főosztályon keresztül látja el.

A horizontális tevékenység

A horizontális ügyekért a Horizontális Főosztály munkatársai a felelősek. Ezek közé a következő tevékenységek tartoznak: A műveleti tapasztalatok összegyűjtése és elemzése, majd ezek alapján képzések, gyakorlatok szervezése. Műveleti együttműködés az Egyesült Nemzetek Szervezetével (a továbbiakban: ENSZ), az Észak-atlanti Szerződés Szervezetével, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel, az Afrikai Unióval, az Európai Rendőrségi Hivatallal, illetve többek között a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezetével is. A horizontális tevékenység körébe tartozik továbbá a több területet átfogó ügyek koordinálása (például a polgári–katonai együttműködés, az átfogó megközelítés).

Magyar részvétel

A CPCC állományában jelenleg két magyar munkatárs dolgozik szerződéses beosztásban, a CPCC jogi tanácsadója és e sorok írója a Műveleti Tervezési és Végrehajtási Főosztály MENA Osztály Líbiai Alosztályánál (asztalánál), mely az „*Európai Unió Határrendészeti Támogató Missziója Líbiában*” (a továbbiakban: EUBAM Líbia) nevű misszió végrehajtását felügyeli, illetve 2023. május 1-től az osztály vezetését látja el megbízás alapján.

EUBAM Líbia

A CPCC állományába 2018. november 1-jei hatállyal kerültem, ami izgalmas és érdekes időszak volt, mivel ekkor folyt az EUBAM Líbia jelenlegi műveleti tervének előkészítése, melyet a Tanács 2018. december 17-én hagyott jóvá. Ennek megfelelően 2019. január 1-től az EUBAM Líbia egy tervező misszióból műveleti tevékenységet ellátó misszióvá vált, melynek fő feladata a líbiai hatóságok aktív támogatása a migráns- és embercsem-

Holota Gábor: Az európai polgári válságkezelés műveleti parancsnoksága, EU Polgári Tervezési és Végrehajtási Képesség, Belgium (EU Civilian Planning and Conduct Capability – EU CPCC)

pésszettel foglalkozó, illetve terrorizmust támogató szervezett bűnözői hálózatok felszámolásában. Ennek során a misszió stratégiai tanácsadást és támogatást nyújt az integrált határőrizeti, a bűnüldözési és a büntető igazságszolgáltatási szervezeteknek. Ennek érdekében az EUBAM Líbia saját költségvetéséből mini projekteket hajt végre, valamint koordinálja, facilitálja a működési körével kapcsolatos európai, ENSZ- és egyéb nemzetközi programokat.

2019. január 1-jén, az új mandátummal, a misszió főhadiszállása Tuniszból Tripoliba települt, ahová a műveleti állomány lépcsőzetes áttelepítése is megkezdődött. Ezt a folyamatot a Líbiai Nemzeti Hadsereg 2019. április 4-én bekövetkezett Tripoli elleni offenzívája szakította meg, minek eredményeként április 10-én a misszió nemzetközi munkatársai ideiglenesen áttelepültek a tuniszi alirodába. Jóllehet az EUBAM Líbia főhadiszállásának otthont adó területet a harci cselekmények elkerülték, a misszió csupán 2019. szeptember 15-én kezdte meg a lépcsőzetes visszatelepülést a líbiai fővárosba, mely 2022 közepén fejeződött be.

Feladatellátásom a CPCC-nél

A CPCC-nél eltöltött időszak meglehetősen mozgalmasan alakult. A fentiekben megkíséreltem összefoglalni a CPCC, azon belül az asztalok feladatkörét. Az alábbiakban konkrét példákkal igyekszem ezt illusztrálni. Amint az látható lesz, feladatköröm jelentősen túlnyúlik a rendészeti tevékenységi körön, gyakran átlépi a műveleti szint határait, és érinti a politikai, stratégiai, szintet csakúgy, mint a taktikait.

Folyamatosan figyelemmel kísérem a líbiai biztonsági és politikai helyzetet, melyről tájékoztatom a CPCC felsővezetését. Folyamatosan végzem az EUBAM Líbia heti, háromhavi és hathavi jelentéseinek felülvizsgálatát, illetve a jelentések felterjesztését, jóváhagyási eljárását. Előkészítem és felterjesztem a PSC, a CivCom és a Parancsnok részére a szükséges véleményezéseket, ajánlásokat, utasításokat és döntéseket.

Felülvizsgálom az EUBAM Líbia által megkötendő együttműködési megállapodásokat, csakúgy, mint az általuk a líbiai hatóságok számára előkészített stratégiai dokumentumokat. Műveleti szempontból jóváhagyom a misszió által kezdeményezett mini projekteket.

Heti rendszerességgel tartok videokonferenciát a misszió vezetésével, illetve részt veszek a líbiai válságkezelésben érintett valamennyi EU szakmai, politikai és közgazdasági egység, valamint az Európai Unió Líbiai Delegációja, az Európai Unió Líbiai (Katonai–Rendőri) Tervezőcsoportja és az EUBAM Líbia tagjaiból álló munkacsoport heti videokonferenciáin.

Előkészítem a misszió vezetőjének brüsszeli látogatásait, mely látogatások során a misszióvezetővel részt veszek különböző tagállamok PSC-nagyköveteivel, illetve CivCom-képviselőivel folytatott kétoldalú megbeszéléseken. Szükség szerint a CivCom-képviselőkkel jómagam is folytatok kétoldalú megbeszéléseket, illetve részükre megszerveztem az EUBAM Líbia műveleti értékeléséről szóló munkaértekezletet.

A CPCC, illetve az EEAS képviselőjében részt vettem, illetve részt veszek különböző konferenciákon, munkaértekezleteken, mint például az EU földközi-tengeri katonai művelete által szervezett úgynevezett Földközi-tengeri Figyelemfelkeltő Konferenciáin; az EU líbiai integrált határrendészeti tevékenységét támogató projekttel kapcsolatos megbeszéléseken és konferenciákon; az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (EBCGA, régebben FRONTEX) EU4BorderSecurity nevű projektjének vezetői tanácsülésén; egyéb, az Európai Parlament, az Európai Bizottság szolgálatai, az Európai Tanács munkacsoportjai, az Európai Csendőri Erők, illetve uniós tagállamok és harmadik országok, valamint nem kormányzati nemzetközi szervezetek által szervezett értekezleteken.

Ami a személyügyi feladatokat illeti, felügyeltem a misszió telepítési tervének előkészítését, többszöri felülvizsgálatát, illetve vezettem számos kiválasztási eljárást. Ezen felül előkészítettem és a PSC részére felterjesztettem a misszióvezető mandátumának meghosszabbítását.

Az ISP stratégiai tervezőjének a tevékenységét két alkalommal támogattam a misszió stratégiai felülvizsgálatának előkészítése érdekében. Ennek

GYULAI JÓZSEF

Az EU Ukrajnai Tanácsadó Missziója; European Union Advisory Mission – EUAM, Ukraine, 2014 –

Ukrajna központi jelentőséggel bír országunk és a régió stabilitása és közbiztonsága szempontjából, ezért a magyar rendőri részvétel az EUAM Ukrajna misszióban kiemelten támogatott volt mind a Belügyminisztérium, mind a nemzeti hatóság szerepét betöltő ROKK részéről.

Az EUAM Ukrajna misszió célja, hogy támogassa az ukrajnai civil biztonsági szektor reformját, stratégiai tanácsokat és technikai segítséget nyújtson a rendészeti szervek hatékonyabb és átláthatóbb működéséhez. A biztonsági szektor tágan értelmezett, hiszen a Belügyminisztériumon és a hagyományos rendészeti szerveken (mint a Nemzeti Rendőrség) túl az egyéb rendészeti szervek, mint a határőrség, vagy az önálló szervként működő Állami Nyomozó Iroda és a Gazdasági Biztonsági Iroda, valamint az igazságügyi szervek, kiemelten a Legfőbb Ügyészség is ide tartoznak. Szintén a misszió partnerei a polgári titkosszolgálatok; az EUAM Ukrajna egyik prioritása ezek reformjának segítése, a szervezetek – elsősorban az Ukrán Nemzetbiztonsági Szolgálat (Security Service of Ukraine – SSU) – euroatlanti sztenderdeknek megfelelő átalakítása. A szakmai feladatokon túl nagyon fontos a misszió politikai célja is, hogy megerősítse a biztonsági szervek elkötelezettségét az európai értékek, így a demokratikusság, ellenőrizhetőség és korrupciómentes működés iránt, és ezzel növelje társadalmi elfogadottságukat.

Az Oroszországi Föderáció által 2022. február 24-én indított katonai agresszió megváltoztatta az Ukrajnában tevékenykedő nemzetközi szervezetek tevékenységét, így az EUAM Ukrajna munkáját és feladatrendszerét is. A háború kitörését követően az uniós tagállamok döntése értelmében az EUAM Ukrajna feladata, hogy támogassa a háborús és nemzetközi bűncse-

lekmények teljes körű kivizsgálását a nyomozó- és vádhatóságoknak nyújtott stratégiai tanácsadással és technikai segítségnyújtással, szoros koordinációban a nemzetközi közösséggel. A határon átnyúló és szervezett bűnözés elleni fellépés támogatásán túl az Európai Bizottság döntésével a mandátumot kibővítette, így a misszió – a korábbiakon túlmenően – határtámogató tevékenységet is folytat, szigorúan csak a műveleti terület, azaz Ukrajna területén.

A misszió létszáma körülbelül 300 fő, ennek fele a nemzetközi munkatárs, és ugyanennyi a helyi alkalmazott, akik szintén jórészt szakértői feladatokat látnak el. A misszió főhadiszállása Kijevben van, ezen kívül állandó képviseletként Lvivben és Odesszában található működő területi iroda, valamint egy Mobil Egység is tevékenykedik az operatív igényeknek megfelelően. Az EUAM Ukrajna korábbi irodái közül a Mariupoli Területi Irodában a tevékenység a város orosz megszállásával ellehetetlenült, az EUAM Ukrajnának otthont adó épület a támadások következtében megsemmisült, Harkov pedig jelenleg nem tekinthető biztonságosnak a visszatérésre. A célok között szerepel Dnyipróban állandó missziós jelenlét biztosítása, hogy a misszió közelebb legyen a Kelet- és Dél-Ukrajnában zajló fegyveres konfliktushoz, és ott közvetlenül nyújtson segítséget a felszabadított területek rendészeti egységeinek.

A háború kitörésekor a nemzetközi munkatársaknak el kellett hagyniuk Ukrajna területét, de már 2022 május közepén megkezdődött az állomány ideiglenes visszatérése a működési területre, és augusztus közepétől kötelezően vissza kellett települni mind a nemzetközi, mind az esetleg elmenekült helyi munkatársaknak. Aki ezt nem tette meg, annak a munkaviszonya megszűnt. Jelenleg a nemzetközi munkatársaknak Ukrajnában tartózkodni csak szigorú biztonsági szabályok betartásával lehetséges. A missziós tagok mozgása limitált, utazni az országon belül kizárólag szolgálati érdekből lehet, és valamennyi munkatársnak készen kell állni arra, hogy a biztonsági helyzet romlása esetén azonnal elhagyja Ukrajnát. Magáncélból a fővárosban is csak bizonyos, biztonságosnak tekintett zónán belül lehet szabadon mozogni.

A misszió működési területén Ungvár, Csernyivci, Lviv, Odessza, Dnyipro, Mikolajiv, Izjum és Kijev területét magas, de kezelhető biztonsági kockázatúnak minősítette a misszió, míg Ukrajna többi része, ahol korábban a misszió jelen volt, továbbra is kritikus biztonsági kockázatú. A frontvonal közelébe utazni tilos, ez gyakorlatilag a tűzérési rendszerek hatótávolságán kívül tartózkodás kötelezettségét jelenti.

A misszió Biztonsági Szolgálata által kidolgozott utazási szabályok szerint lehet Ukrajnából elutazni közúton és vasúton. Az elsődleges útvonal az ukrán–lengyel reláció, de használható a Moldávia felé vezető út is. A magyar kontingens tagjai a fentiekben túl használhatják a Budapest–Ungvár–Kijev vasútvonalat is. Mind a missziós területről való távozást, mind a visszaérkezést azonnal és írásban jelenteni kell. A Misszió tagjainak kötelezettsége, hogy az éjszakai kijárási tilalmat (23:00–05:00) megelőzően térjenek haza, és annak végéig maradjanak biztonságos helyen.

Minden nemzetközi missziós tagnak kötelező használni a légi/biológiai/nukleáris támadásra figyelmeztető mobilalkalmazást, és erősen ajánlott, hogy veszélyhelyzet esetén a legközelebbi óvóhelyre siessen. A légitámadások következtében továbbra sem sérült meg senki a misszió tagjai közül, és ennek kockázata minimális a biztonsági ajánlások feltétlen betartása esetén. A misszió objektumaiban biztosítja az óvóhelyet interneteléréssel, lakni pedig csak olyan – a misszió Biztonsági Szolgálata által megvizsgált és jóváhagyott – ingatlanban lehet, melynek közvetlen környezetében (150 méteren belül) szintén óvóhely található.

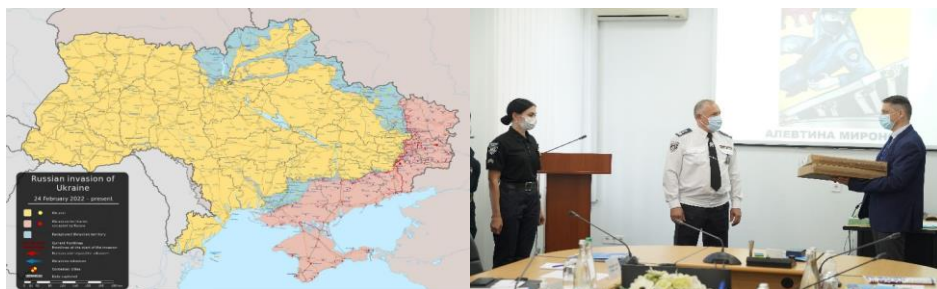
A magyar rendőri kontingens tagjai a nehéz körülmények ellenére, az eljárók értékelése szerint magas szakmai színvonalon látják el feladataikat, és tesznek eleget jelentési kötelezettségeiknek a nemzeti hatóság felé.

A magyar rendészeti szakembereken kívül a misszióban négy magyar szerződéses dolgozik különböző, az operatív feladat végrehajtást támogató beosztásban.

Az EUAM Ukrajna misszióban 2019. szeptember és 2023. szeptember vége között teljesítettem szolgálatot, mint a misszió korrupcióellenes főtá-

nácsadója, ebből három évet, mint a magyar rendőri kontingens parancsnoka. Ez egy olyan fontos időszak volt, amely valószínűleg nem csak az ukrán, hanem az európai történelemkönyveknek is része lesz; hálás vagyok, hogy átélhettem, és hogy minden nehézség ellenére, aktív részese lehettem.

Az ukrán rendszerszintű korrupcióval szembeni küzdelmet nem csak az ukrán társadalom, de a nemzetközi közösség folyamatosan érdeklődése övezte és övezi, így izgalmas kihívás volt ezen a szakmai, de erősen átpolitizált és ezért érzékeny területen dolgozni. Az első feladatomból az volt, hogy dolgozzam ki a misszió korrupcióellenes stratégiáját, majd annak misszióvezetés általi jóváhagyását követően, a vezetésem alatt álló csapattal valószínűleg is meg. Két misszióval a hátam mögött, de alapvetően a magyar rendőri szervezeti kultúrában eltöltött húsz év után az önállóság és szabadság, amit a feladat végrehajtására kaptam, szinte zavarba ejtő, de mindenképp inspiráló volt. Ennek keretében, hozzájárulásunkkal elkészült az ukrán Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia és ennek nyomán a végrehajtására kidolgozott Állami Korrupcióellenes Program, a Nemzeti Rendőrségen és az újonnan, a pénzügyi bűncselekmények üldözésére alapított Gazdasági Biztonsági Irodán belül létrehoztuk a korrupcióellenes egységeket, melyek tagjait kiképeztük és felszereltük. Segítettük az integritás menedzsment rendszer kiépítését a helyi partnereinknél – beleértve a korrupciós kockázatok elemzésére, a korrupcióellenes közérdekű bejelentések kezelésére létrehozott rendszerek elindítását. Nemzetközi és országos korrupcióval foglalkozó konferenciákat, kerekasztal-megbeszéléseket szerveztünk, külső és belső korrupcióellenes információs kampányokat folytattuk a leendő és jelenlegi rendvédelmi kollégák és a társadalom tudatosságának erősítésére, az ezekkel kapcsolatos projektek lebonyolítottuk, miközben a korrupciómegelőzéssel foglalkozó civil szervezetekkel is élénk és konstruktív eszmecserét folytattunk. Számtalan online és offline előadást tartottam a Nemzeti Belügyi Egyetemen Kijevben és egyetemi hálózat többi tagjánál, valamint a NATO Integritás Építő Programmal (NATO Building Integrity Program) közös szervezésben Ukrajna-szerte.

25-26. számú kép
A missziós terület térképe és Dr. Gyulai József r. őrnagy

GYURISS ISTVÁN

**EU Koszovói Különleges Törvényszéke és Ügyészsége, Biztonsági és Védelmi Egység, Hollandia
(Kosovo Specialist Chambers & Specialist Prosecutor's Office, Safety and Security Unit – EU KSC/SPO, SSU) 2015 –,
2022–2024**

A misszióba való kitelepítésem 2022. január 24-án történt meg. Ottrok Norbert r. főtörzszászlós volt a kontingens parancsnoka egészen 2022. május 14-ig, szerződése lejártáig. A beosztást a Magyarországra történő visszatérésekor vettem át.

A szervezet alapító mandátuma ideiglenes jellegű, amely különös felhatalmazást és joghatóságot biztosít a koszovói jog hatálya alá tartozó emberiség elleni bűncselekmények, háborús bűnök és egyéb bűncselekmények tekintetében, amelyeket Koszovóban 1998. január 1. és 2000. december 31. között követtek el Koszovó vagy a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság állampolgárai ellen.

2010-ben Dick Marty svájci politikus készített egy Európa tanácsi jelentést, amelyben az szerepelt, hogy a Koszovói Felszabadító Hadsereg (Kosovo Liberation Army – KLA/ Ushtria Çlirimtare e Kosovës – UCK) háborús bűnöket követett el. Ennek a jelentésnek köszönhetően az Európai Unió Koszovói Jogállamisági Missziója (EULEX Koszovó) különleges nyomozócsoportjának ügyésze megállapította, hogy elegendő bizonyíték áll rendelkezésre háborús bűnök, emberiség elleni bűncselekmények, valamint a koszovói jog elleni egyes bűncselekmények üldözéséhez.

A Koszovói Hatóságok megállapodtak az Európai Unióval e súlyos vádak kezelésének lehetőségeiről. 2015. augusztus 3-án a koszovói közgyűlés elfogadta a koszovói alkotmány 162. cikkét, valamint a szakosított kamarákról és a szakosított ügyészségről szóló törvényt, a koszovói elnök és az

Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője közötti 2014-es levélváltást követően.

A KSC&SPO személyzete nemzetközi bírákból, ügyészekből és tisztviselőkből áll. A bíróság az ügyészség kérésére Koszovón kívül található, hogy a tanúknak, bíráknak és az ügyészeknek megfelelő védelmet biztosítson. Rendkívül komoly tanúvédelmi program működik az eljárások lefolytatásának sikeressége érdekében. A misszió székhelye a hollandiai Hágában található.

Eddigi tapasztalataim és jelenlegi tudásom alapján ez az egyik legkevesbé misszió jellegű „munkahely”. A felépítése és annak szigorú működtetése olyan jellegű, mint akármelyik magyarországi vagy külföldi professzionális munkahely. A szervezeti szinten a kiküldött/vezényelt (szekundált) állomány rendkívül alacsony száma, amely összesen legfeljebb 5 fő lehet, teljesen más megvilágításba helyezi a munkakörülményeket. Sokkal jobban érezhető az itt dolgozók között a verseny. Az éves személyes teljesítményértékelés itt kiemelkedő fontosságú a további karrier tekintetében, akár itt, akár máshol folytatja a szakember a pályáját.

A magyar kontingens jelenleg két főből áll. Czibulya Gábor bv. százados, aki a Büntetés-végrehajtási Intézet állományába tartozik, és feladatait elismerésre méltóan, rendkívül magas és professzionális szinten látja el, továbbá jómagam. Továbbá 4 fő magyar volt rendőr teljesít szolgálatot szerződésesként az SSU-nál.

A kikerkezesemet követően hathetes felkészítésen vettem részt, mely során egyértelművé vált, hogy a feladat többrétű, összetett, és igényli az eddigi szolgálati tapasztalataimat. Épületvédelem, személyvédelem, megfigyelés, elhárítás, evakuációs ismeretek, épületvédelmi informatikai rendszer alkalmazása, biztonsági kamerarendszer kezelése, emelt szintű egészségügyi képzettség, fogva tartott személyek kezelése-védelme-szállítása, bombakutatói ismeretek, intézkedéstaktika az észak-ír büntetés-végrehajtási intézetekben bevezetett technikák alapján, közelharc, épülettűz-védelmi rendszer- és tűzoltó ismeretek, csomagátvizsgáló röntgengép üze-

meltetése, biztonsági gépjármű vezetése (akár könnyű páncélozott járművel). Továbbá feladataink közé tartozik a VIP rezidenciák napi védelme, bizonyos esetekben személybiztosítás és védelem, a misszió belülről elkövetett biztonsági incidensek nyomozása, kivizsgálása. Szervezetünket egész évben rendszeresen látogatják különböző országok képviselői, diplomaták, magas rangú, kiemelten fontos személyek. A VIP személyzet objektumon belüli biztosítása és kísérése is az SSU feladata.

Továbbá az alapképzés során kiképeztek minket az objektum teljes technikai védelmi rendszerének ismeretére és annak működtetésére. Eddigi szolgálati tapasztalataim során sosem találkoztam ilyen magas szintű biztonságtechnikai védelemmel, amelynek kezelését el is sajátítottam.

Az alapképzés ideje alatt tömörítve kaptuk a szakmai ismereteket. Tudásunkról minden modul végén írásban, teszt formájában kellett beszámolni. A képzésekre folyamatosan kiemelt figyelmet fordít a szervezet, az online képzésektől kezdve az éleslövészet, közelharc, intézkedéstaktika, a külsős cégek által tartott egészségügyi, tűzoltási és evakuálási képzéseken át az „*active shooter*” (aktív lövöldözés) képzésig, amely sajnos napjainkban egyre gyakrabban előfordul. Ezen felül természetesen a napi rutinfeladatok frissítésére is számos alkalom adódik.

A magyar kontingens tevékenységét túlzás nélkül magas színvonalúnak lehet tekinteni. A magyar vezényelt és szerződéses kollégák reputációja kiemelkedő, köszönhető a feladatok ellátásához történő hozzáállásnak, a képzettség magas szintjének, szakmai tapasztalataiknak és a nagyszerű interperszonális képességeiknek.

Az SSU vezetősége is rendszeresen pozitív visszajelzéssel él a magyarok irányába. Hogy a szakmai vezetőnket idézzem, amikor a magyar kollégák a KSC-hez történő felvételéről beszéltünk: „*Életem egyik legjobb döntése volt.*”

2022-re már javában folyt a munka a raamwegi objektumban. Az ügyészség irányította és felügyelte a nyomozásokat, a bírák elindították a meghallgatásokat.

Az ügyészség sorra rendelte be meghallgatásra azon személyeket, akik ellen az EULEX nyomozói alátámasztó bizonyítékokat találtak különböző bűncselekményekben (többek között szerv-, ember-, fegyverkereskedelem, emberölés, népirtás), vagy elfogatóparanccsal Hollandiába szállították őket.

Az SPO nyomozói jogosultak a koszovói rendőrségre ruházott hatásköröket gyakorolni a koszovói törvények értelmében. Így rejtett figyelést, elfogást, kutatást hajthatnak végre ugyanolyan jogosultságokkal, mint a koszovói rendőrök.

A COVID-19 komolyabb kihívás volt a misszió életében. A meghallgatásokat, tárgyalásokat folytatni kellett. A technika segítségével azonban sikerült áthidalni a problémákat. A 2022-es év végén már enyhültek a COVID-intézkedések, a teljes mentesülésre 2023 közepén került sor.

A szervezet kiemelkedő sikereket könyvelhet el a misszió mandátumával összefüggő eredmények terén 2023-ban. A következő személyek tartózkodnak előzetes fogva tartásban (letartóztatásban) a KSC&SPO által: Rexhep Selimi, Pjetër Shala, Kadri Veseli, Hashim Thaci, Salih Mustafa, Jakup Krasniqi. Ezek az illetők az elfogásuk előtti pillanatokig magas beosztású politikai személyek voltak, kiemelve Hashim Thacit, aki Koszovó miniszterelnöke volt. A KSC&SPO által vizsgált periódusban az UCK-ban játszottak kiemelkedő szerepet. A koszovói albánok szemében hősök, akik harcoltak Koszovó függetlenségéért.

További személyek, akiket a KSC az idei évben elfogott és őrizetbe vett a büntetőeljárásokkal kapcsolatban: Sabit Januzi, Ismet Bahtjari és Haxhi Shala. Ők a büntetőeljárást próbálták befolyásolni, tanúk megfélemlítésével, tanúvallomások visszavonásával, illetve bizonyítékok eltüntetésével.

Salih Mustafa a fenti listában nem szerepel, mivel ügyét nemrég lezárták, és megkezdte jogerős büntetése letöltését. A háborús bűncselekmények elkövetésével és emberiség elleni bűncselekményekkel vádolt Mustafa ítélete másodfokon 2023 decemberében megszületett, 22 év börtönben letöltendő szabadságvesztést kapott. Mustafa egy gerillaegység parancsnoka volt, amely az UCK Llap művelési zónájában tevékenykedett.

Az elfogott személyek őrzése, biztosítása Koszovóban az SSU feladata, majd az EULEX különleges egységével közös konvojban a reptérre szállítása is. A Hágába történő légi szállítás szintén az SSU kompetenciája.

A kiemeltebb ügyek esetén, például Thaci és társai ügyében a tárgyalások biztosítása, a résztvevők – sajtó, érdeklődők, rokonok – kezelése sokszor egyéni megoldást kíván, a szabályok szigorú betartása mellett. Szimpatizánsaik az ügy tárgyalásának kezdetekor demonstrációt tartottak Hágában és Pristinában is.

A szolgálati feladat több esetben monoton, azonban a figyelmet folyamatosan fenn kell tartani, és a felkészülés is folyamatos. Néhány eset már bebizonyította, hogy az egységnek és a biztonsági tiszteknek minden alkalommal résen kell lenniük az esetleges bekövetkező események észlelésére és reagálására. Éppen ezért a vezetőség igyekszik mindent biztosítani, hogy a tisztek felkészültek, reagálóképesek és naprakészek legyenek.

A misszió mandátuma az utolsó tárgyalás befejezésével, valamint az ezt követő szervezeti felszámolással ér majd véget. Ennek pontos dátumát egyelőre megmondani nem lehet. A misszió minden új, elé gördülő feladatot, nehézséget rugalmasan kezelve küzd le.

Hollandiában az Igazságügyi és Biztonsági Minisztérium terrorizmus elleni küzdelem és biztonsági koordinátora a (National Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (a továbbiakban: NCTV) 2023. december 12-én 16:00 órakor a nemzeti terror fenyegetettségi szintet a 3-as szintről (jelentős – elképzelhető, hogy Hollandiában terrortámadás történik) a 4-es szintre (jelentős – valós esély van arra, hogy Hollandiában terrortámadás történik) emelte.

Ez az országos fenyegetettségi szint, és nem személyre vagy szervezetre jellemző.

A fenyegetettségi szint emelésének egyik fő oka a dzsihadizmusból eredő biztonsági kockázat emelkedése. Az olyan dzsihadista szervezetek, mint az ISIS és az al-Kaida a gázai háborút arra használják fel, hogy szimpatizánsaikat a Nyugat elleni támadásokra ösztönözzék. Emellett ezek a szervezetek támadásokra szólítanak fel a különböző európai országokban

történt Korán-ghalázások, égetések megtorlásaként. Ezen felül az újonnan megválasztott kormányfő által képviselt nézet is motiváló tényező lehet az esetleges terrorcselekmények elkövetésére.

Hollandia Európa egyik legfejlettebb országa, a világ második legnagyobb mezőgazdasági exportőre az Amerikai Egyesült Államok után. Területe körülbelül megfelel a Dunántúlnak, és több mint 17 millió lakosa van, így mind a mezőgazdasági megoldások, mind a lakhatási kihívások új szintre emelkedtek. A lakhatás rendkívül nagy problémát jelent, egy-egy albérletre több tíz jelentkező akad és gyakran a helyszínen kerül sor további licitre a lakbérrel kapcsolatban, természetesen a magasabb árak irányába. Az ingatlanárak és bérleti árak rendkívül magasak, ehhez kapcsolódóan a szolgáltatások is, mint például a fűtés, villany, víz. Az üzemanyagárak Európában szinte itt a legmagasabbak.

Az országba történő integrálódás bizonyos szinten nem kerülhető el a missziósoknak sem. Az adóhatóság ugyanúgy kiszab bizonyos adókat, amelyek kiegyenlítése kötelező a nemzetközi szervezetnél dolgozóknak is. Hollandiában, különösen Hágában és Amszterdamban rengeteg külföldi él és dolgozik, nyilvánvalóan a rendkívül sok nemzetközi szervezet, illetve külképviseletek jelenléte miatt.

Az egészségügyi rendszer teljesen eltérő a magyartól, teljes mértékben biztosítós alapon működik, egyáltalán nincs állami ellátás. Rendkívül nehéz háziorvost találni, a fogorvokhoz féléves várólisták vannak. Nagy kihívás egy fájdalomcsillapítónál komolyabb orvosság beszerzése, mivel egyszerűen nem ír fel a háziorvos.

A gasztronómia lényegében értékelhetetlen, a holland konyha nemlétező fogalom, körülbelül 4–5 fogásból áll a teljes holland étlap, azok is leginkább gyorsfagyasztott ételek.

Az időjárás külön megszokást igényel. 2023 az eddigi legesősebb év volt Hollandiában az adatok alapján, a folyamatosan erős széljárás mellett. Komoly aggodalomra adott okot az esőzések okozta vízszintemelkedés, mivel az amúgy is a tengerszint alatt fekvő területek szárazon történő tartása folyamatos kihívás. A nyár körülbelül 4 hét, amikor nem esik minden

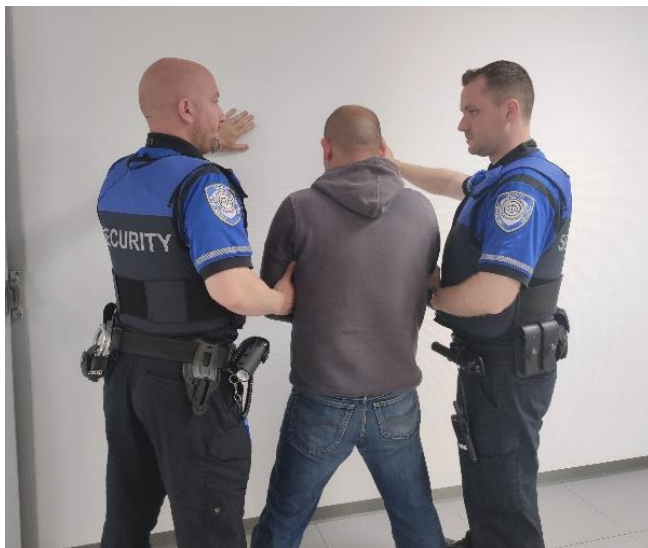
nap az eső. Az évben nagyjából október közepe óta minden nap több órán át tartó esőzések voltak, a nap nem sütött ki azóta egy teljes napra január közepéig. Mindössze néhány órát láthatják a szerencsésebbek tavaszig. Hollandiában a tömegközlekedés fejlett, de meglehetősen drága, és az időjárástól függően probléma nélkül felfüggesztik a teljes tömegközlekedés működését a viharokkal érintett területen.

A gyönyörű, napfényes és aránylag szélcsendes napok mindenért kárpótolnak. Lenyűgözően széppé válik minden, a növényzet nagyon dús, és erős zöld színben pompázik. A hollandok nagyon szeretik a növényeket, vadvirágokat, amelyeket mindenhova elültetnek, elsősorban a természet egyensúlyának fenntartásáért és szépségért.

Ami mindenképpen rendkívül pozitív, az az infrastruktúra fejlettsége. Országszerte „okos” megoldások vannak, nincs felesleges időtöltés a közlekedési lámpánál, az útburkolat kiváló minőségű országszerte. Mindenhova el lehet jutni kerékpárral, amelyet rendkívül sokan használnak, kerékpár mélygarázsok vannak a nagyobb városok központjaiban. Továbbá az online ügyintézés, adminisztráció is meglehetősen jól szervezett.

27. számú kép
A Koszovói Különleges Törvényszéke épülete

28. számú kép

Bal oldalon Gyuriss István r. százados, jobb oldalon Czibulya Gábor bv. százados

BAKSA ANDRÁS

Az Európai Unió (EU) Képességfejlesztő Missziója Szomáliában (European Union Capacity Building Mission in Somalia – EUCAP Somalia)

Az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikája (KBVP) keretében indított EUCAP Szomália misszió elődje 2012 júliusában indult útjára, EUCAP Nestor megnevezés alatt. Az Afrika szarva térségben tengeri kapacitásépítést célzó misszió létrehozásáról az Európai Unió Tanácsa a 2012/389/KKBP. számú határozatával döntött. A misszió a térségben a tengerészeti, hajózásbiztonsági kihívásokkal kapcsolatos átfogó uniós megközelítés részeként jött létre. Mandátuma Szomália mellett kiterjedt Kenya, Djibouti és a Seychelles-szigetek területére.

A Szomáliában és az Afrika szarván folytatott KBVP-szerepvállalás 2016. évi holisztikus és átfogó stratégiai felülvizsgálatát követően megállapítást nyert, hogy az EUCAP Nestor nem képes ekkora területet hatékonyan lefedni. Szomáliára kell összpontosítania, következésképpen az Európai Unió Tanácsa a 2016/2240/KKBP. számú határozatával a misszió nevét EUCAP Szomáliára változtatta, és megbízatása leszűkült Szomáliára, mely megbízatás a Tanács 2022. december 12-én meghozott döntése alapján 2024. december 31-ig tart.

Az EU Szomáliában végzett KBVP-tevékenysége a szomáliai biztonsági erők és intézmények kiépítését szolgálja annak érdekében, hogy azok – a szomáliai átmenetről szóló 2022 márciusában felülvizsgált tervvel összhangban – fokozatosan átvegyék az Afrikai Unió Szomáliai Átmenetet Szolgáló Missziójának (The African Union Transition Mission in Somalia – ATMIS) biztonsági feladatait.

A célok elérése érdekében az EU négy missziót működtet Szomáliában, amelyek közül egy diplomáciai, kettő katonai és egy civil válságkezelő misszió.

A szomáliai EU-delegáció (Delegation of the European Union to Somalia – EUDEL Somalia) az Európai Unió több mint 130 küldöttségének egyike a világon. Diplomáciai státusszal rendelkezik, mandátuma a Szomália és az Európai Unió közötti politikai és gazdasági kapcsolatok előmozdítására szól az EU intézményeivel és programjaival kapcsolatos tudatosság növelésével egyidejűleg, valamint részt vesz az EU segítségnyújtási programjainak megvalósításában.

Az EUNAVFOR Szomália (European Union Naval Force Operation ATALANTA), vagy más néven Atalanta művelet, az EU egyik végrehajtói jogkörrel is felruházott tengeri katonai végrehajtási művelete, amely az Indiai-óceán nyugati részén tapasztalt kalóztevékenység intenzívvé válása miatt jött létre 2008 végén. A művelet hozzájárult a kalóztevékenység jelentős visszaszorításához, és különféle módokon igyekszik fellépni a térségben végbemenő illegális kereskedelem ellen, emellett nyomon követi a Szomália felségvizein kívül folytatott halászati tevékenységeket, és támogatja a régió tengeri védelmének és kapacitásainak megerősítésére törekvő európai uniós testvérmissziókat és egyéb nemzetközi szervezeteket.

Az EUTM Szomália (European Union Training Mission in Somalia), vagyis az EU 2010 áprilisában indított katonai kiképzési missziója képzést, mentorálást és stratégiai tanácsadást nyújt a Szomáliai Nemzeti Hadseregnek (Somali National Army – SNA). Különböző speciális területek belső fejlesztését támogatja, mint például a vezetői készségek, a vezetés és irányítás, a logisztika, a rögtönzött robbanószerkezetek elleni védekezés.

Az Atalanta művelet kivételével mind a három misszió központja Szomália fővárosában, Mogadishuban található, az Aden Adde Nemzetközi Repülőtér (Aden Adde International Airport – AAIA) körül kialakított ügynevezett „zöld zónában”.

Az EU valamennyi Szomáliában működő missziója együttműködik és koordinál egymással, hogy a szomáliai hatóságok támogatása érdekében

összehangolja és megerősítse az EU integrált megközelítését, amely magában foglalja a diplomáciai erőfeszítéseket, a fejlesztési támogatásokat, a humanitárius segítségnyújtást, valamint a bűnüldözés és a jogállamiság területén való támogatást az EU biztonságsszolgáltatóként betöltött szerepének növeléséhez.

Az EU szárazföldi és tengeri KBVP-tevékenységei közötti kapcsolatot teremtő EUCAP Szomália misszió végrehajtói feladatkörrel nem rendelkezik, stratégiai szintű tanácsadással, mentorálással és képzéssel segíti a szomáliai kapacitások és képességek fejlesztését.

Fokozza a szomáliai hatóságok kapacitását a tengeri polgári bűnüldözés terén azzal, hogy támogatja a szomáliai hatóságokat jogszabályok kidolgozásában, támogatja a parti őrséghez tartozó és a tengeri rendfenntartási funkciók fejlesztését a négy legfontosabb szomáliai kikötőben és azok környezetében (Mogadishu, Berbera, Bossaso és Kismayo). A misszió emellett tanácsadással segíti a szomáliai Belső Biztonsági Minisztériumot és a Szomáliai Rendőrség (Somali Police Force – SPF) képességének fejlesztését az alábbi területeken:

1. Biztosítja a szükséges képzést az általános műveleti irányítási és tervezési folyamatokhoz az SPF rendőrei számára, hogy elsajátítsák az alapvető képességeket és gyakorlati ismereteket a kiemelt incidensek kezelésére.
2. Korrupcióellenes képzési tanfolyamokat tart a szomáliai büntető igazságszolgáltatási ágazat szereplői számára.
3. Támogatja a tűzszerész szolgálat megerősítését Mogadishuban.
4. Támogatja a Szomáliai Rendőrség részét képező szövetségi különleges rendőri erő (Federal Darwish Police – FDP) kiépítését.
5. Támogatást nyújt az SPF-nek, nevezetesen az SPF Tervezési és Képzési Igazgatóságának a képzési struktúra, képzési tervek kialakításában.

6. Támogatja a minisztériumokat és más érintett intézményeket a büntető igazságszolgáltatási ágazatban a jogállamiságon és az elszámoltathatóságon alapuló politikák és stratégiák kidolgozásában, szem előtt tartva a nemzetközi emberi jogi normákat és a nemek közötti egyenlőség elveit.

Az én feladatom rendőri tanácsadóként a Federal Darwish Police támogatása volt, amelyet 2022. februártól 2023. februárig láttam el a misszió Mogadishu területi irodája rendőri egységének tagjaként. A misszióba érkezésemet követő kezdeti megbeszélések, értekezletek során sikeresen alakítottam ki a Szomáliai Rendőrség képviselőivel a kapcsolatot, mely a feladatokkal való zökkenőmentes haladáshoz elengedhetetlen volt.

Részt vettem a Federal Darwish Police alapkonceptiójának felülvizsgálatában, módosításában és egy átfogó elemzés elkészítésében a működési területről kapott visszajelzések és a szomáliai átmenetről szóló terv tükrében. Folyamatos tanácsadással segítettem a Federal Darwish Police művelési vezetési és irányítási központjának létrehozására irányuló tervezést, megszerveztem a Federal Darwish Police 225 tagjának telepítése előtti egy hónapos felkészítő képzését, és segítettem a 225 fő rendőr Szomália Közép (Middle) Shabelle régiójába telepítéshez szükséges terv kidolgozását, melynek eredményeképpen támogatják a SNA-t az al-Shabaab elleni küzdelemben. Az al-Shabaab az al-Kaidához köthető szomáliai dzsihadista terrrorszervezet, melynek célja Szomália teljes egésze feletti irányítás megszerzése.

A 2022. év során rendszeresen részt vettem a Közös Rendőrségi Program (Joint Police Programme – JPP) értekezletein a Federal Darwish Police érdekeinek érvényesítéséhez, az anyagi-technikai fejlesztése, támogatottsága vonatkozásában. Ennek érdekében úgynevezett munkakérelmek (work request) kidolgozásában, benyújtásában segítettem az SPF Tervezési és Képzési Igazgatóságát. A JPP célja, hogy növelje a hatékony és elszá-

moltatható szomáliai szövetségi és állami szintű rendőrség jelenlétét, illetve összevonja az Európai Uniónak, az Egyesült Királyság Külügyi, Nemzetközösségi Fejlesztési Hivatalának és a Német Szövetségi Külügyminisztériumnak az adományozói hozzájárulásait, hogy támogassa a Szomáliai Rendőrség fejlesztését és reformját.

A felsorolt feladatok között több ponton is volt átfedés. Ilyen volt például az SPF Tervezési és Képzési Igazgatóságával való együttműködés a Federal Darwish Police képzéseinek kialakításához; a tűzszerész, illetve harctéri segélynyújtási ismeretekkel rendelkező trénerek bevonása a képzésekbe mind az EUTM Szomália, mind a Szomáliai Rendőrség Mogadishu-i Tűzszerész Szolgálatára részéről. Ugyanez a támogatás megvolt az EUTM Szomália által az SNA részére szervezett tanfolyamokhoz is, mint például prezentációk tartása a rendőrség szerepéről stabilizációs környezetben vagy korrupció-ellenes képzések szervezése.

A stabilizációs környezet kapcsán emelném ki, hogy a már fentebb említett, a szomáliai átmenetről szóló tervet a Szomáliai Szövetségi Kormány, az Afrikai Unió és a többi nemzetközi partner közösen dolgozták ki. A terv tágabb értelemben vett célja a szomáliai és a nemzetközi szervezetek erőfeszítéseinek összehangolása, keretet biztosítva az egymással összefüggő, szomáliai intézményeket fejlesztő tevékenységek végrehajtásához.

Szűkebb értelemben a terv és az ahhoz kapcsolódó kiegészítő dokumentumok határozzák meg a szomáliai biztonsági erők és az ATMIS részére a biztonság fenntartásához szükséges feladatok átadásának ütemét, négy fázisban 2024. december 31-ig.

Ebben a folyamatban van kiemelt jelentősége a Federal Darwish Police-nak, mivel a Szomáliában jelentős területeket kontroll alatt tartó al-Shabaabtól az SNA és ATMIS által visszafoglalt területekre vonul be, hogy megtartsa azokat, megkezdje az általános rendőrségi feladatok ellátását, és előkészítse a terület átadását az ország adott tagállamának rendvédelmi szerve (State Darwish Police) számára.

A Darwish elnevezés egy történelmi jelentőségű szomáliai függetlenségi mozgalomra utal, amely egy 1896 és 1925 közötti mozgalom volt a brit és olasz gyarmatosítóktól való függetlenség szorgalmazására.

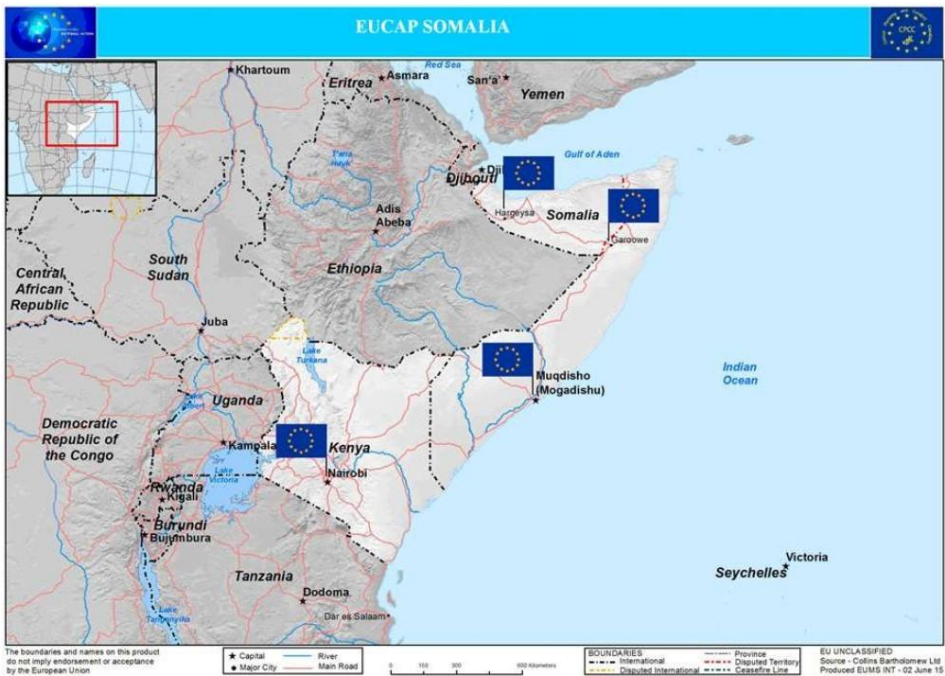
Az SNA és ATMIS csapatainak a Federal Darwish Police támogatásával egyre több területet sikerül felszabadítani az al-Shabaab uralma alól. A 2022. év közepén újonnan megválasztott Szomáliai Szövetségi Kormány minél erősebben és gyorsabban ki szeretné terjeszteni a terrorszervezet elleni offenzívát egész Szomáliában. Az al-Shabaab válaszként Mogadishuban és a nagyobb városokban a rendszeres fenyegetések mellett nagy horderejű támadásokat hajtott végre a szomáliai felső vezetés által gyakran látogatott szállodák, illetve minisztériumi épületek és az AAIA területe ellen, ahol az EUCAP Szomália misszió központja is található a Bancroft nemzetközi tábor részeként.

Minderre tekintettel az EUCAP Szomália misszió veszélyeztetettségi fokozata magas kockázati kategóriába van sorolva. A táboron kívüli egyéni mozgás a város irányába Mogadishu biztonsági helyzete miatt nem lehetséges, csakis szolgálati érdekből a Szomáliai Rendőrség képviselőivel, illetve az egyéb helyi és nemzetközi szervezetekkel kapcsolatos események, tréningek, értekezletek, megbeszélések, rendezvények céljából lehet a táborot elhagyni a személyvédelmi biztosítással.

A Szomáliában jelen lévő nemzetközi szervezetek tevékenységét tekintve pozitívan értékelendő, hogy összehangolt együttműködés van a biztonsági szektor reformja vonatkozásában, így biztosítva van, hogy a különböző nemzetközi szervezetek szinkronban, koordinált módon segítik a helyi hatóságokat a szomáliai átmenetről szóló terv szerinti haladásuk során. A kapcsolatok erősítésére a missziók vezetői a közelmúltban megújított együttműködési megállapodásokat írtak alá.

Ugyanez az összehangolt együttműködés az elvárás a szomáliai biztonsági szektor részéről, kiemelten az SPF és SNA között, mely kiemelt jelentőségű lesz, amint a szomáliai hatóságok vállalják az elsődleges felelősséget a biztonság szavatolásáért. Ezért a 2022. év közepén megalakult kormány intézkedései sikerességének nagy szerepe lesz a következő években.

Úgy érzem, hogy az EUCAP Szomália misszióban töltött időszakom során a rám bízott feladatok elvégzése által rengeteget fejlődtem. A stratégiai szintű tervezés és műveleti szintű feladatok végrehajtásának összehangolása egyaránt gondolkodásbeli és munkamódszerbeli alkalmazkodást igényelt ebben az összetett, több éve tartó folyamatban a nemzetközi szereplők támogatásával.

29. számú kép

Afrika szarva térsége az EUCAP Szomália misszió területi irodáinak jelölésével

30. számú kép

Baksa András r. százados. és kollégái munkaértekezleten, a misszió központjában, Mogadishuban

BALASSA BENCE

A B&S Europe¹ által menedzselte EULINK (RAWABET) I.² rendészeti rehabilitációs projekt Líbiában (Tapasztalatok és tanulságok) 2021–2023

Líbiáról dióhéjban – földrajz, népesség, éghajlat

Líbia hatalmas. A Föld 16. legnagyobb országa, az Afrikai kontinens 4. legnagyobbja Algéria, Kongó és Szudán után. Kiterjedése eléri az 1 759 540 négyzetkilométert, így közel tizenkilencszer akkora, mint Magyarország, még Franciaországnál is több, mint háromszor nagyobb. Líbia Észak-Afrikában fekszik, a földközi-tengeri partszakasza megközelítőleg kétezer km hosszú, keletről Egyiptom, nyugatról Tunézia és Algéria, míg délen Niger és Csád, délkeleten Szudán a szomszédja.

Líbia hatalmas földrajzi kiterjedése ellenére gyakorlatilag lakatlan, legalábbis európai fogalmaink alapján. Amíg Líbia a világ körülbelül 240 országából terület-arányosan a 16., addig népességét tekintve csupán a 108. a sorban. Ez a számok nyelvén azt jelenti, hogy az ENSZ 2022. évi becslése

¹ A B&S Europe egy 1991 óta működő brüsszeli tanácsadó cég, amelynek célja, hogy technikai segítségnyújtási szolgáltatásokat nyújtson vállalatoknak, állami szervezeteknek és intézményeknek, különösen a nemzetközi vagy kétoldalú szervezetek által finanszírozott programok és projektek keretében. A céget 2023 végétől új néven, Gopa Pace-ként jegyzik, a Gopa Consulting Group tagjaként.

Bővebben: <https://www.gopa-pace.com/>

² Az ország keleti és nyugati részét összekötő líbiai tengerparti út újbóli megnyitása a 2020-as tüzszüneti megállapodás kulcsfontosságú eleme volt. Az EU által finanszírozott EULINK RAWABET projekt alapvető támogatást nyújt a biztonsághoz ezen, az emberek és vállalkozások számára oly fontos kapcsolat mentén. A keleti és nyugati biztonsági erőkkkel együttműködve az EULINK RAWABET fontos hozzájárulás a líbiai biztonsági szektor reformjához és az ország újraegyesítéséhez.

Forrás: https://www.eeas.europa.eu/delegations/libya/eulink-rawabet-promotes-security-coastal-road-connecting-eastern-and-western-libya_en?s=105

szerint Líbia lakossága 6 812 000 fő, ami a világ össznépségének 0,084%-a. Franciaországban ugyanakkor, amely területét tekintve harmad akkora sincsen, mint Líbia, több, mint 68 millióan élnek, ennek értelmében a francia népsűrűségi adatot Líbiára vetítve, az ország népességének meg kellene haladnia a 200 millió főt. Ehhez képest érdemes értelmezni a fenti 6,8 milliós lakosságot a több mint 1,75 millió négyzetkilométeren.

Népsűrűség tekintetében ezek az adatok talán még beszédesebbek. A világ legsűrűbben lakott területén, a Kínához tartozó Makaó szigetén a népsűrűség négyzetkilométerenként meghaladja a 21 300 főt. Ugyanez az adat Magyarországon körülbelül 103 fő, Líbiában pedig (az elmúlt évtized bevándorlási hullámainak is köszönhetően némiképp emelkedve) 3,8 fő. Ezt a rendkívül alacsony adatot talán még tovább árnyalja a tény, hogy Líbia lakossága az 1960 óta eltelt hatvanhárom évben az akkori 1,4 millió főről mára a négyszeresére nőtt, a termékenységi ráta 2,41%, és a várható élet-tartam is magas, 76 év.³

A népesség 95%-a az ország északi, földközi-tengeri parti sávjában koncentrálódik, elsősorban Tripoli és Bengázi között. Az ország területének döntő része gyakorlatilag lakatlan homoksvatag. Északnyugaton a főváros, Tripoli a Dzsifára-síkságon terül el, amelyet délről a sziklás Nefúsza-hegység vesz körbe, ennek déli oldalán kezdődik egy magas fekvésű *hamada*, azaz kősvatag, amely még délebbre haladva fokozatosan egy végeleáthatatlanul hatalmas homokdűne-sivataggá válik egészen az algériai határ és Szabha városa között.

Líbia nem rendelkezik állandó felszíni vízfolyással, nincsen állandó folyója, ugyanakkor a Szahara alatt hatalmas kiterjedésű felszín alatti édesvíz készletek találhatók, amelyek kiaknázása és az északi nagyvárosokba terelése a '90-es évek elején elkezdődött a „*Nagy Emberalkotta Folyó*” (Al-Nahr Szinái) elnevezésű megaprojekt keretében. 1996-ban érkezett először ezen az úton édesvíz Tripoliba, de a környezetvédők és tudósok megosztottak abban, hogy a felszín alatti vizek (amelyek a Szahara alatt nem, vagy

³ Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%ADbia>

csak rettenetesen sokára újulnak meg) ilyen mértékű kiaknázása milyen hatással járhat a jövőben.

Az éghajlat az ország 95%-át kitevő sivatagos vidékeken rendkívül forró és száraz, nem ritka a száraz évszakban mért 50 Celsius fokot meghaladó hőmérséklet. Tripoli és Bengázi tágabb környéke, a Földközi-tenger partvidéke szubtrópusi-sztyeppe éghajlatú, csapadék gyakorlatilag csak decembertől márciusig esik, a hőmérséklet még ekkor sem süllyed 12–15 fok alá, kivéve természetesen a sivatagi területeket, ahol a napi hőingadozás egészen extrém mértéket ölthet, és megfigyeltek már -5, sőt -10 Celsius fokos éjszakai lehűlést is. A Szaharából érkező homokviharok eljutnak a tengerparton fekvő városokba, több napra szürkés-narancssárgára színezzve a levegőt.

A népesség 90%-a városokban él, a legnagyobb és legnépesebb ezek közül Tripoli (Tarabulus) 1,8 milliós lakosságával. A lakosság túlnyomó többsége arab (90%), a fennmaradó berber, tuareg, fekete-afrikai, illetve elenyésző számban török, pakisztáni, indiai, máltai, görög és olasz. Az ország hivatalos nyelve az arab, a nagyvárosokban sokan értik az angolt, illetve a gyarmati múlt és a jövevényszavak okán az olaszt. A lakosság 97%-a szunnita iszlám hitű, 3%-a keresztény.

Gazdasági értelemben Líbia akár a bolygó legszerencsésebb országai közé volna sorolható, hiszen az 1960-as években hatalmas kőolaj- és földgázkészletekre bukkantak itt, amely a világ egyik legszegényebb országából egy csapásra az egyik leggazdagabbá tette Líbiát. Ám szerencsétlen módon ebből a gazdasági előnyből a lakosság széles rétegei nem, vagy csupán alig profitálnak.

Az országban nincsenek vasutak, a szilárd burkolatú utak hossza körülbelül negyvenötezer km. A városok útjai túlszűfoltak, jelentős a légszennyezés, mivel a közösségi közlekedés gyakorlatilag ismeretlen fogalom, így mindenki gépkocsival jár.

Líbia közelmúltjáról és jelenéről vázlatosan

Jelen dolgozat keretei nem teszik lehetővé, hogy a széles megértés és teljes körű feldolgozás érdekében bemutassuk Líbia XX. és XXI. századi történelmét, az olasz gyarmati uralom korszakát, a Líbiai királyság⁴ viszonylag rövid, az 1951-es függetlenedést követő alig 18 éves történetét, vagy akár Moammer Kadhafi⁵ 1969-től 2011-ig tartó több mint négy évtizedes és meglehetősen változatos, megannyi politikai-taktikai fordulattal tarkított uralmát, és nagy ívű képet fessünk mindazon problémákról, kihívásokról és veszélyekről, amelyek következményeként Líbia jelenleg is az államiságot jelentő integráns működés⁶ szélén egyensúlyoz.

Idő és hely szűkében csupán néhány, valóban a közelmúltban történt esemény, folyamat, illetve lehetséges tendencia felvillantására van lehetőségem, annak érdekében, hogy a jelenlegi biztonsági-belpolitikai helyzet megértését elősegítsem, dinamikáját árnyaljam.

Kadhafi ezredes⁷ 42 évig fennálló rezsimjét 2011 folyamán söpörte el a Tunéziából és Egyiptomból átgyűrűző politikai-társadalmi változáshullám, amelyre általában az „*Arab Tavasz*”-ként hivatkozunk, és amely de facto

⁴ Besenyő János – Marsai Viktor: Országismertető – Líbia. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság Tudományos Tanács Kiadványa. 2012. 45–46. o.

Forrás: <https://mek.oszk.hu/12900/12977/12977.pdf>

⁵ Moammer Kadhafi (1942. 06. 07. – 2011. 10. 20) 1969. szeptember 1-jétől 2011. augusztus 20-áig Líbia de facto vezetője. Hivatalosan semmilyen címet vagy tisztséget nem viselt, azonban amíg hatalmon volt, szokásos megnevezése a kormány rendelkezéseiben és a hivatalos sajtóban a Líbiai Szocialista Népköztársaság Szeptember 1-jei Forradalmának Vezére vagy a Forradalom Testvéri Vezére és Útmutatója volt.

⁶ Lásd: Az állam fogalma. In: Takács Péter: Alkotmányjog I. Alkotmányos fogalmak és eljárások. Egyetemi Jegyzet. szerk.: Smuk Péter. Universitas Győr, 2014. 1–2. o.

⁷ Kadhafi az általa vezetett '69-es puccs idején még csupán hadnagyi rendfokozatban szolgált, de később sem nevezte ki magát tábornokká, vagy valamiféle generalisszimusszá, hanem „*rendkívüli szerénységében*” elfogadta az ezredesi kinevezést, és ezt a rendfokozatot viselte haláláig.

polgárháború⁸ képében jelent meg Líbiában. A diktátort szülővárosa, Sirte (Szurt)⁹ közelében a felkelők október 20-án tisztázatlan körülmények között lelőtték, majd a holttestét Misrata¹⁰-ban közszemlére tették, ezt követően október 25-én ismeretlen helyen, egyik fiával együtt a sivatagban eltemették¹¹.

Kadhafi 2011-ben, negyvenkét évnyi tejhatalommal a háta mögött képtelen volt felismerni az arab világon végig vonuló forradalmi események jelentőségét, és a spontán tiltakozásokra, fegyvertelen tüntetésekre a lehető legbrutálisabb, legvéresebb módon reagált. 2011 februárja és októbere között Líbiában az ellenállás a diktátorral és rendszerével szemben egyre markánsabbá és elszántabbá vált, Kadhafi nem hallgatott sem az őt még mindig tisztelő afrikai államfőkre, sem az európai (elsősorban olasz, francia és angol) vezetőkre, sem az ENSZ-re, vagy az Egyesült Államokra, amely országok és szervezetek valamennyien azt javasolták, lépjen hátra, adja át a hatalmat, amíg nem késő.

A katasztrofális végkimenetel és a rezsim összeomlása így kétségkívül prognosztizálható volt, amely nem is várattott sokáig magára. Ám a Kad-

⁸ „...az arab tavasz folyamán – többek között – a féktelen korrupció és a munkanélküliség miatti elégedetlenség tömegtüntetésekhez vezetett, majd a robbanásszerűen kialakult válság hetek alatt polgárháborúvá eszkalálódott, s végül egy az Arab Liga támogatását is élvező nyugati katonai intervenciót eredményezett. A külső katonai beavatkozás következményeként Kadhafit a felkelők még októberben elfogták és megölték.” (Selján Péter: Líbia, 2021: elhúzódo polgárháború és fokozódó külső beavatkozás. In: Nemzet és Biztonság 2020/4. szám, 35. o.)

⁹ „Szurt, másképpen Szirt vagy Szirte (arabul سرت) település Líbiában, a Szidra-öböl partján. Moammer Kadhafi szülővárosaként kiváltságokat élvezett a Kadhafi-rezsim uralma idején, a 2011-es polgárháború idején pedig Kadhafi legfőbb támogatójának számított. Miután Tripoli augusztus 20. és 28. között az ellenzéki felkelők kezére került, október 20-ig a Szocialista Népi Líbiai Arab Dzsamahirija fővárosának szerepét töltötte be.”

Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szurt>

¹⁰ Lásd bővebben: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szurt>

¹¹ Bővebben a témával kapcsolatban: <https://www.hirek.sk/kulfold/titkos-helyre-temetik-a-bukott-diktatort>

hafi-éra negyvenkét évnyi diktatúrája alóli felszabadulást nem követte valódi demokratikus társadalmi megújulás vagy párbeszéd¹². Mint már azt annyiszor láthattuk a hasonló történelmi szituációkban, az autoriter berendezkedés megújítása a rezsim megbuktatásával bekövetkező hatalmi vákuum miatt nem sikerült. A helyzet dinamikája nem egy békés rendezés és új társadalmi-politikai konszenzuson alapuló megújulás irányába, hanem egy kiszélesedő testvérháborúba, a második líbiai polgárháborúba torkollott, amely kezdetben magasabb, majd változó, jelenleg alacsony intenzitással napjainkban is tart az országot kettészakító két erőcentrum, Tripoli és Bengázi között, természetesen más országok lopakodó, illetve sok esetben nyílt intervenciója mellett.

A helyzetet tovább súlyosbította, hogy a lépésről-lépésre destabilizálódott országban –elsősorban keleten és délen – az Iszlám Állam is komoly befolyást, fennhatóságot volt képes teremteni 2012 és 2018 között. A nemzetközi szereplők, mint Oroszország, az Európai Unió, Katar, Törökország, Olaszország, Franciaország, Egyiptom, az Egyesült Arab Emírségek a kezdeti „mediátori” szerepkörükön fokozatosan túlterjeszkedve folyamatos beavatkozásaik révén jelentősen hozzájárultak (és járulnak a mai napig) a konfliktus és a frontok megmerevedéséhez, a „bukott állam” konstrukciójának fenntartásához.¹³

¹² „Kadhafi halálát követően 2011. október 23-án a Nemzeti Átmeneti Tanács (National Transitional Council – NTC) végül bejelentette Líbia felszabadulását, és akkor többen jogosan gondolhatták úgy, hogy az ország jó eséllyel indulhat el a konfliktus utáni újjáépítés és a stabilizáció útján. Ezzel szemben végül viszonylag hamar világossá vált mindenki számára, hogy az erősebb vezető és a hatékonyan kormányozni képes egységes ellenzéki erők hiányában a különböző fegyveres csoportok és törzsek közötti hatalmi rivalizálás, a de jure központi kormányként működő NTC gyengesége és az alkotmányozó folyamattal kapcsolatos nézeteltérések miatt újabb fegyveres összecsapásokra kell számítani, amelyek polgárháborúhoz is vezethetnek.” (Selján Péter: Líbia, 2021: elhúzódó polgárháború és fokozódó külső beavatkozás. In: Nemzet és Biztonság 2020/4. szám, 39. o.)

¹³ „A külső szereplők beavatkozása Líbia politikai és területi megosztottsága miatt azonban igen kockázatosnak tekinthető, mivel erős központi kormányzat hiányában a különböző fegyveres csoportok és milíciák támogatása jelentős elmozdulásokat okoz a helyi

Keleten, Bengázi székhellyel Khalifa Haftar tábornok¹⁴ és kormánya szervezte meg a hatalmat, őt elsősorban Oroszország, Egyiptom (az iszlámizmus elleni harcra hivatkozva) és az Emírségek támogatják. Haftar erői ellenőrzik az olajexport szempontjából olyannyira kritikus kikötők túlnyomó többségét, és több alkalommal is majdnem sikeresen ostromolták Tripolit. Ezzel szemben az EU és a nemzetközi közösség által is elismert nemzeti kormány az ország nyugati, legfejlettebb tengerparti régiójában, Tripoliban működik, de uralma messze nem terjed ki az ország teljes területére, sőt a Tripoli és Bengázi között nagyjából félúton található Sirte régió is már a keleti erők fennhatósága alá tartozik.

Az ENSZ közel kétévnnyi béke-diplomáciai erőfeszítéseinek köszönhetően 2015 decemberében a szembenálló felek és a két kormány végül aláírta a rendezés első fontos dokumentumát, a Líbiai Politikai Megállapodást (LPA) amely a Nemzeti Egyetértés Kormányának (Government of National Accord – GNA) létrehozásáról rendelkezett. Ennek a testületnek az alakuló ülésére nem sokkal később, 2016 januárjában, Tuniszban került sor.

2016 végén, elsősorban az Egyesült Államok által vezetett légicsapásoknak köszönhetően, sikerült kiszorítani az Iszlám Államot Sirte és Darna¹⁵ városából is, amelyek az iszlamista terrorszervezet legfőbb Irakon és Szírián kívüli bázisainak adtak helyet.

Mindeközben a napjainkra aggyastyán korú (1943-ban született) Haftar tábornok (aki több, mint negyven évig játszott szerepet Líbia politikai-katonai életében, és egyike volt azon katonatiszteknek, akikkel Kadhafi 1969-ben megdöntötte Idrisz király monarchiáját) elérkezettnek látta az időt arra, hogy hatalmi bázisát kiterjessze. Még 2014-ben Haftar offenzívába kezdett

erőviszonyokban, amelyek viszont további konfliktusokhoz és új törésvonalakhoz vezethetnek. Mindez azonban csak hátráltatja a békefolyamatot és a stabilizációt, amelynek elmaradása az egész régió és Európa biztonságára is fenyegetést jelent.” (Selján Péter: Líbia, 2021: elhúzódó polgárháború és fokozódó külső beavatkozás. In: Nemzet és Biztonság 2020/4. szám, 35. o.)

¹⁴ Bővebben: https://hu.wikipedia.org/wiki/Halifa_Haft%C3%A1r

¹⁵ Bővebben a témáról lásd az alábbi angol nyelvű cikkben:

<https://www.hrw.org/news/2014/11/27/libya-extremists-terrorizing-derna-residents>

az iszlamisták ellen, de erőit elsősorban Bengázi teljes megtisztítására és megszerzésére használta. Ugyancsak ellenőrzése alá vonta az ország bevételeinek szempontjából kulcsfontosságú olajmezőket és olajipari létesítményeket. Még 2016 szeptemberében a Sirte-i öbölben elfoglalt két fontos olajlétesítményt, mert attól tartott, hogy a nemzetközi közösség többsége által elismert és támogatott Tripoli Egységkormány erői előbb érnek oda. Egyiptommal és az Egyesült Arab Emírségekkel a háta mögött sikeresen szilárdította meg hatalmát a „*nemzetközi terrorizmussal szembeni harc*” jegyében, és hozott létre egy ellenkormányt (LNA) Tripolival szemben, arra hivatkozva, hogy egyesíteni kívánja Líbiát.

A 2017 januárjában hivatalba lépett Trump-adminisztráció nem kezelte prioritásként a líbiai rendezést, így nyomást sem gyakorolt a felekre a konfliktus megfékezése érdekében. A rendkívül töredezett és nehezen átlátható politikai, geostratégiai helyzet érzékeltetésére alkalmas a francia szerepvállalás ellentmondásosságának bemutatása is. A hivatalos francia diplomácia (tagországi minőségben) kiállt az ENSZ- és a közös EU-szerepvállalás, így a Tripoli Egységkormány (GNA) elismerése és támogatása mellett, ugyanakkor a 2016 júliusában három francia különleges műveleti katona halálával járó helikopter-baleset rávilágít arra, hogy az Élysée Palota számára a francia gazdasági befolyás és a volt, illetve jelenlegi francia befolyást a Száhel-régióban és annak környékén veszélyeztető iszlamista radikalizmus elleni harc prioritást élvez a politikai szólamok kárára, vagy legalábbis „többféle megközelítésre” szolgáltathat alapot.

Haftar tábornok legutóbb 2019-ben látta elérkezettnek az időt arra, hogy a maga javára billentse a helyzetet a líbiai polgárháborúban. Április elején Haftar erői, az LNA hadserege támadást indítottak Tripoli ellen, és déleletről megkezdték a város bekerítését. Egy ideig a felek azt hitték, hogy a közelgő, ENSZ által szervezett konferencia előtt a meglehetősen dörzsölt, vén rókának számító politikus-tábornok-hadúr csupán a tárgyalási pozícióit kívánja erősíteni az eskalációval, de utóbb világossá vált, hogy nem erről volt szó.

Haftar az offenzíva első kilenc hónapjában meglehetősen erőfölényre tett szert, és a harcok az év végén már Tripoli délkeleti peremkerületeiben folytak. Az LNA erőit orosz Wagner-zsoldosok, Szaúd-Arábia és az Emírátságok által biztosított drónok és Egyiptomi páncélozott harcjárművek is támogatták.

A fordulat november 27-én, a Tripoli és Ankara között aláírt megállapodással következett be, amelyben a felek megegyeztek egy exkluzív földközi-tengeri gazdasági övezet kinyilvánításáról és az abban található szénhidrogének kizárólagos kitermelési jogáról, amely Törökországot illeti, a GNA-nak nyújtott katonai segítség fejében. Ez az alku is rávilágított arra, hogy Törökország helyet követel (és képes is kivívni magának) regionális hatalmi erőközpontként nem csak a Közel-Keleten, de a Földközi-tenger, illetve Afrika különböző térségeiben, annak érdekében, hogy gazdasági-politikai érdekeit biztosítsa.¹⁶

A moszkvai, majd a berlini béketárgyalások¹⁷ nem, vagy csupán részsi-kereket hoztak, Haftar nem írta alá az egyezményt, mert bízott a Kreml és az Emírátságok által ígért támogatásokban, amelyekkel reális lehetősége nyílt Tripoli bevételére és a GNA megbuktatására, de ez, dacára a jelentős katonai támogatásoknak, végül nem következett be.

2020 nyarán mutatkozott ismét valós szándék a békefolyamat folytatására, amikor Ankara és Kairó is hozzájárult egy tűzszüneti megállapodás aláírásához és 2021-ben új választások kiírásához. Ezt a nyáron Haftar még elutasította, de amikor októberre Moszkva és Ankara is jelezte, hogy az

¹⁶ „Mindemellett török tűzérési és felderítő eszközök, légvédelmi rendszerek és elektronikai hadviselésre alkalmas felszerelés is érkezett Líbiába, amelyek képesek voltak meghatározni a harcok további menetét, megakadályozva Haftar tábornok ambiciózus tervét. A part mentén tevékenykedő török G-osztályú légvédelmi fregattoknak köszönhetően a GNA újra ellenőrizhette a főváros feletti légteret, amelynek eredményeként a szárazföldi erők is műveleti mozgásteret nyertek, és tűzérési támogatásban is részesültek.” (Selján Péter: Líbia, 2021: elhúzódó polgárháború és fokozódó külső beavatkozás. In: Nemzet és Biztonság 2020/4. szám, 50. o.)

¹⁷ Forrás: https://hvg.hu/vilag/20200114_Nincs_tuzszunet_Libiaban_Haftar_tabornok_alairas_nelkul_tavozott_Moszkvabol

álláspontok közeledtek egymáshoz, elhárult az utolsó akadály is, így a megállapodást a GNA és az LNA képviselői is aláírhatták.

Biztonságpolitikai kontextus – milíciák és korrupció két rivális kormány árnyékában

A Líbiában 2011 óta alakult fegyveres csoportok fokozatosan átvették az uralmat az állam felett, lényegében „belülről” elfoglalva annak amúgy sem acélos intézményrendszerét. Ennek folyamányaként folyamatos konszolidáción, valójában az intézményesülés folyamatán mennek keresztül, képviselőik a hadsereg, a biztonsági apparátus és a polgári kormány legfelsőbb szintjeire jutnak el. Ugyanakkor hatalmas befolyást gyakorolnak a személyi döntésekre a teljes politikai-védelmi architektúrán belül; arra, hogy ki kaphasson kulcsfontosságú pozíciót, és markáns módon beleszólnak az állami források elosztási mechanizmusába is.

A katonai-hatalmi és magánérdekek ilyenén keveredése a líbiai közigazgatási, társadalmi rendszereket régóta strukturálisan fertőző nepotizmus és korrupció fenntartása irányában hat, és hozzájárul a végletes megosztottság, valamint az informális szívességi, lekötelezettségi rendszerek fennmaradásához, jelentős mértékben megnehezítve bárminemű transzparens és koherens rendezést, komplex reformot.

Pozitív változásként elmondható, hogy 2022 közepe óta a vezető katonai szereplők közötti kapcsolatokat egyre inkább pragmatikus megállapodások jellemzik. De a rendszer állapota és működése továbbra is jelentős konfliktuslehetőséget rejt magában, mivel a források elosztása körüli viták gyorsan fegyveres konfrontációhoz vezethetnek.

A magánhadseregek konszolidációja a biztonsági szektor reformjának esélyét is csökkenti. Az európai kormányoknak át kellene gondolniuk, hogyan lépnek kapcsolatba Líbia egyre erősebb és elnyomóbb milíciavezetőivel, akik komoly erőforrások és katonai erő felett diszponálva fenntartják a biztonsági szektor divergens és félelemkeltő működését, párhuzamos, félkatonai szervezetek (paramilitáris milíciák) jelenlétével a rendvédelmi és

belbiztonsági szervek illetékességi területén, jórészt ilyen-olyan kormányzati alkuk eredményeként, központi jóváhagyással.

Mindez rávilágít a GNA erőtlenségére és mikroalkuk iránti kiszolgáltatottságára. Bengáziban, az LNA, azaz Haftar területén más a helyzet, a tábornok felszámolta a milíciákat, így hatalma sokkal koherensebb és egyértelműbb.

Amióta a líbiai állam erőszak monopóliuma Moammer Kadhafi 2011-es halálával összeomlott, számos fegyveres csoport versengett a vákuum betöltéséért. A Kadhafi-rezsim elleni harc érdekében mozgósított erők mellett számtalan új egység is alakult, amelyek a rezsim összeomlását követően sem tették le a fegyvert, és nem integrálódtak az új államszervezet biztonsági architektúrájába, hanem kvázi önvédelmi, területi milíciákként kinyilvánították saját hatalmukat és vele igényüket egy-egy kerület, városrész uralmára, mondván a helyi lakosok csak bennük bíznak, és ők arra hivatottak, hogy védelmezzék az embereket.

Ez oda vezetett, hogy – anélkül, hogy a végtelen részletekbe most itt belemennénk – Tripoliban és környékén tucatnyinál több milícia tevékenykedik, kerületeket, városrészeket tartva ellenőrzésük alatt (Rada, Janzour Knights etc.) esetenként több ezer bevethető, paradox módon nem ritkán a kormány által fizetett harcossal, könnyű tüzérséggel, páncélozott járművekkel, kézfegyverekkel.

Mindeközben Tripoliban működik az állam által fenntartott rendőrség, többek között közlekedési szolgálati ággal, bűnügyi szolgálattal, terrorelhárítási erőkkel. Szinte minden fegyveres csoport az állami legitimáció leple alatt működik, akár újonnan létrehozott intézményeken belül, akár egyszerűen a bel- vagy védelmi minisztérium egységeiként. A valóságban azonban elsősorban vezetőik, tagjaik vagy társadalmi bázisuk érdekeit védik, miközben nagyrészt kibújnak az állami ellenőrzés alól, és fenntartanak, működtetnek egy területi érdekek alapján szerveződött, de valójában illegitim és felesleges párhuzamos biztonsági szektort. Az állami finanszírozáshoz való hozzáférést folytatott versengésük nagy szerepet játszott a

második polgárháború 2014-es eszkalációjában, amely véget vetett a Kadhafi utáni átmenetnek, és két egymással versengő kormány megalakulásához vezetett.

Még a második polgárháború lecsengése után is folytatódtak a szembenállások azon csoportok között, amelyek névleg a tripoli nemzeti egyetértés kormányához (GNA) voltak lojálisak.

Eközben Khalifa Haftar, aki 2014-ben megalakította Líbiai Arab Fegyveres Erőit (LAAF), fokozatosan kiterjesztette ellenőrzését Líbia keleti, központi és végül déli részén. 2019-ben Haftar kísérlete Tripoli elfoglalására kiváltotta a harmadik polgárháborút, amely 2020-ban a LAAF nyugat-líbiai kivonulásával és mindkét oldalon külföldi katonai jelenlét létrehozásával ért véget. Azóta a külföldi erők bizonytalan erőviszonyokat tartanak fenn: a török hadsereg támogatja a kormányt Tripoliban, míg az orosz Wagner-csoport a LAAF-ot.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) égisze alatt számos sikertelen kísérlet történt arra, hogy választások megtartásával és az ország újraegyesítésével megtörjék ezt a patthelyzetet. A 2021 decemberére kiírt választások a hosszas előkészítés ellenére nem valósultak meg, Abdelhamid Dbeiba kormánya megtartotta a hatalmat Tripoliban.

Mindazonáltal a 2021-ben megalakult Abdelhamid Dbeiba vezette úgynevezett Nemzeti Egység Kormánya (GNU – Government of National Unity) megtartotta a hatalmat Tripoliban. Annak ellenére, hogy Haftar nem ismeri el a Dbeiba-kormányt, és ehelyett egy párhuzamos kormányt támogat keleten, egyre több informális megállapodást kötött, amelyek közelítik a GNA és az általa képviselt álláspontokat. Jelentős havi kifizetéseket kap Tripolitól az elfoglalt olajlétesítmények és kikötők használatáért, képviselőit pedig kulcspozíciókba helyezte, többek között a National Oil Corporation (NOC) vezetőiként.

A projekt gazdája, a Vállalkozások és stratégiák Európában (Business and Strategies in Europe – B&S Europe – később Gopa Pace)

A B&S Europe az Európai Unió által megversenyeztetett projektforrásokra kiírt pályázatok iránti növekvő érdeklődést kihasználva, 1991-ben szállt be erre a piacra, kezdetben kis projektársaságként. Az elmúlt 33 évben a társaság egyre nőtt, sikerrel pályázott az Európai Bizottság (European Commission) által évente meghirdetett összegekre, amelyekkel fejlődő, konfliktus sújtotta övezetekben a legkülönbébb újjáépítési, képzési, fejlesztési beruházásokat, projekteket valósította meg.

1991-es alapítása óta a B&S Europe dolgozik a fejlődő, átmeneti és partnerországokban, technikai segítségnyújtás, tanácsadás és multiszektorális szolgáltatások széles skáláját kínálva, amelyek magukban foglalják a helyi kultúra és a politikai kontextus átfogó megértését, valamint az elkötelezettséget a legjobb gyakorlatok és tudásátadási projekteken.

Fő tevékenysége az SDG-k¹⁸ megvalósításához hozzájáruló projektek beszerzése, tervezése és megvalósítása a partnerországokban, állami, köz-, magán és vegyes kezdeményezések keretében. Számos nemzetközi szervezettel, partnerrel dolgoznak együtt, ilyenek például: EU, UN, WB, MCC, ISDB, AFD, BID, GIZ és mások. Tevékenységük során projektcsapatokat hoznak létre, amelyekbe alapvetően szerződéses szakértőket toboroznak, de 2022-től a cég lehetőséget kapott arra, hogy vezényelt (tagállami) nemzeti szakértőket¹⁹ is meghívjon és alkalmazzon.

2013-ban a B&S Europe beleolvadt a GOPA Tanácsadó Csoportba (Consulting Group – GCG), Európa vezető tanácsadó cégcsoportjába, amely elkötelezett a jobb világot formáló, fenntartható projektek megvalósításában. A GOPA Consulting Group több mint 60 éve segíti az európai szakpolitikákat és döntéshozatalt abban, hogy a világot integráltan látva – stratégiák kidolgozásával, partnerségek kiépítésével – tartós társadalmi és

¹⁸ SDG (sustainable development goals – fenntartható fejlesztési célok)

¹⁹ Seconded national expert (from EU Member States)

pénzügyi hatással rendelkező, fenntartható programokat legyenek képesek végrehajtani.

Szakértelmük kiterjed a legkülönbélebb szektorokra, fő profiljuk a tanácsadás, képzés, mentorálás, infrastrukturális rehabilitáció és kapacitásnövelés a kormányzati és biztonsági szektorban, igazságügyi és jogállamisági reform, a béke és biztonság támogatása, a globális értékek és ellátási láncok védelme, az iparosítás, a kulturális örökség védelme, mindezeket az úgynevezett SDG (sustainable development goals – fenntartható fejlesztési célok) projektrendszerre építve. Céljuk a pozitív és hosszantartó változás elérése annak érdekében, hogy a helyi, törekeny, segítségre szoruló közösségek közép- és hosszú távú érdekeit és védelmét szolgálják.

Az EULINK I. rendészeti rehabilitációs projektről

Az EULINK (RAWABET) I. rendészeti rehabilitációs projekt ötlete szerencsés időzítéssel, a 2020 októberében a GNA és az LNA képviselői által aláírt tűzszüneti egyezmény életbe lépését követően, 2021 elején vetődött fel, amikor a Líbiának szánt EU Commission források a Külpolitikai Eszközök (Foreign Policy Instruments – FPI)²⁰ keresztül elérhetővé váltak, és azok egy részére a B&S Europe mint implementáló partner sikerrel pályáztott.

A projekt regionális felügyeletét egyrészt az FPI, másrészt delegált felelősségként az EU Tripoli delegációjának²¹ az Együttműködésért Felelős Vezetője (Head of Cooperation) pozíciójában lévő diplomatája²² látta el. A projekt első fázisára pályázható (EULINK I.) költségvetés 8 millió

²⁰ FPI – Foreign Policy Instruments, lásd: https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/foreign-policy-instruments_hu

²¹ Az Európai Unió Líbiába akkreditált de facto nagykövetsége (Delegation of the European Union to Libya)

Forrás: https://www.eeas.europa.eu/delegations/libya_en?s=105

²² A Head of Cooperation pozíció a második legfontosabb az EU-delegációk kötelékében szolgáló diplomaták körében, mivel az ezt a pozíciót betöltő szakdiplomata felel a fejlesztési források elosztásáért, diszponál a futó és jövőbeni projektek felett

euro volt, és a megvalósításra nyitva álló időkeretet 18+6 hónapban szabta meg a Bizottság.

2021 július-augusztus folyamán a CSDP missziók formális elindulása előtt bevett gyakorlathoz hasonlóan, egy kis létszámú tényfeltáró delegáció (úgynevezett „*fact finding mission*” –FFM)²³ mérte fel a helyszínen a projekt lehetőségeit, felkutatta a legfontosabb potenciális partnereket, intézményeket, és tájékozódott a biztonsági helyzetről.

Az EU-ra jellemző komplex megközelítés²⁴ eredményeképpen az EULINK I. projekt homlokterébe legfontosabb célkitűzésként a nyugati (Tripoli, GNU – Government of National Unity) és a keleti (Bengázi, LNA) rendészeti erők összekapcsolása, közelítése, harmonizációja került mintegy vezérlő elvként.

A gyakorlatban pedig sikerült egy ezzel szervesen összefüggő, mindenki számára kulcsfontosságú praktikus célt is ehhez kapcsolni, ez pedig az egész észak-afrikai tengerparton végig húzódó és stratégiai fontosságú, a tűzszüneti egyezményt követően részlegesen újranyitott Parti Út/Tengerparti Autópálya (Coastal Road/Highway), illetve az annak felügyeletéért és biztonságáért felelős belügyi/rendőri entitások (General Department of Security Operations – GDSO²⁵ és Central Security Support Department – CSSD)²⁶ biztonsági infrastruktúrájának támogatása, szervezeti integrációja és képzési/oktatási architektúrájának reformja volt.

A Coastal Road-ot még 2014-ben a második líbiai polgárháború harci eseményei kipattanásakor azonnal lezárták, azon csak katonai konvojok és

²³ Bővebben: <https://www.ecpmf.eu/monitor/fact-finding-mission/>

²⁴ Úgynevezett comprehensive approach, vagy holistic approach – ez a szemlélet adja az EU civil válságkezelés elméleti, vagy ha úgy tetszik „filozófiai” háttérét, azért, hogy a segítség és támogatás különböző aspektusait összehangolva azok együttesen nagyobb, komplexebb és fenntarthatóbb hozzáadott értéket képviselhessenek a kedvezményezett entitás számára és érdekében.

²⁵ Különleges Biztonsági Műveleti Igazgatóság – körülbelül A Magyar TEK megfelelője, csak mintegy háromszor nagyobb személyi állománnyal.

²⁶ Központi Biztonsági Műveleti Támogató Igazgatóság – elsősorban az ország középső régiójában a rendőrségi ellenőrzőpontok személyi állományát adják.

a biztonsági erők közlekedhettek. Az autópálya infrastruktúráját a hullámzó fronttevékenységek az évek során meglehetősen megviselték. Az autópálya legkritikusabb része – mint az a projekt előkészítése során megálapítást nyert – a Misrata-tól Sirte-ig vezető mintegy 230 km-es szakasz, amelyen vagy teljesen hiányoznak, vagy erősen károsodtak a biztonsági infrastruktúra elemei, az ellenőrző-áteresztő pontok, vagy ellenőrző pontok (check pointok) infrastruktúrája részben, vagy egészben hiányzik, rehabilitációra szorul.

Az EULINK I. projekt tehát elsődleges célul tűzte ki a Coastal Road Misrata és Sirte közötti szakaszának biztonságához való hozzájárulást, egy Sirte-ben kialakítandó rendészeti képzési és integrált műveletirányítási központ felállítását. Remélhetőleg a (két szembenálló oldal együttműködéséből) létrejövő Egyesített Rendőri Erő (Joint Police Force) számára – ezt az erőt később átkeresztelték Tengerparti Közúti Biztonsági Egységre (Coastal Road Security Unit – CRSU) –, valamint a Tripoli kormány (GNA) belügyminisztériumával (MoI) való szoros együttműködés lehetővé teszi az autópályán szolgálatot teljesítő rendőri erők képzését, szervezeti átalakulásának elősegítését.

A politikai helyzet és az egyéb (például ENSZ), a terepen dolgozó nemzetközi szervezetekkel való együttműködés jegyében a projekt vállalta, hogy hozzájárul egy a tűzszüneti egyezmény betartását monitorozó mechanizmus (Libyan Ceasefire Monitoring Mechanism-LCMM) kidolgozásához és bevezetéséhez, valamint segítséget nyújt egy incidensjelentési rendszer elindításához ezen belül (incident reporting mechanism – IRM).

Az EULINK I. projekt nem titkolt célja tehát egy a biztonsági szektor reformját (Security Sector Reform – SSR) kisebb, partikuláris léptékben beindító, megcélzó minta-együttműködés kialakítása volt, egy klasszikus kapacitásépítő, komplex, integrált program létrehozásával, hozzájárulva nem csak a rendészeti szervek képességeinek növeléséhez, illetve a líbiai állampolgárok szabad mozgásának elősegítéséhez, de egyúttal szakpolitikai szinten a közeledéshez nyugat és kelet rendőri, közbiztonsági erői között.

Az EULINK I. feladatrendszere és a megvalósítás kihívásai

A projekt megvalósításának terve 3 fő tevékenységi irányt (ügynevezett workstream) határoz meg, amelyek további egységekre bonthatók, és a prioritások változhatnak azzal összefüggésben, hogy a projekt team mit tapasztal a helyszínen, illetve a líbiai rendészeti partnerek elvárásainak tükrében.

1. Rendőrségi, rendészeti infrastruktúra újjáépítése:

- a) A Coastal Road-on végzett helyszínbemjárások és felmérések során meg kell állapítani a legsürgősebb támogatásra, újjáépítésre szoruló biztonsági infrastruktúra elemeit, és fel kell állítani (a líbiai partnerekkel közösen) a kivitelezés sorrendjét, meg kell határozni annak költségvetését.
- b) A hiányzó vagy erősen sérült biztonsági infrastruktúra (ellenőrzőpontok, átvizsgálóhelyiségek, terelősávok, fegyverszobák, légénységi szállások, okmányvizsgáló helyiségek, fogdák, műhelyek, orvosi szobák) megtervezése (szakmai rendészeti szempontrendszer alapján, amely a legmodernebb, de a líbiai kontextusra adaptált sztenderdeken nyugszik), illetve energiaellátás kérdéseinek tárgyalása (generátorok, nap-elemes technológia, vezetékes áram).
- c) Szállás, körlet-elhelyezést biztosító előre gyártott konténer-táborok létesítése, ezzel összefüggésben a képzési, oktatási infrastruktúra fejlesztésének lehetőségei (többek között osztálytermek, akadálypályák, ereszkedőtornyok, taktikai löpálya, oktatói és légénységi hálók, mosdók).

2. Stratégiai támogatás az Egyesített Rendőri Erő, később CRSU szervezetének kialakításához:
- a) Az Egyesített Rendőri Erő szerkezeti átvilágítása, annak érdekében, hogy a projekt team világos képet kaphasson a parancsnoki láncról, a felelősségi körökről, az egység feladatrendszeréről és illetékességéről. Erről egy Szerkezeti Értékelési Jelentés (Structural Assessment Report – SAR) készítése, javaslatokkal, módosításokkal. Egy effektív Vezetési, Irányítási és Kommunikációs (Command, Control and Communication – CCC) rendszer felállítása, implementálása.
 - b) A GDSO alárendeltségében, de a CSSD-vel együttműködésben, közös, vezényelt állománnyal működő CRSU szervezeti ábrájának véglegesítése, valamint Általános Műveleti Szabályzatok (Standard Operation Procedure – SOP) írása, megalkotása, melyek a későbbiekben szakmai útmutatóként használhatók a rendőri erők számára.
 - c) Szervezeti kapacitásnövelés, stratégiai tanácsadás, a parancsnokok coaching és mentorálási tevékenysége, ezen kívül a szervezet és egységei számára segítségnyújtás az úgynevezett stratégiai tervezés során (Risk Assessment Plan, Contingency Plan, Evacuation Plan).²⁷
 - d) A stratégiai managementek felkészítése az együttműködésre más rendészeti és biztonsági szervekkel a hatékonyság növelésének érdekében (inter-operability).²⁸
 - e) Képzési és edukációs igények és szükségletek pontos feltérképezése, kurzusok, workshopok szervezése, professzionális kiképzők és oktatók meghívása, képzési tematikák előállítása, képzésszervezés.

²⁷ Kockázatelemzési Terv, Készenléti Terv, Evakuációs, th. Kiürítési/Visszavonulási Terv – ezek olyan dokumentumok, amelyek megléte, gyakoroltatása és folyamatos frissítése/fejlesztése nélkül egyetlen rendőri egység biztonságos működése sem képzelhető el.

²⁸ Ez a fogalom a különböző rendszerek, így a biztonsági szektor egyes elemei, hatóságainak azon képességére utal, amellyel hatékonyan együtt tudnak működni más szervekkel, rendszerekkel.

3. A kiképzési és rendőri oktatási szükségletek sürgősségi sorrendjének felmérése, a képzéshez szükséges felszerelés és infrastruktúra megtervezése, beszerzése, biztosítása:
 - a) A meglévő rendőri kiképzők számának és kapacitásainak felmérése, szükségletek identifikációja.
 - b) Képzési architektúra megtervezése, oktatási fázisok kijelölése (alapképzések, ráépített tanfolyamok, haladó, majd ToT, th. Train the Trainers²⁹ tanfolyamok).
 - c) Képzés utáni mentoráció a helyi kiképzők segítésére és támogatására.
 - d) Képzési felszerelés beszerzése, betanítása, átadása.
 - e) Helyi kiképzők értékelése.
 - f) Véggél: 20–30 kiképző és min. 250 fős állomány folyamatos (tovább-) képzése.
 - g) Az Egyesített Rendőri Erő (JPF, majd CRSU) hadműveleti képességeinek és bevetettségének javítására szolgáló (nem fegyver) eszközbeszerzés és átadás (a képzésekkel összhangban).

A munka során a helyszínen, a terepen tapasztalt kihívások a Líbiához hasonló post-conflict³⁰ vagy failed state³¹ típusú területek, országokra szinte kivétel nélkül jellemző és elsősorban a biztonsági környezet impulzusszerű, néha óráról órára történő változásaiból, a kormányzati és szakági

²⁹ Képzők, oktatók képzése, a rendőri kiképzési és edukációs/oktatási architektúra legmagasabb eleme, erősíti a helyi elkötelezettséget és szerepvállalást, valamint hozzájárul a helyi szervek kapacitás- és képességfejlesztéséhez a helyi trénerek (tovább)képzésével.

³⁰ Konfliktus utáni, konfliktust követő állapotban lévő, még meglehetősen, illetve továbbra is törékeny biztonsági helyzetben lévő terület vagy ország.

³¹ Bukott állam – röviden a nemzetközi terminológia az olyan országokat hívja így, amelyeknek kormánya, maga az állam elveszítette (részben vagy teljesen) azt a képességét, hogy a legalapvetőbb szolgáltatásokat biztosítsa a polgárai számára, bővebben lásd: https://en.wikipedia.org/wiki/Failed_state

vezetők fluktuációjából, a végletekig megosztott hatalmi struktúrákból, illetve a szinte komikus mértékű centralizáltságból fakadnak, amely rendkívül alacsony hatékonysággal és általános döntésképtelenséggel párosul.

Helyszín(ek), mozgás, személyi állomány

Az EULINK I. projekt csapata 14 fő helyi szakértőből, koordinátorból, pénzügyesből és sofőrökből állt, a rendészeti projekt team pedig egy francia, egy magyar és egy líbiai szakértőt foglalt magába. A projekt szállása Tripoli nyugati felén, az úgynevezett Palm City zárt városrészben, közvetlenül a tengerparton volt. Az iroda innen – ideális esetben – 10–15 perc autóra, Tripoli Janzour nevű kerületében, a B&S Europe által bérelt irodaházban volt.

A napi mozgást úgynevezett low-profile-ban³², soft skin, th. páncélozatlan, civil személyautókkal oldottuk meg. Soha semmilyen biztonsági fenyegetéssel nem találkoztunk az utakon, az örült tempójú és meglehetősen alulszabályozott közúti közlekedés teremtette kihívásokat leszámítva.

Hosszabb utak, helyszínbejárások alkalmával mindig rendőri biztosítással közlekedtünk, konvojban. Működési területünk a projekt első fázisában (EULINK I.) Tripoli egész területét, a várostól nyugatra, körülbelül 40 percnyi autóra található Sabrata történelmi romjait, illetve Misrata-t, Nighaza-t és Sirte-t érintették. Repülön (belföldi járással) Bengáziba is eljutott a projekt egy-két alkalommal.

³² Az angol low profile kifejezés jelentése rejtőzködés, háttérben maradás, a feltűnés kerülése.

Forrás: <https://lexiq.hu>

Az EULINK I. projekt által 2021–2023 között elért konkrét eredményekről – kivonatossan

1. tevékenységi fővonal

- a) 3 db egyenként 55 személyes autóbusz beszerzése és átadása csapatszállítási feladatokra a Belügyminisztérium számára
- b) 13 db Nissan Patrol tip. 4x4 pick up járóautó beszerzése és felszerelése a GDSO számára
- c) 45 db 4/A védelmi szintű lövedékálló mellény beszerzése és átadása a hozzátartozó traumalemezzel és molle-rendszerű taktikai mellénnyel
- d) 3 ellenőrzőpont teljes felújítása, infrastruktúrájának kialakítása (Abu-Ghrein, Gate 50 és Gate 30) Sirte és Misrata között, a Coastal Road-on
- e) 3 db Nissan Van típusú teljesen felszerelt rohammentő gépkocsi beszerzése és átadása a CSSD egységei számára
- f) a fent említett három check point összekötése, illetve csatlakoztatása a nemzeti elektromos hálózatra (terveztetés, kivitelezés felügyelete, finanszírozás, átadás)

2. tevékenységi fővonal

- a) két, egyenként 50 fő befogadására alkalmas osztályterem teljes felújítása, berendezése és átadása a GDSO NiGhaza-ban lévő Különleges Kiképzési Bázisán;
- b) egy 21 méter magas komplex ereszkedőtorny beszerzése és felépítése a GDSO NiGhaza-ban lévő Különleges Kiképzési Bázisán;
- c) két, egyenként kétágyas hálókörlet, valamint a hozzájuk tartozó vízszelvények teljes körű felújítása és berendezése nemzetközi és helyi kiképzők elszállásolására a GDSO NiGhaza-ban lévő Különleges Kiképzési Bázisán;

- d) a GDSO és a CSSD stratégiai menedzsmentjének és a képzésirányításban részt vevő tiszteknek a mentorálása, az egységek teljes körű átvilágításáról szóló jelentés elkészítése;
- e) 90 db IFAK (Individual First Aid Kit – egyéni elsősegélynyújtó felszerelés) beszerzése és átadása a GDSO és a CSSD egységei számára;
- f) 2 db megfigyelő drón beszerzése és átadása (képzést követően) az ellenőrző pontok közötti megfigyelési feladatok elősegítésére.

3. tevékenységi fővonal

- a) 7 kurzus alkalmával 98 fő kiképzése elsősegély nyújtására, terep-körülmények között;
- b) 12 kurzus keretei között 176 fő kiképzése check point management tantárgyból;
- c) 3 vezetői kurzus alkalmával 36 fő tiszt kiképzése Risk Management és Strategic Planning témakörben;
- d) 6 tanfolyam keretei között összesen 120 fő képzése a közösségi rendőri munka alapjaira (basic community policing) témakörben;
- e) alapfokú drónkezelői és rádió kommunikációs szaktanfolyamok;
- f) speciális, nagyteljesítményű és négykerék hajtású off road autóvezetői tanfolyam;
- g) ereszkedési szaktanfolyam – ToT;
- h) lövészet alaptanfolyam (modul) AK-47 és maroklőfegyver (9mm).

Jövőkép, a következő fázis(ok): az EULINK II., illetve az EULEAD III. projektekről

Az EULINK II. projekt várhatóan 2024 februárjában indul el, hasonló feltételekkel és időtartamban, mint a projekt első fázisa. Az egyetlen markáns változás az lesz, hogy a fókusz áttevődik a rendészeti szervek koordinációs

képességének erősítésére, a társszervekkel való úgynevezett inter-operabilitás fejlesztésére, mivel mint minden biztonsági kihívásokkal küzdő országban, ez az a terület, amely szenzitivitásánál fogva meghatározhatja a közös stratégiák, de akár egyes konkrét műveletek, akciók sikerességét. A szinergia a rendészeti és katonai szervek között erősíti a bizalmat, és a szervezeti transzparencia és professzionalizáció irányába hat.

Ennek jegyében a projekt célja a rendészeti (MoI)³³ szervek és a parti őrség, illetve a katonai menedzsment közötti bizalom és együttműködés építésének előmozdítása, támogatása.

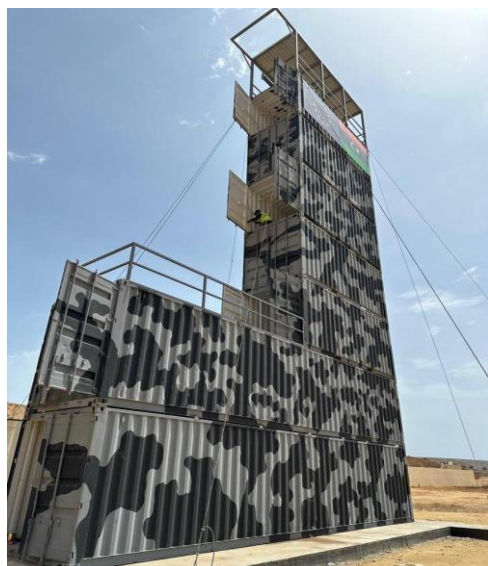
Konkrét cél ezen kívül további ellenőrzőpontok felújítása és az új állomány képzése, illetve felszereléssel való ellátása Sirte városától keletre és délre is.

31. számú kép

A NiGhaza-ban található Speciális Rendőrségi Kiképző Központ látképe, előtérben az EULINK I. által felújított két osztályteremmel és a közöttük található, szintén a projekt által finanszírozott fedett szabadtéri képzési hellyel

³³ Ministry of Interior – Belügyminisztérium

32. számú kép

a szintén a NiGhaza-i kiképző bázison 7 db konténerből megépített 21 méteres ereszkedőtorny a biztosító kábelekkel és rajta az EU és Líbia zászlóival

33. számú kép

A tanulmány szerzője, dr. Balassa Bence r. alezredes oklevelet ad át

HARMADIK RÉSZ

**Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet
(EBESZ) nemzetközi válságkezelésében való
magyar részvétel**

KULCSÁR ATTILA

Az EBESZ Különleges Megfigyelő Missziója Ukrajnában (OSCE Special Monitoring Mission in Ukraine – SMMU) 2014–2022

Az Orosz Föderáció 2022. február 24-én hajnalban megtámadta Ukrajnát, ezzel megsértve Ukrajna függetlenségét és az ENSZ alapokmányát. A kialakult humanitárius válsághelyzet rendkívül nehéz helyzetbe hozta az ukrán népet és Európa befogadó államait. Február 27-ig több mint 80 000 menekült érkezett Magyarországra, és több mint 500 000 menekült hagyta el Ukrajnát Magyarország, Lengyelország, Románia és a Baltikum országai felé. Az Európai Unió, az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság, valamint további európai országok megtiltották az Oroszországból érkező repülőgépek légtérhasználatát, amire válaszul Oroszország több mint 30 országgal szemben kezdte el alkalmazni a berepülési tilalmat az orosz légtérbe.

A misszió nemzetközi megfigyelőinek „ideiglenes” kivonása

A Donbász területén a tűzszünetértékek száma már a támadást megelőző napokban is markáns emelkedést mutatott. A tűzszünetértékek száma február 23-án Luhanszk területén 5 010, az azt megelőző napon 1 419 volt (1–2. sz. térképek).

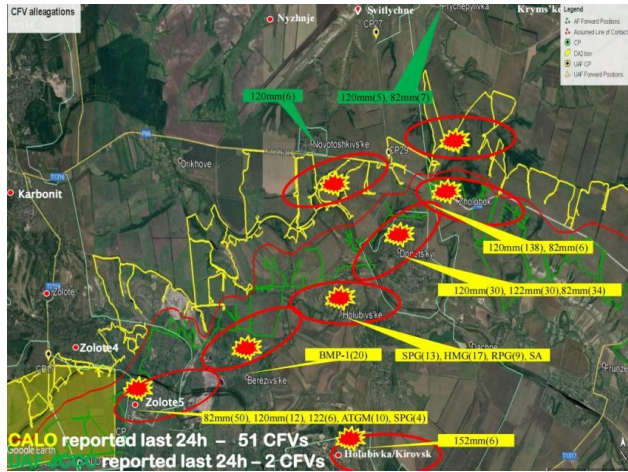
Február 24-én Helga Maria Schmid, az EBESZ főtitkára hivatalos értesítést küldött az EBESZ Különleges Megfigyelő Missziójának, hogy mivel az Orosz Föderáció támadást indított Ukrajna ellen, minden szinten folyamatos az egyeztetés a következő lépések, a nemzetközi megfigyelői állomány Ukrajna egész területéről történő ideiglenes kivonása (temporary evacuation) tekintetében.

A nemzetközi megfigyelők ideiglenes kivonása több időpontban, alapvetően két irányba történt. A dombászi demarkációs vonal (Contact Line) kormányzati erők által ellenőrzött (Government Controlled Area) oldalán dolgozó megfigyelőket február 27-ig ideiglenesen kivonták. Ők Moldova területén Kisinyovban, meghatározott, úgynevezett fogadó pontokra érkeztek.

A demarkációs vonal keleti, szakadár területein (Non-Government Controlled Area) dolgozó megfigyelőket ekkor már nem lehetett ebbe az irányba áttelepíteni a kialakult heves harcok miatt, így ideiglenes kivonásuk kizárólag az Orosz Föderáción keresztül volt lehetséges.

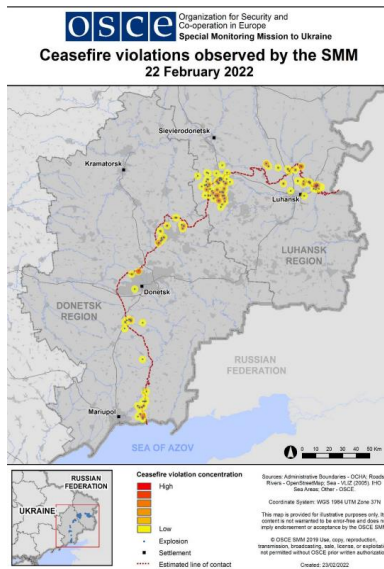
Február 25-én a Luhanszki Járőrközpont helyettes vezetője, a német Sabrina Schirmer utasította a Kagyívka Előretolt Járőrbázis (Kadiivka Forward Patrol Base) tagjait, hogy azonnal kezdjék meg a helyiségek kiürítését, a nyomtatott anyagok megsemmisítését, az objektum elhagyását és Luhanszkba utazásukat, ahová a teljes megfigyelői állományt összevonták.

Február 26-án a Luhanszki Járőrközpont (Luhansk Patrol Hub) vezetője utasította a megfigyelőket arra, hogy készüljenek fel az ideiglenes kivonásra Ukrajnából. A nemzetközi megfigyelő állomány kivonását a Don menti Rosztov (Ростов на Дону) irányába február 27-re tervezték, de két alkalommal is elhalasztották, így tényleges kivonásra csak március 1-jén került sor.

1. számú térkép

2022. február 23. Tűzszünetstértések alakulása Luhanszk területén. Forrás: EBESZ Különleges Megfigyelő Misszió

2. számú térkép

Tűzszünetsértések gyűjtőtérképe a 2022. február 22-i napi jelentésből¹

A misszió az előkészületek, a tervezés, az oroszországi EBESZ hivattal és az orosz hatóságokkal történt egyeztetéseket követően 2022. március 1-jén ideiglenesen kivonta a nemzetközi megfigyelőket a Donyecki és Luhanszki (1. és 2. sz. fotók) Népköztársaságok (szakadár államalakulatok) területeiről, és teljesen felfüggesztette megfigyelői tevékenységét.

Fontos kiemelni, hogy az EBESZ főtitkára, Helga Maria Schmid és a misszió vezetője, Yasar Halit Chevik ekkor még azt jelentette ki, hogy a misszió nemzetközi megfigyelői állományának kivonása ideiglenes, és mindent megtesznek annak érdekében, hogy a misszió mielőbb újra folytathassa munkáját Ukrajnában.

34. számú kép

2022. március 1. Az EBESZ Különleges Megfigyelő Misszió megfigyelőinek átkelése a Luhanszki szakadár államalakulatból Oroszországba, a Don menti Rosztov felé²

¹ Forrás: EBESZ Különleges Megfigyelő Misszió

² Forrás: EBESZ Különleges Megfigyelő Misszió

35. számú kép

2022. március 1. Az EBESZ Különleges Megfigyelő Misszió megfigyelői elhagyják a Donyecki szakadár államalakulatot Oroszország, a Don menti Rosztov felé³

A misszió átalakulása

Rosztovban az előzetesen egyeztetett hotelben a megfigyelők elfoglalták szobáikat, leadták személyi védőfelszereléseiket, és a misszió páncélautóit biztonságba helyezték. Megérkezésüket követően több mint 20 újságíró gyűlt össze a hotel bejárata előtt, ahol hangosan EBESZ ellenes mondatokat ismételtek, amelyekkel a misszió addigi tevékenységét becsmérelték (3. sz. fotó.). A harsogott szöveg tartalma alapvetően: az EBESZ vak, jelentéseik elfogultak, és a megfigyelők támogatják a nyugat-európai fasisztákat és nácikat.

³ Forrás: EBESZ Különleges Megfigyelő Misszió

36. számú kép
EBESZ ellenes demonstráció Rosztovban 2022. március 2-án⁴

Március 2-án 17.00 órakor a megfigyelők Rosztovból busszal utaztak tovább Szocsiba, ahonnan március 3-án Isztambulba repültek. Március 3–6. között minden megfigyelő hazatért Isztambulból, a misszió pedig hivatalosan bejelentette, hogy minden nemzetközi megfigyelő biztonságban van és elhagyta Ukrajnát. A misszió felsővezetése március 7-én hagyta el Kijevet.

⁴ Forrás: EBESZ Különleges Megfigyelő Misszió

A nemzetközi megfigyelői állomány kivonását követően kialakult helyzet

A misszió hivatalos mandátuma 2022. március 31-én lejárt. Az EBESZ soros elnökének, főtitkárának, a misszió vezetőjének és a részt vevő államok többségének politikai erőfeszítései ellenére nem sikerült egyhangú szavazást elérni az EBESZ Állandó Tanácsán belül a misszió éves mandátumának és költségvetésének meghosszabbítása tekintetében.

Az Orosz Föderáció március 31-én délután nem támogatta a misszió mandátumának és költségvetésének meghosszabbítását. A misszió ilyen körülmények között nem tudott tovább működni, legalábbis mandátum alapú, tehát megfigyelői tevékenységét nem tudta tovább folytatni Ukrajnában. Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy az említett „ideiglenes” kivonás valójában a teljes nemzetközi megfigyelői állomány végleges kivonását jelentette.

A kialakult helyzetre válaszul a misszió az EBESZ pénzügyi és működési szabályainak megfelelően diplomáciai területi műveletté (Diplomatic Field Operation) alakult át, és a helyi alkalmazottak képviselőként továbbra is jelen maradt Ukrajnában. Ők adminisztratív (pénzügyi, személyügyi, biztonsági és karbantartási) feladatokat láttak el.

A török Yaszar Halit Cseviknek, a misszió főmegfigyelőjének (Chief Monitor) a megbízatása március 31-én lejárt, így a megalakult területi művelet vezetője a misszió volt helyettes főmegfigyelője, a német Antje Grawe lett. Költségvetés hiányában a pénzügyi szabályzat alapján alkalmazták az úgynevezett Előzetes Költségvetési Engedélyezést (Provisional Expenditure Authorization), amellyel a területi művelet a misszió utoljára engedélyezett költségvetésének 25%-a lehívását tette lehetővé, mellyel a misszió költségeinek kifizetése április 1. és június 30. között lehetővé vált. Ezt követően a költségvetés 1/12%-a havonta volt lehívható.

A nemzetközi megfigyelők és a helyi alkalmazottak továbbra is az EBESZ alkalmazásában (OSCE official) maradtak, és a szervezet folyama-

tosan biztosította a napidíjat részükre. Ezzel párhuzamosan a személyre kötött SIGNA nemzetközi egészségbiztosítás továbbra is érvényes maradt, és a misszió ebben az átmeneti időszakban fizetett különleges szabadságot (Special Leave With Pay) biztosított minden megfigyelő számára.

Az EBESZ a területi műveletté alakult misszió minden megfigyelője részére folyamatosan biztosította a korábban kiadott eszközöket (laptop, telefon, hozzáférési kódkulcs, token), valamint fenntartotta a szervezeti e-mail címeket, amelyeken keresztül lehetséges volt a folyamatos kapcsolattartás és a rendszeres videokonferenciákon történő részvétel.

Végezetül Antje Grawe, a területi művelet vezetője 2022. április 30-án bejelentette, hogy május 31-i hatállyal az EBESZ minden nemzetközi megfigyelő jogviszonyát megszünteti. A kialakult helyzetben a misszió mandátumának hiányában ez a végső döntés elkerülhetetlen volt.

Az Ukrajnában tartózkodó helyi alkalmazottak segítségével a területi művelet megkezdte a misszió bérleményeinek felmondását, az utolsó kifizetések rendezését és vagyoneszközeinek kivonását Ukrajnából. Az orosz fél későbbi nyilatkozatából megállapítható volt, hogy a szakadár államalakulatok területéről Oroszországon keresztül kivont nemzetközi megfigyelői állomány által Oroszországban hagyott felszereléseket, eszközöket és páncélautókat az orosz fél nem adta vissza az EBESZ-nek, hanem azokat az úgynevezett Különleges Műveletek (Special Operations) során felhasználja⁵.

Organization for Security and
Co-operation in Europe

Special Monitoring Mission to Ukraine

⁵ Az EBESZ Állandó Tanácsának erőfeszítései ellenére sem sikerült az eltulajdonított eszközöket és páncélautókat visszaszerezni Oroszországtól.

Forrás: Ukrinform.net.

<https://www.ukrinform.net/rubric-ato/3655436-russia-steals-some-50-osce-suvs-ships-them-to-occupied-donbas-tsymboliuk.html>

Letöltés ideje: 2023.12.15.

NEGYEDIK RÉSZ

Egyéb béketámogató műveletek

LESS FERENC

Az Amerikai Egyesült Államok rendvédelmi kiképzési programja, Libéria, 2022–2023

Bevezetés

A fejlődő országok rendvédelmi szerveinek tartott képzéseknek hosszú múltra visszamenő hagyományai vannak, melyeket olyan nemzetközi szervezetek, mint az Európai Unió, az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, különböző nem kormányzati szervezetek (non-governmental organization – NGO), vagy kormányzatok közvetlenül nyújtanak az érintettek részére. Ezeket a képzéseket különösen olyan államok részére biztosították-biztosítják, melyek korábban nem rendelkeztek államilag irányított erőszakszervezetekkel, vagy belső konfliktusok hatására veszítették el rendvédelmi képességeiket.

A belső zavargások vagy polgárháborúk sújtotta országokban a rendvédelmi erők felépítése számos esetben az ENSZ közreműködésével kezdődik el, az érintett területre telepített ENSZ missziók keretében. Nem volt ez másképpen az Afrika nyugati részén elhelyezkedő Libéria esetében sem.

Az Afrikából az Egyesült Államokba hurcolt rabszolgák XIX. század elején – James Monroe (1758–1831) elnök kezdeményezésére¹ – visszatelepített utódai által 1822-ben alapított és 1847-ben köztársasági formát választó Libéria² azzal büszkélkedhet, hogy a kontinensen elsőként még ugyanebben a században kivívta függetlenségét, és az USA hathatós támogatásával az önálló fejlődés útjára lépett.

¹ Innen az ország fővárosának neve, Monrovia.

² CIA: The World Factbook

Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/liberia/summaries>

Letöltés ideje: 2024.01.16.

A függetlenséget követő, az afrikai országok többségéhez mérten dinamikus fejlődést az 1989 és 2003 közötti polgárháború akasztotta meg, elpusztítva a lakosság jelentős részét, illetve leépítve az addig elért társadalmi és gazdasági eredményeket.

A polgárháború megállítása és a libériai társadalom újjáépítése érdekében – az átfogó békemegállapodást követően – 2003 októberében kezdődött meg az ENSZ UNMIL missziója, mely 2018 márciusában fejezte be működését.³

Az ENSZ jelentős munkát végzett annak érdekében, hogy a békeépítés során az ország belső békéjét és rendjét szavatoló modern rendvédelmi közösség struktúrája épülhessen ki, a különböző feladatokra létrehozott szervezetek személyi állománya olyan felkészítéshez és ismeretekhez juthasson, amely alkalmassá teszi őket a törvényeket és az emberi jogokat tiszteletben tartó szolgálatellátásra.

Az ENSZ misszió befejezése óta a világ 6. legszegényebb⁴ és a világ korrupciós rangsorán „előkelő” 143. helyet⁵ (a 180-ból) elfoglaló ország rendvédelmi szervei jelentős nehézségekbe ütköztek, melyek a mai napig sújtják őket, mivel a gazdasági források hiánya nemcsak a dolgozók kiképzését lehetetleníti el, de a napi működést is „őskori” körülmények és lehetőségek közé kényszeríti.

A gazdasági problémák miatt a mai napig nem elhanyagolható az a támogatás, amelyet az ENSZ egyes szervei, mint a Fejlesztési Program (United Nations Development Programme – UNDP), a Kábítószer- és Bűnügyi

³ United Nations Mission in Liberia, az ENSZ honlapja 2024.

Forrás: <https://unmil.unmissions.org/background>,

Letöltés ideje: 2024.01.16.

⁴ The Poorest Countries in the World, a WorldData.info honlapja

Forrás: <https://www.worlddata.info/poorest-countries.php>

Letöltés ideje: 2024.01.16.

⁵ Corruption in Liberia, a WorldData.info honlapja, 2023.

Forrás: <https://www.worlddata.info/africa/liberia/corruption.php>

Letöltés ideje: 2024.01.16.

Hivatal (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC), az Európai Unió, az Egyesült Államok és a kontinensen befolyását egyre inkább kiterjesztő Kína nyújt a rendvédelmi oktatási programjain keresztül, melyek egyike keretében dolgoztam magam is az országban, mint rendőri kiképző.

A libériai rendvédelmi szervekről

Az angolt, mint hivatalos, valamint mintegy 20 helyi nyelvet beszélő ország belső rendjét igazgató, legnagyobb – elsősorban USA mintára kiépített – rendvédelmi szervei a Libéria Nemzeti Rendőrség (Liberian National Police – LNP), a Libériai Határőrizeti és Bevándorlási szervezet (Liberian Immigration Service – LIS) és a Libériai Kábítószer Ellenes Ügynökség (Liberian Drug Enforcement Agency – LDEA). Ezeken kívül léteznek még más, kisebb szervezetek is, mint például a vám- és adóhivatal, a fővárosi rendőrség.

A Magyarország lakosságának alig több mint felét, körülbelül 5 506 280 lakost számláló populációra, éppen a gazdasági nehézségek miatt, nem sok rendőr, határőr vagy kábítószerügynök jut, akik többsége még az ENSZ időkben, 2018-at megelőzően szerzett rendvédelmi végzettséget, majd később mindössze kis részük részesült valamilyen témájú továbbképzésben, kizárólag a külföldi képzési programoknak köszönhetően.

A rendvédelmi feladatok dandárját végző és munkaerővel legnagyobb számban ellátott LNP 2018-at követően egészen 2023-ig nem tudott a soraiba új rendőröket felvenni, mivel nem volt rá pénz.

A 2023-ban szervezett elnöki választások (a kormányzati rendszer szintén az USA-ét másolja) biztosításának ellátása érdekében 1500 új rendőr felvételét és alapképzését kezdeményezték, de a finanszírozási lehetőségek következtében végül körülbelül 650 fő került a rendőrség állományába.

A gazdasági helyzet mély nyomot hagy a rendőrök felszerelésén és munkakörülményein is, így többségük nem rendelkezik semmiféle kényeszerítő eszközzel, számítógéppel, és szolgálati autó is csak rendkívül korlátozott számban áll a rendelkezésükre.

Meglátogattam olyan megyei rendőr-főkapitányságot, amelynek mindössze egy személyautója volt, de a látogatásom idején éppen nem működött. Nincs informatikai és telefonhálózatuk, és sokszor áram sem a szerényen bútorozott és felszerelt irodákban. A havonta körülbelül 100 USA dollárt kereső egyenruhás tiszthelyettesek alig viselnek egyenruhát, mert azzal őket mindössze egyszer, a felszerelésükkor látják el, melyet követően többé nem kapnak támogatást a szükséges ruhadarabok pótlására.

Az alacsonyabb létszámú LIS hasonló problémákkal küzd, de munkatársai szemmel láthatólag fegyelmezettebb és jobban öltözött szervezet benyomását keltették számomra.

A legkisebb szervezet, az LDEA szintén USA mintára jött létre, melyet ott tartózkodásom alatt az akkor regnáló George Weah⁶ (a korábban nemzetközi porondon játsszó, elismert labdarúgó) barátja és korábbi testőre vezetett. A foglalkozásainkon derült fény arra, hogy a képzéseinkre delegált kábítószerügynökök jelentős része semmiféle alapképzést nem kapott, így számukra az általunk nyújtott ismeretanyag volt az első rendvédelmi tananyag, amihez hozzájutottak.

A libériai rendvédelmi akadémia

A fent említett rendvédelmi szervek képzési igényeinek kielégítésére a Libériai Nemzeti Rendőr Akadémiát (Liberian National Police Academy – NPTA) hozták létre, amely az ENSZ időkben jelentős szerepet játszott a rendvédelmi dolgozók felkészítésében, helyet, illetve instruktorkat adva a képzésekhez.

⁶ Weah a 2023-as elnökválasztást kis különbséggel elvesztette a legnagyobb ellenzéki jelölttel szemben.

Az akadémia a felelős a rendvédelmi alap- és továbbképzésért. Az alapképzés 3 (!) hónapos, és elavult programját még az ENSZ időkben, nemzetközi szakértők segítségével állították össze, de azóta sem frissítették, modernizálták. Ez a tananyag a konfliktus után újjászervezett rendőrség új személyi állományának sürgős kiképzését szolgálta, így igyekeztek szinte minden alapismeretet belezsúfolni, a járőrszolgálatról kezdve a jogi ismereteken és a közlekedésrendészetten át a bűnügyi nyomozásig.

Három hónap egyértelműen elégtelen idő arra, hogy a rendőröket a modern kor rendvédelmi követelményeinek megfelelően készítsék fel, főleg úgy, hogy a képzésre rendelkezésre álló szűkös idő el nem hanyagolható részét alakizással, fizikai gyakorlatokkal, nyilvános büntetésekkel⁷ és európai szemmel különös módon táncokkal és egyéb közösségi elfoglaltságokkal töltötték a tanulók és oktatóik.

Az ENSZ kivonulását követően a képzési aktivitás – az anyagi források beszűkülése miatt – nagyot zuhant, lekorlátozódva a nemzetközi donorok koordinálatlanul nyújtott képzéseire. A sok nemzetközi képzés eredményeképpen az akadémia instruktoraik számos témában jó felkészültséget szereztek, azonban tudásukat a képzésre szorulóknak átadni csak kevés esetben volt lehetőségük több mint tíz évig.

Az akadémia nagyon szerény anyagi-pénzügyi lehetőségekkel rendelkezik, 2022-ben az éves költségvetésük 33 000 USA dollár⁸ volt. Oktatási eszközökkel és anyagokkal rendkívül korlátozottan rendelkeznek, a rendszeres, órákig tartó áramszünetek során nincs lehetőségük az ENSZ által telepített, mára már üzemképtelen generátorokkal pótolni a villamosságot.⁹

⁷ Például fekvőtámaszok vagy kúszás köves talajon.

⁸ Körülbelül 11 500 000 Ft a 2024. januári árfolyam szerint.

⁹ Rapid Capabilities Assessment: Liberia National Police Training Academy, Assessment Primer: Summary of Key Findings, 2021.

A képzési program előkészítése

Az Egyesült Államok Külügyminisztériumának Nemzetközi Kábítószer- és Bűnüldözési Ügyek Hivatala (USA Department of State's Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs – INL) kormányzati szerve szerte a világon támogat rövid- vagy hosszú távú rendvédelmi oktatási programokat. Egyik ezek közül a magyar rendőrség Nemzetközi Oktatási Központjának Budapesten a Böszörményi úti objektumban működő Nemzetközi Rendészeti Akadémia (International Law Enforcement Academy – ILEA) is.

A libériai programunknak is e szervezet volt a donorja és felügyelője.

A 2 év időtartamra tervezett – négy főtevékenységet magába foglaló – képzési projekt az LNP, a LIS és az LDEA felső- és középfelvezetői, illetőleg tiszthelyettesei képzését célozta meg.

A program négy fő elemből állt: a képzési igények felmérése-megállapítása, a képzés tematikájának, programjának és óravázlatainak, valamint tartalmának kidolgozása, majd a képzések lebonyolítása, illetőleg az NPTA-ról kijelölt instruktorgárda felkészítése, oktatásba bevonása és mentorálása.

A képzési igények felmérését vezetőikkel tartott interjúk, kérdőívek és célcsoportokkal történő megbeszélések útján végeztük el, megállapítva 38 témát (többek között vezetéselmélet, kommunikáció, emberi jogok, kényszerítő eszközök alkalmazása), mint lehetséges képzési tárgyat.

Tekintve, hogy a felső- és a középfelvezetők részére 5 napos (1 hetes) képzéseket terveztünk, így a témaköröket priorizálni kellett, és 5-re kellett szűkíteni. Ezt a feladatot helyi partnerekkel közösen kialakított munkacsoport segítségével végeztük el, ahol az érdekeltek választották ki az oktatandó témaköröket. A munkacsoport döntése révén az ötnapos képzés programjába az emberi jogok, a vezetéselmélet, a stratégiai kommunikáció, a nagy következményekkel járó rendkívüli események kezelése (critical incident management) és a közösségi rendészet (community policing) került be.

A kétnapos tiszthelyettes-képzések az emberi jogokra és a kényszerítő eszközökkel kapcsolatos ismeretekre fókuszáltak. A donor elvárásának megfelelően mindhárom célcsoport programjának része volt a szexuális zaklatás felismerésével, kezelésével kapcsolatos ismeretek átadása.

Az instruktorgárda kijelölése, a megfelelő oktatók kiválasztása érdekében vizsgáltuk az LNP (NPTA-án dolgozó), a LIS és az LDEA kiképzői és oktatói felkészültségét. Megállapítottuk, hogy a kiképzők lelkesen és önként vesznek részt mindenféle kiképzési programban, ám felkészültségük rendkívül változó, mivel az NPTA-n minden dolgozó kiképzőnek tekinti magát. Még az asztalos is úgy nyilatkozott, hogy emberi jogokat és más rendőri témákat szokott oktatni, ha alkalma van rá. Egy kis utánjárás után kiderült az oka ennek a meglepő hozzáállásnak: néhány évvel korábban az oktatók/kiképzők fizetését megemelték, így akit csak tehettek, ebbe a kategóriába soroltak át.

A képzések elindítását megelőzően a kiválasztott instruktorok részére oktatás-metodológia felkészítést nyújtottunk, illetve egy munkacsoportot szervezve igyekeztünk őket bevonni az óravázlatok és tartalmuk kidolgozásába, amelyet végül magam végeztem el, mivel motiválni őket nem volt eszközünk.

A tananyag kidolgozása során kiemelt követelmény volt, hogy a foglalkozásokba minél aktívabban vonjuk be a résztvevőket, ezért a tananyagot a témák plenáris megbeszélésén, csoportban elvégzett vagy forgatókönyv (scenárió) alapú feladatok megoldásának segítségével adtuk át.

A képzési program végrehajtása

A tananyag elkészítését a képzések szervezése és lebonyolítása követte mindhárom kategória részére, miközben az instruktorok mentorálását is elvégeztük.

A felsővezetők képzését egy, korábban New York város rendőrségénél dolgozó nyugdíjas rendőrrel együtt, a témaköröket megosztva végeztem el,

az emberi jogokat, a vezetéselméletet és a stratégia kommunikáció témakörét oktatva. A helyi kiképzők dolga ebben a fázisban az előadásaink figyelemmel kísérése volt.

A felsővezetők után a programot a középvezetők képzésével folytattuk úgy, hogy az előadások megtartását megosztottuk a korábban kiválasztott oktatókkal, lépcsőzetesen átengedve nekik az órák megtartását. Már a programunk kezdetén jelezték helyi partnereink, hogy jelentős problémát fog okozni és akár el is lehetetlenítheti a munkát az, hogy a program nem tartalmaz fedezetet bizonyos kiadásokra.

A nemzetközi szervezetek által szolgáltatott képzések libériai résztvevői évtizedek alatt hozzászoktak ahhoz, hogy a képzést szolgáltató fizesse az utazási és szállásköltségeiket, valamint hogy reggelit és ebédet kapjanak.

Az INL ezt azonban másképpen gondolta, és szakítva a – már az ENSZ által kialakított és a nemzetközi donorok által is követett – szokással, nem irányzott elő költséget az említett kiadások fedezetére. Egy olyan országban viszont, ahol 1–2 dollár napi bevétel előteremtése is jelentős nehézségekbe ütközik, az említett költségelemek komolyan nyomnak a latban. Partnereink figyelmeztettek arra, hogy amennyiben nem teremtjük elő a forrásokat, úgy lehet, senki sem fog megjelenni az osztálytermünkben.

A donorral folytatott egyeztetést követően lehetőség nyílt arra, hogy a szünetekben szerény büfét nyújtsunk a résztvevőknek, ami örök kritika tárgya volt a részükről.

A képzési szakasz kezdetén jelentős sikerként könyveltük el, hogy a programunkon aktívan részt vettek a szervezetek csúcsvezetői és helyettesei is, amivel példát mutattak a beosztotti állománynak. A vezetői képzéseken is meglepően sokan jelentek meg és vettek részt aktívan a munkában.

A munkacsoport által előrevetített problémák helyett inkább az okozott gondot, hogy a képzésekre sokszor az előre leadott névsortól eltérően, általában nagyobb számban érkeztek a résztvevők, illetve a helyi kultúrának megfelelően bő lére eresztett hozzászólásokat és prezentációkat kihívás volt kontroll alatt tartani annak érdekében, hogy a napi anyagot átadhassuk.

Az órakezdések pontossága szintén nehézségbe ütközött, mert arrafelé úgy tartják: „*Neked van órád, nekünk pedig van időnk.*” A foglalkozásokra e mottónak megfelelően érkeztek a minden rendű-rangú nebulóink, ki húsz, ki negyven percet, ki akár két órát késve. Rajtam és kollégámon kívül ez senkit nem zavart, kezdeni nem tudtunk vele semmit, így belenyugodtunk. Ez Afrika – járja a mondás az ilyen és hasonló helyzetekre.

A képzéseinket a libériai kollégák nagyon kedvelték, és amikor kérdeztem, hogy miért van az, hogy a költségekkel kapcsolatos korábbi aggodalmak ellenére nagyon magas a részvételi arány, illetve az ország olyan megyéjéből is érkeznek nebulók saját költségen, ahonnan akár több napig is tart eljutni a fővárosba, azt a választ kaptam, hogy végre van egy képzés, ahová nem csak a főnökök kedvencei jutnak el, hanem mindenki számára nyitva áll az osztálytermünk ajtaja.

A tiszthelyettes-képzések lebonyolítása esetében az jelentett igazi kihívást, hogy hetente kettőt kellett tartanunk, ahová a résztvevők fele úgy érkezett, hogy a nevük nem szerepelt a szervezetek által előre leadott névsorban. Emiatt néhányukat nem engedhettük a foglalkozásainkhoz csatlakozni, mert nem tettek eleget a programban való részvétel első számú kritériumának, miszerint át kellett esniük egy, az INL által megkövetelt biztonsági ellenőrzésen, amely a bűnözőket, szexuális ragadozókat, korrupst személyeket, a polgárháborúban háborús vagy emberiség elleni bűncselekményeket elkövetőket volt hivatott kiszűrni.

A tiszthelyettes-képzés másik nehézsége az volt, hogy míg a kényszerítő eszközök elméletét és gyakorlati használatát oktattuk, addig a résztvevők többsége sosem látott közelről rendőrbotot, bilincset vagy éppen lőfegyvert.

A programunk alatt, 2022-ben az elnökválasztásokra való felkészülés jegyében összevonták a libériai csapatszolgálati századokat (Police Support Unit) az NPTA-ra, tömegkezelési felkészítés céljából. A képzésükkel összefüggésben, abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy a századok parancsnoka – aki korábban maga is részt vett a vezetői képzésünkön –

felkért, hogy tartsak tömegkezelés-elmélet előadásokat a beosztottai számára. A felkérésnek örömmel tettem eleget, majd sok pozitív visszajelzést kaptam a résztvevőktől, akikkel az előadást követően az iskolában vagy a fővárosban találkoztam.

Befejezés

Bár a képzési programunkat lehet úgy jellemezni, hogy csak egy csepp volt a tengerben, de meggyőződésem, hogy jelentős mértékben járult hozzá a libériai hivatásos rendvédelmi dolgozók szakmai fejlődéséhez, hiszen legtöbbjük korábban csak felületes, elavult képzésben részesült.

Az általunk kidolgozott program és tananyag ezzel szemben a modern rendvédelem kialakításához szükséges ismeretanyagra koncentrált, és olyan elméleti és gyakorlati tudást közvetített az érintettek felé, ami egy, az emberi jogokat tiszteletben tartó, a közösségekkel kétoldalú és hasznos kapcsolatot ápoló, proaktív rendvédelem irányába mozdíthatja el a libériai rendvédelmi szervezeteket, még ha csak kismértékben is.

Libéria rendvédelme előtt még hosszú út áll, hogy felzárkózzon a modern rendvédelmi szervek sorába, hiszen ahhoz a szaktudás önmagában nem elegendő, pénzügyi forrásokat is kell biztosítani, amire a hatalmas korrupcióval küzdő országban rövidtávon nem látok lehetőséget.

A nehézségek és a pozitív kilátások hiányának ellenére, jóleső érzés volt olyan rendőröket oktatni, tanítani, akik egyértelműen kifejezték, mennyire fontos számukra a tanulás és a tudás, amit az általunk biztosított képzés nyújtott nekik.

37. számú kép
Libéria térképe

38. számú kép
A szerző, dr. Less Ferenc r. alezredes az ülő sorban jobbról a második

Zárszó

Tisztelt Olvasó!

Napjainkban a nemzetállamok számos biztonsági kihívással néznek szembe. A veszélyek komplexen jelentkeznek, azok intenzitása és természete a létrehozó körülmények következtében állandóan változik. A főbb kihívások között szerepelnek a globális és regionális konfliktusok, melyek komplex kezelésében az elmúlt évtizedekben elvitathatatlan érdemeket szereztek a magyar rendvédelmi szervek munkatársai, akik a békeművelési, békefenntartói és a polgári válságkezelői feladatok magas szintű végrehajtásában hazánkat képviselték.

Az ENSZ Békefenntartók Napja alkalmából – az első ENSZ békefenntartó misszió 1948. május 29-én alakult – a Rendőrségi Tanulmányok a 2024/2. tematikus számában megjelent írásaival tiszteleg a nemzetközi békehez és biztonsághoz való rendkívüli hozzájárulást tanúsító kollégák előtt.

Dr. Németh József PhD r. ezredes
Rendőrség Tudományos Tanácsa
elnök

Summary

During initial peace operations missions, the term "police operations" was also used for occasions that were not operational and combat activities. An example is the operations carried out by Great Britain in its colonies. Similarly, a military contingent operating in the first UN peacekeeping operation in Sinai in 1956 was called a "police force". By its very nature, these missions were not police-law enforcement operations in the traditional sense.

To distinguish police in the traditional sense from military police, the term "civilian police" (CIVPOL) was coined. The terminology in this regard refers to civil law enforcement tasks.

Peace operations often take place in countries where traditional law enforcement agencies have broken down or do not operate according to the rules of democracy, so in most cases peacekeepers are responsible for restoring law and order and public security, and guaranteeing the democratic functioning of law enforcement and judicial organizations.

During military peace operations, it is not possible to carry out long-term police and law enforcement tasks. Guaranteeing the lawful operation of law enforcement agencies and reforming (preparing and equipping) law enforcement organizations are always long-term tasks.

As long as the military contingent is able to carry out law enforcement activities in the short term, in order to maintain law and order and security in the long term, local law enforcement and judicial agencies must be restructured and reformed. The use of police advisers in bilateral agreements has a long tradition.

From 1990 onwards, the UN police force (CIVPOL) became an integral part of UN peace operations and crisis management missions, with CIVPOL taking the lead in Bosnia and Herzegovina and Kosovo.

The traditional idea of the UN police force was to ask member states for highly experienced law enforcement professionals and deploy them to the

mission area with different mandates, guaranteeing their impartiality, law and order, security, and the ultimate goal of achieving lasting peace.

Members of the UN police, unlike military personnel, did not live and live in houses and military camps, but rented apartments from the local population and lived together with the people in their care. They are the "eyes and ears" of peace operations. The civilian police has its own organizational structure, different from the military, headed by the Commissioner of Police or the Chief Police Adviser, who is appointed at United Nations headquarters in New York.

The first important UN intervention in terms of law enforcement peace operations took place in Congo (Opérations des Nations Unies au Congo) in 1960-64, which was almost completely different from military peace operations in the traditional sense. Rather, it can be classified as a so-called second-generation operation, with a peace-enforcement and then peace-keeping task. This was the first time that a small police unit from Ghana was deployed to the mission area in 1960.

The terminology itself "civilian police" (CIVPOL) comes from the military commander of the United Nations mission in Cyprus in 1964. It was Lieutenant General Prem Singh Gyani, who was of Indian origin, who initiated the deployment of a civilian police contingent to carry out law enforcement duties as part of the military contingent. He recommended that 300 police officers be deployed to the mission area and placed in each district to assist and support the work of the Cypriot police and to reassure the local population.

It soon became clear that it was much more difficult to "borrow" police officers for UN peace operations than planners had thought. Unlike military units (which prepare for fighting and fighting war, or more recently for peace operations), police officers have their daily tasks even in peacetime, and in many cases they are not enough at home to carry out their tasks.

In some countries, the deployment of police abroad is even made more difficult by the constitution. Despite these difficulties, new police missions

began in the seventies and eighties within the UN department. These peaceoperations involved observers, troop separation tasks and conflict resolution within states, all of which required the presence of law enforcement agencies.

The first UN peace-operation mission involving a larger police observer took place in Namibia in 1989-90.

Today's modern police peacekeeping:

Law enforcement agencies are currently involved in the following areas of peace operation and crisis management, as requested by various international organizations:

- monitoring and controlling;
- mediator;
- conflict prevention;
- advisor;
- mentoring and trainers;
- assistance for law enforcement reforms (penitentiary, border guard, disaster management, police, secret service).

The UN has employed and continues to employ law enforcement personnel in two types of peace operations: peacekeeping operations (e.g. Cyprus, Côte d'Ivoire, East Timor, Congo, Kosovo, Liberia, Western Sahara, Sierra Leone) and political and peacebuilding missions (e.g. Afghanistan, Guinea-Bissau, Georgia, Tajikistan).

At the 9th meeting of the Council of Foreign Ministers of OSCE Member States, Bucharest (December 2001. 3-4), in view of the new challenges (terrorism, transnational organised crime, illegal migration, etc.), to help Member States to meet these new tasks. In 2003, the OSCE developed a strategy for addressing threats to security and stability in the twenty-first century. In the field of law enforcement, the OSCE primarily undertakes

advisory, observer (Georgia, Croatia, Macedonia, Tajikistan) and training operations (Kosovo, Serbia and Montenegro) and assistance with law enforcement reforms, mainly in Europe and Central Asia.

In Helsinki in December 1999, the Member States of the European Union decided on a new European Security and Defence Policy. According to them, the EU must be able to act autonomously, and for its implementation it must have credible military power and a decision-making mechanism. By the end of 2003, the European Security Strategy had been established. In the second half of the year, a 60,000-strong military and 5,000-strong law enforcement standby force were created. For the EU, as a regional organisation, participation in peace operations in law enforcement has become a new task. January 2003. 1, but almost all of its Member States had years of experience to launch crisis management tasks. The EU focuses on advisory activities and support for law enforcement reforms in its current police missions (Bosnia and Herzegovina, Macedonia). The extension of EU crisis management activities to the African continent (Sudan, Congo) is ongoing (2004-2006). In these missions, the EU military uses Joint Police Units (IPUs) to carry out specific law enforcement missions (search for, arrest, covert operations, etc.) of war criminals.

The North Atlantic Treaty Organization (NATO) faced a new situation with the end of the Cold War, the end of the Warsaw Pact, the dissolution of the Soviet Union and the outbreak of the Yugoslav crisis. However, the biggest change in the history of the alliance was caused by the terrorist attack on the United States of America on 11 September 2001. This encouraged Member States to develop new capabilities in their militaries (policing, civil-military cooperation, reconstruction, etc.). In the course of its law enforcement activities, initially during the Balkan conflicts, it primarily employed border guard specialists for monitoring, control, mediation (Albanian-Macedonian border region) and military police. National military police (police) units are responsible for the order and security of military formations. During the operation in Afghanistan (International Se-

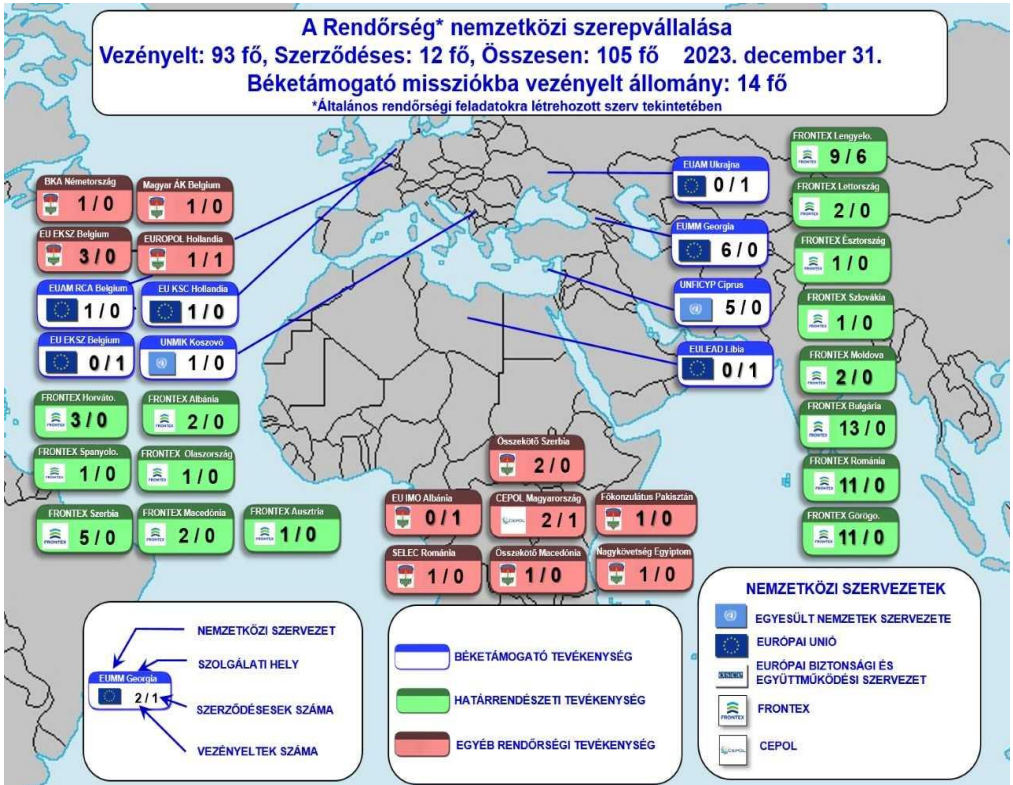
curity and Assistance Force - ISAF) it used these new capabilities. In addition, NATO plays a major role in preparing military and civilian formations and personnel for peace operations.

The numerous crises, conflicts and other challenges to international and national security have encouraged states not only to look to international organisations for help, but also to seek solutions themselves, together with neighbouring countries and other allies. Let us look at some examples of this initiative: the African Union, the Arab League, the Gulf Cooperation Council, cooperation between GUAM (Georgia, Ukraine, Azerbaijan, Moldova) as a regional body and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) as a global organisation.

An excellent example of this cooperation is the Multinational Force and Observer (MFO) mission, which has been operating successfully in Sinai since 1991. In my opinion, the MFO is a good example of tackling a crisis at regional level through international cooperation.

In the twentieth century, so-called "mercenary units" (private armies and private security services) began to be used for international policing activities in African, Asian, European and Central American crisis zones (Belgian Congo, Angola, Biafra, Zaire, Chechnya, Colombia, Eritrea, Kashmir, Liberia, Ethiopia, Azerbaijan, Armenia, Georgia, Moldova, Yugoslavia, Afghanistan, Iraq). Many question the legal basis for their use and question their classification as a peace-operation and crisis-management force. However, the facts speak for themselves, eg. In Iraq, these organizations provide the largest armed police force after coalition forces.

Their number is estimated in the literature at 50,000. These private security services ensure the guarding of important civilian objects and supplies in much of the country and provide armed insurance for those working on reconstruction.

39. számú kép
Missziós térkép, 2023

A kiadvány szerzői

Baksa András rendőr százados

2007-ben avattak bűnügyi szaknyomozóvá a Rendőrtiszti Főiskolán.

2007-től 2008-ig a Budapesti Rendőr-főkapitányság VI. Kerületi Rendőrkapitányságon szolgáltam nyomozó és vizsgáló beosztásokban.

2008. augusztus 1-jével kerültem a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság Kecskeméti Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály állományába, ahol élet, testi épség, egészség elleni, egészséget

veszélyeztető, vagyon elleni, nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni, köznyugalom elleni bűncselekményeket nyomoztam, illetve rendkívüli halálesetekkel kapcsolatos hatósági eljárásokat folytattam le.

2012 szeptemberében kerültem első külszolgálatomra, a Multinacionális Erők és Megfigyelők (MFO) misszióba a Sínai-félszigeten, ahol először az Északi-táborban láttam el szolgálatot nyomozóként a misszió katonai rendész egységében. A misszióban szolgáló katonák és a misszió nemzetközi személyzete által, illetve sérelmükre elkövetett incidenseket/bűncselekményeket nyomoztam, majd a külszolgálat második felében a misszió Déli-táborában folytattam a szolgálatot nyomozóként, egyben állomásparancsnok-helyettesi feladatokat is elláttam 2013 októberéig.

2013 októberével visszakerültem korábbi beosztásomba, a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság Kecskeméti Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály állományába.

2015-ben főnyomozó beosztásba kerültem.

2018–2021 között az ENSZ Koszovói Átmeneti Igazgatási Missziójában (UNMIK) láttam el külszolgálatot műveleti összekötő tisztként. Elemző-értékelő feladatokat végeztem a Koszovóban jelen lévő nemzetközi szervezetekkel és helyi bűnüldöző szervekkel, valamint projektmenedzsment-folyamatokat végeztem a Koszovói Rendőrség

fejlesztéséhez. 2019 decemberében az UNMIK képviselőjeként részt vettem az ENSZ Békeműveleti Főosztály Szervezett Bűnözés Elleni Csoportja által szervezett szakmai értekezleten az ENSZ New York-i székházában, melynek során prezentációt is tartottam a koszovói szervezett bűnözői csoportokról.

Vezénylésem lejártával, 2021. január 1-jével visszakerültem korábbi beosztásomba, a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság Kecskeméti Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály állományába.

2022-ben első vezényelt rendőrként sikerült kijutnom a Magyar Rendőrség állományából az Európai Unió Szomáliai Képességfejlesztő Missziójába (EUCAP Somalia), ahol a misszió Mogadishu területi irodája rendőri egységének tagjaként láttam el szolgálatot rendőri tanácsadóként. Fő feladatomban a Szomáliai Rendőrség részét képező szövetségi különleges rendőri erő, azaz a Federal Darwish Police kiépítésének támogatása volt.

Vezénylésem lejártával, 2023 februárjában visszakerültem a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság Kecskeméti Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály állományába, ahol készenléti csoportvezetőként látok el szolgálatot a Helyszínelő és Készenléti Alosztályon

Dr. Balassa Bence rendőr alezredes

1995-ben végeztem a Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szakán, nappali munkarendű hallgatóként. Szakmai gyakorlataimat a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) I. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályán, illetve a Rendőrség Különleges Szolgálat (ORFK RKSZ) Kiképzési Osztályán abszolváltam. Ezt követően a BRFK IX. kerületi Rendőrkapitányságra kerültem nyomozóként.

2002-től a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság (PMRFK) állományában teljesítettem szolgálatot, kezdetben a Közbiztonsági Igazgatóság megyei intézkedéstaktikai instruktorként, majd a Budaörsi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán közrendvédelmi tisztként, megbízott alosztályvezetőként. Emellett a kapitányságvezető közvetlen alárendeltségében a fegyelmi tiszt feladatok ellátását is végeztem.

2007. június 1-től a Rendőrtiszti Főiskola (RTF) Bűnügyi és Gazdaságvédelmi Tanszékére kerültem berendeléssel, ahol a bűnügyi szolgálati ismeretek tantárgy oktatásában vettem részt főiskolai tanársegédként. Időközben 2004–2008 között a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán egyetemi diplomát (MA) szereztem.

2010-től 2012-ig Kabulban és Bamianban, az Európai Unió Afganisztáni (EUPOL Afghanistan) rendőri és jogállamiság-építő misszióban szolgáltam a belügyminiszter vezénylese alapján, mint nemzeti szakértő (seconded national expert), rendőri tanácsadóként (police adviser).

2012-től a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) Rendészet-tudományi Karának (RTK) Rendészeti Vezetéstudományi Tanszékén voltam oktató egyetemi tanársegédként, rendészeti vezetéselméletet, szervezetszociológiát oktattam magyar és angol nyelven az Erasmus program keretében.

2008–2018 között számos szakmai szemináriumon, műhelyvitán (workshopon) és egyéb kurzuson vehettem részt külföldön, elsősorban az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynöksége (European Agency for Law Enforcement – CEPOL) szervezésében.

2013–2014 között ismét a belügyminiszter által vezényelve szolgálhattam az EUPOL Afghanistan EU rendőri misszióban, Kabulban, ezúttal már mint rendőri főtanácsadó (senior police adviser) és képzési szakértő (training expert).

2016-ban bölcsészdoktori (PhD) fokozatot szereztem a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán, a Filozófia Intézetben, doktori értekezésem címe: Lépték és perspektíva Nietzsche filozófiájában; a dolgozat később önálló tanulmánykötet formájában is megjelent.

2014–2018 között a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán, a Rendészetelméleti és -történeti Tanszéken egyetemi tanársegédként dolgoztam. Azóta is rendszeresen jelennek meg tudományos publikációim magyar és angol nyelven, fő kutatási és érdeklődési területem a rendészeti vezetés, a rendszetszociológia, illetve a rendészeti etika.

2018–2020 között az Európai Unió Szomáliai Kapacitásépítő Missziója (European Union Capacity Building Mission in Somalia – EUCAP-Somalia) kötelékében, szerződéses szakértőként Szomáliában, Mogadishuban szolgáltam rangidős rendőri főtanácsadó (senior police adviser) beosztásban, valamint a Rendőri Tanácsadó Egység (Police Advisory Unit) helyettes, majd megbízott vezetőjeként koordináltam a misszió rendészeti-tanácsadói és képzési tevékenységét.

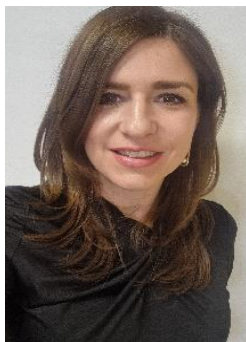
2020–2021-ben az Egyesült Nemzetek Szervezete kötelékében, az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC Somalia) Szomáliai Bűn-

ügyi Nyomozói Tanácsadó és Szakértő Programjának szerződéses állományú szakértőjeként szolgáltam szintén Mogadishuban, Hirshabelle és Puntland szövetségi régiókban, Szomáliában.

2021-ben fél évet dolgoztam az Adyligeti Járőrképző Akadémia kiemelt főtanáraként, angol nyelvet és közrendvédelmi alapismereteket tanítva.

2022–2024 között szerződéses nemzetközi szakértőként szolgáltam a B&S Europe projekt (jelenleg GOPA PACE) Líbiai Rendészeti Támogató Programjában, a Projekt Csoport vezetői (Projekt Team leader) beosztásában, Tripoliban.

Boa Melinda rendőr őrnagy

Szakmai pályafutásomat civilként, angol nyelvtanárként kezdtem Szegeden, 2004-ben a Kossuth Zsuzsanna Gimnázium és Egészségügyi Szakiskolában, ahol egy tanéven keresztül tanítottam középiskolásokat és szakiskolai növendékeket. Hivatásos pályafutásomat 2005-ben kezdtem az Alkotmányvédelmi Hivatal jogelődjénél, a Nemzetbiztonsági Hivatalnál. 2007-től 8 hónapig

dolgoztam a Vám- és Pénzügyőrség Közép-magyarországi Regionális Nyomozó Hivatalnál bűnügyi területen, majd 2008. augusztusban kerültem a Köztársasági Őrezred állományába. Először a Nemzetközi Kapcsolatok Osztályán, majd a Személyvédelmi Főosztály Delegációs és Rendezvénybiztosító Osztályán teljesítettem szolgálatot. A személyvédelmi területen töltött éveim alatt a delegációkon kívül hat hónapot töltöttem védett személy, az Amerikai Egyesült Államok Magyarországra akkreditált nagykövete mellett. Az első külszolgálatomat 2012–2013 között az MFO (Többnemzeti Erők és Megfigyelők) misszióban a Sínai-félszigeten töltöttem váltásvezetőként, majd a vezénylés megszűnését követően korábbi szolgálati helyemre kerültem, amely – a Köztársasági Őrezred 2012-es megszűnését követően – akkor már a Készenléti Rendőrség Személy- és Objektumvédelmi Igazgatóság Személyvédelmi Főosztály Delegációs és Rendezvénybiztosító Osztálya volt. A következő külszolgálatra 2019-ben került sor az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Missziójában (UNFICYP), ahol 2021-ig voltam – Magyarországról a beosztásban elsőként – katonai rendész parancsnokhelyettes. Az UNFICYP missziót követően a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kiképzési és Tanfolyamszervezési Főosztály Külszolgálati és Béketámogató Osztály (KBO) állományába kerültem, ahol először irányítási feladatokat láttam el. Nem titkolt célként az UNFICYP misszió

kapcsán azzal kezdtem munkámat, hogy megvizsgáltam és felderítettem, hogy milyen eljárás és háttérmunka, valamint támogatás szükséges az ENSZ-nél ahhoz, hogy a rendőrség ne csak a katonai rendész egység állományához, hanem az UNFICYP misszió rendőri komponenséhez (UNPOL) is hozzájárulhasson.

2024. január 26-án egy évre megbízást kaptam a KBO vezetésére.

Angol nyelvből szakfordító és tolmács végzettséggel rendelkezem, amelyet a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Tolmács- és Fordítóképző Központjában szereztem. Az angol mellett görög nyelven beszélek „B2” szintnek megfelelően. és német nyelvből rendelkezem középfokú szóbeli nyelvvizsgálattal.

Dr. habil. Boda József ny. nemzetbiztonsági vezérőrnagy

1976-ban avattak csapatfelderítő tisztté a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán (Eger–Szentendre), egyúttal általános iskolai pedagógiai tanári diplomát is szereztem. 1976–1991 között különböző katonai – mélységi – felderítő beosztásokban (mélységi felderítő csoport- és századparancsnok, törzsfőnök) szolgáltam Szol-

nokon és Szombathelyen.

1991. augusztus 1-jével szolgálati érdekből átkerültem az Országos Rendőr-főkapitányság Rendőrség Különleges Szolgálatához (ORFK RKSZ), műveleti parancsnoki (parancsnokhelyettesi) beosztásba, amit 1997. október 31-ig töltöttem be. Közben belügyminiszteri vezénnyel több rendőri békefenntartó misszióban is külszolgálatot teljesítettem.

1992–1993 között egy 100 fős magyar rendőri kontingens parancsnokaként Kambodzsában szolgáltam, az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Átmeneti Hatósága Rendőri Komponensében (United Nations Transitional Authority in Cambodia – UNTAC), és egyben Prey Veng tartomány ENSZ rendőrfőkapitányi beosztását is elláttam.

1994-ben a magyar ENSZ rendőri megfigyelői csoport (20 fő) parancsnokként, külszolgálatot teljesítettem Mozambikban (United Nations Operations in Mozambique – ONUMOZ), ahol a Déli Régió rendőrfőkapitányi beosztást is betöltöttem. A régióhoz három megye és a főváros (Maputó) tartozott.

1996-ban elvégeztem a Rendőrtiszt Főiskola bűnügyi felsőfokú szaktanfolyamát. 1996-1997 között ENSZ rendőri külszolgálatot teljesítettem Bosznia-Hercegovinában (United Nations International Police Task Force – UNIPTF), ahol elláttam a magyar kontingens (35 fő) parancsnoki tisztét, és megyei (Prijedor

megye), valamint régiós (Banja Luka régió) rendőrfőkapitányként is dolgoztam.

1997-ben, 1998-ban, 2000-ben és 2002-ben az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ /Organization for Security and Co-operation in Europe – OSCE) kötelékében nemzetközi választási felügyelői feladatokat láttam el Bosznia-Hercegovinában, Kis Jugoszláviában (Szerbiában és Montenegróban), valamint Koszovóban.

1997–1999 között magyar igazgatóként dolgoztam a budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémián (International Law Enforcement Academy – ILEA).

1999. október 1-jével a belügyminiszter kinevezett a Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központja (BM NOK) igazgatójának, ahol 2010. június 30-ig teljesítettem szolgálatot.

2004. november 10. és 2006. március 10. között ENSZ-pályázat alapján külszolgálatot teljesítettem az ENSZ grúziai megfigyelő missziójában (United Nations Observer Mission in Georgia – UNOMIG), mint rendőri főtanácsadó.

2007-ben a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen doktori (PhD) fokozatot szereztem. A disszertáció címe: *„A rendvédelmi békefenntartás kialakulása, fejlődése, helye és szerepe a XXI. században”*.

2010. július 1. és 2014. július 15. között a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ) főigazgatói beosztását töltöttem be.

2014. július 16-i hatállyal a belügyminiszter az NBSZ rendelkezési állományába helyezett, és egyúttal kinevezett a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ (SZBKK) főigazgatójává.

2015. június 1-jével a belügyminiszter az NBSZ rendelkezési állományába helyezett, és egyúttal vezényelt a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara (NKE RTK) dékáni munkakör betöltésére, a hivatásos szolgálati viszonyom felső korhatárának eléréséig, 2016. július 18-ig (BM-001/1955/2015.). Ez-

zel egy időben az NKE rektora – az elnyert pályázat eredményeként – 3 év időtartamra (2018. május 31-ig) felkért az NKE RTK dékáni beosztás ellátására.

2018. július 16-ával, 51 év szolgálat után a felső korhatárt elérve nyugállományba kerültem.

2018. szeptember 1. és 2019. augusztus 31. között az ORFK ROKK rendészeti békefenntartó és polgári válságkezelési missziók koordinátoraként, szakmai főtanácsadójaként dolgoztam.

2019. augusztus 1-től az NKE Tanácsadó Testületének belügyminiszter által delegált tagja vagyok.

2019. szeptember 1-től a BM közigazgatási államtitkár felkérésére a Belügyi Szemle tudományos főtanácsadója (idegen nyelvi lektora) vagyok. A BM személyügyi helyettes államtitkár megbízása alapján, minisztériumi szinten végzem a nemzetközi polgári válságkezelés és békefenntartás, illetve a nemzetközi bűnüldözés elősegítése érdekében a külföldre történő vezénylések koordinálását.

Dancs Róbert rendőr alezredes

1992-ben végeztem el a Szombathelyi Rendőr Tiszthelyettes Képző Iskolát, ahol őr-járórré avattak.

1995-ben avattak rendőrtisztté a Rendőrtiszti Főiskolán, ahol bűnügyi szakon végeztem. Majd a BRFK Vagyonvédelmi Osztály és a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányság bűnügyi nyomozója voltam 2001-ig.

2001–2011 között a BRFK XX. és VI. kerületi Rendőrkapitányságán dolgoztam, mint ügyeletvezető.

2004–2005 között szolgálati érdekből bevezényeltek a BRFK Kommunikációs Osztályára, mint sajtóügyeletes.

2011–2014 között az ORFK Főügyeletén dolgoztam, mint EU-ROSUR főügyeletes.

2014–2024 között az ORFK rendelkezési állományában voltam a folyamatos külszolgálati feladataim ellátása miatt. A külszolgálat ideje alatt dolgoztam az ENSZ (Egyesült Nemzetek Szervezete – UN), EBESZ (Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet – OSCE) és EU által felállított missziókban.

1998. július 9-én egyéves időtartamra kezdtem meg az első külszolgálatomat a magyar rendőrség kötelékén belül az ENSZ Bosznia-Hercegovina Banja Luka régiójában, mint ENSZ megfigyelő (UN International Police Task Force, UN monitor).

2003–2004 között az EBESZ missziójában vettem részt a Koszovói Rendőriskolán (Kosovo Service School) nemzetközi rendőrségi oktatóként. Fő területem a sértetti, tanú- és gyanúsított kihallgatás taktikája és metodikája volt.

2009. november 21. és 2011. május 20. között az EULEX Koszovó missziójában Pristina régióban Drenas Rendőrkapitányságon voltam rendőrségi főtanácsadó.

2000-ben, 2001-ben, 2002-ben Koszovóban és 2004-ben Ukrajnában az EBESZ szervezésében rövidtávú választási ellenőrként vettem részt a demokratikus és tiszta választások lebonyolításában. Ehhez nagy szakmai segítséget nyújtott az Európai Választási Szakértők Egyesületében 2002-től meglévő tagságom (ACEEEO) és az azon belül szerzett tapasztalatom.

2014. május 18. és 2014. december 31. között az EBESZ Ukrajnai Speciális Megfigyelő Missziójának tűzszüneti megfigyelőjeként a Donbász régióban Kramatorszk városban dolgoztam. Feladataim közé tartozott a frontvonal napi szintű ellenőrzése.

2015. március 2. és 2020. március 1., valamint 2021. szeptember 16. és 2024. december 31. között az EU Katonai Törzs (EUMS), Műveleti Igazgatóság civil és katonai missziók főügyeletén, mint főügyeletes dolgoztam, illetve dolgozom Brüsszelben. A fő feladatomban a 24 misszió és a brüsszeli stratégia döntéshozók közötti információáramlás folyamatos biztosítása.

A folyamatos önképzés elengedhetetlen része a rendőri és külszolgálati karrieremnek. Az alábbi képzéseken vettem részt:

2020 – Police Education and Training Centre of Szeged, Border Policing Training Centre, Border Management Training for EUBAM Rafah Specialized Team supported by EU Police and Civilian Services Training (EUPCST), Szeged.

2019 – European Security and Defense Collage (ESDC), Investigating and Preventing Sexual and Gender Based Violence in Conflict Environment, Böblingen, Németország.

2019 – Media monitoring course (OSINT), Brüsszel, Belgium.

2016 – European Security and Defense Collage (ESDC), CSDP Orientation course, Brüsszel, Belgium.

2015 – Critical incident stress management, Brüsszel, Belgium.

2012–2013 – ELTE Társadalomtudományi Kar, Nemzetközi emberi jogi szakértő szakirány, Másoddiplomás levelező tagozat, Budapest.

2012 – Europe’s New Training Initiative for Civilian Crisis Management (Entri). A Training Course for Field Officers Working on Human Rights, Pisa, Olaszország.

2008 – European Community Project on Training For Civilian Crisis Management and Stabilization Missions, Press and Public Information, Study Center for Peace and Conflict Resolution, Ausztria.

2000–2004 – Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, kommunikáció szak, nemzetközi kommunikáció és PR szakirány.

Kiemelt helyet jelent számomra a rendőri karrierem során a tudás átadása, ezért a BM Nemzetközi Oktatási Központ (BM NOK) felkérésére különböző hazai és nemzetközi rendőri továbbképzéseken, missziókra való felkészítésekben vettem részt.

2008 – Szlovákiai rendőri válságkezelési tanfolyam, bűnügyi nyomozástan

2006–2008 – Magyar rendőri válságkezelési tanfolyam, rendőrségi kommunikáció

2005 – Szegedi Tudományegyetem, rendőrségi kommunikáció, tanfolyamvezető

Dr. Gyulai József rendőr őrnagy

1999. szeptember 1-től dolgozom a Magyar Rendőrség állományában. Karrieremet a Debreceni Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztályán kezdtem, mint vizsgáló, 2000 nyaratól a Rendészeti Szervek Kiképző Központja átképző tanfolyamának elvégzése után, mint rendőr hadnagy.

2001-ben fejeztem be egyetemi tanulmányaimat a Miskolci Egyetem jogász szakán, és ugyanettől az évtől dolgoztam a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Hivatalában kiemelt főelőadóként, mint sajtóreferens.

2005-ben folytatni szerettem volna bűnüldözői karrieremet, ezért kértem áthelyezésemet a főkapitányság bűnügyi osztályára, ahol kiemelt főnyomozóként dolgoztam 2009-ig.

Ebben az évben költöztem Budapestre, és kezdtem dolgozni jelenlegi szolgálati helyemen, a Nemzeti Nyomozó Iroda, majd Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda, Korrupciós Bűnözés Elleni Osztályán kiemelt főnyomozóként, majd osztályvezető-helyettesként.

Időközben három misszióban vettem részt, és képviseltem a magyar rendőrséget külföldön. 2006–2007-ben az egyiptomi Többnemzetiségű Erők és Megfigyelők (MFO) váltásparancsnoka, 2011–2014 között az EULEX Koszovó tanácsadója, majd szervezett bűnözés elleni nyomozója voltam, 2019–2023 között mint az EUAM Ukrajna korrupcióellenes főtanácsadója dolgoztam.

A koszovói misszióban mint a magyar kontingens parancsnok-helyettese, legutóbbi külszolgálatom során mint a magyar kontingens parancsnoka szolgáltam.

Gyuriss István rendőr százados

2001-ben érettségiztem a győri Béri Balogh Ádám Honvéd Középiskola és Kollégiumban.

2007-ben avattak határőr hadnaggyá a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, majd Battonya Határrendészeti Kirendeltségen kezdtem meg munkámat váltásparancsnokként.

2008-ban a Győri Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztályán kiemelt főelőadó beosztásban folytattam munkámat.

2010 decemberétől 2012 decemberéig az EULEX Kosovo misszióban teljesítettem szolgálatot Advisor to mobile border patrol units beosztásban, először a Nyugati Igazgatóság állományában Gjakova központtal, majd átvezényeltek Észak-Koszovóba, ahol a Gate-1 határátlépési ponton teljesítettem határellenőrzési feladatokat, miután a helyi kisebbség megtámadta és felgyújtotta a határátkelőt.

2013-ban ismét a Győri Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán voltam kiemelt főelőadó.

2014 májusától 2015 márciusáig a Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ – Organization for Security and Co-operation in Europe – OSCE) kötelékében Ukrajnában láttam el először monitoring officer, majd később duty officer feladatokat.

2015-ben Győri Rendőrkapitányságon folytattam munkámat a Fogda- és Kísérőőri Alosztály vezetőjeként, majd a Győri Rendőrőrs parancsnokaként egészen 2017-ig.

2017. március elejétől a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályán dolgoztam kiemelt főnyomozóként 2020. december végéig.

2018-ban mesterdiplomát szereztem a Közszolgálati Egyetemen,

Nemzetközi Közszolgálati Kapcsolatok szakon, biztonsági tanulmányok szakirányon.

2021 januárjától 2022 januárjáig a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság Ügyeleti Osztályához tartozó Hegyeshalom–Nickelsdorf Összekötő Irodán szolgáltam főügyeletesként. Az iroda nemzetközi jellege ellenére a munkanyelv nem az angol, hanem a német.

Ezt követően 2022. január végétől Hollandiában, Hágában teljesítem szolgálati feladataimat biztonsági tisztként a Kosovo Specialist Chambers & Specialist Prosecutor's Office elnevezésű nemzetközi szervezetnél.

Holota Gábor rendőr alezredes

1999-ben avattak közrendvédelmi tisztté a Rendőrtiszti Főiskolán. Ezt követően 2018-ig a Készenléti Rendőrségnél dolgoztam különböző beosztásokban.

2008-ban részt vettem „*A csapatszolgálati állomány irányításáért és képzéséért felelős rendőrtisztek felkészítése (HU05/IB/JH/05-TL)*” című twinning light projektben, melynek során Észak-Írország rendőrsége nyújtott szakmai támogatást a Magyar Köztársaság rendőrsége részére. A projekt során a kiképzési területek, modulok meghatározásában működtem közre, illetve a csapatszolgálati taktikai kiképzői tréning koordinálását és végrehajtását irányítottam hazánk részéről.

2008–2010 között az Európai Unió Koszovói Jogrendi Missziójában (EULEX-Kosovo) szolgáltam. 2008. december 13. és 2009. június 2. között az EULEX Rendőrség Támogató Századában tevékenykedtem, majd az EULEX Rendőrség Támogató Főosztályán belül a Különleges Műveleti Egység Parancsnokának Tanácsadója voltam a Prizreni Regionális Rendőrigazgatóságon. Ezen túlmenően összekötői feladatot láttam el a KFOR Déli Hadszerep Parancsnokság és az EULEX, illetve a Koszovói Rendőrség között, különös tekintettel a különleges műveletekre, a közös gyakorlatokra, valamint a világörökség részét képező, KFOR által őrzött épületek (szerb/pravoszláv kolostorok) őrzés-védelmének Koszovói Rendőrség részére történő átadására. Továbbá a Koszovói Rendőrség csapatszolgálati feladatot ellátó egységeinek szervezeti és működési racionalizálása céljából felállított országos munkacsoport vezetője voltam 2009–2010 között.

2012–2014 között az ENSZ Interregionális Bűnügyi és Igazságügyi Kutató Intézet (a továbbiakban: UNICRI), valamint az EUROPOL és a CEPOL által irányított „*A kiemelt rendezvények*

biztosítását érintő nemzeti kutatási programok európai koordinációjának elősegítése – A HÁZ” elnevezésű projekt egyik munkacsoportjának, illetve a projekt vezetőségének tagja voltam.

2014. június 13. és 2014. június 28. között az Európai Bizottság és az Európai Csendőri Erők (EUGENFOR) által koordinált és a Holland Királyi Csendőrség által irányított „*Lowlands Grenade 2014*” nevű válságkezelő, békefenntartó képzésen és zászlóalj szintű harcászati gyakorlaton vettem részt, ahol a 3. Integrált Rendőri Egység parancsnoki teendőit láttam el.

2016-ban a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán rendészeti vezető mesterképzési szakon mesterfokozatot szereztem.

2017-ben a ROKK munkatársaival közösen előkészítettem, megszerveztem és levezényeltem a Visegrádi országok rendvédelmi szervei számára megtartott „*V4 Joint Efforts 2017*” című EU közös biztonság- és védelempolitikai (CSDP) polgári válságkezelési gyakorlatot.

2018-ban, mint társszerző, részt vettem a CEPOL „*Tömegrendezvények Biztosítása című*” online oktatómodul kidolgozásában.

2018–2023 között az Európai Külügyi Szolgálat Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálatánál (CPCC) az „*Európai Unió Integrált Határrendészeti Támogató Missziója Líbiában*” (EUBAM Libya) nevű missziót felügyeltem.

2023. május 1-től a CPCC Műveleti Főosztály Közel-Kelet és Észak-Afrika Osztályát vezetem.

Dr. Jungbert Zsófia büntetés-végrehajtási százados

2000-ben érettségiztem a Kölcsey Ferenc Francia Kéttannyelvű Gimnáziumban, Budapesten.

2005-ben diplomáztam jogászként a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán, ahol később, 2012-ben kriminalisztikai szakjogász végzettséget is szereztem.

2006–2011 között jegyzői gyámhatósági ügyintézőként dolgoztam Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalában, előtte pedig 2006-ban három hónapig nemzetközi referensként a Baptista Szeretetszolgálat Alapítványánál.

2012. február 1. óta dolgozom a büntetés-végrehajtás állományában jogtanácsosként.

2012. február 1. és 2018. július 15. között a Váci Fegyház és Börtönben, 2019. március 15. és augusztus 15. között a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben teljesítettem szolgálatot, 2019. augusztus 15. óta a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Jogi és Adatkezelési Főosztályán dolgozom.

A jogi szakvizsgát 2011-ben, a rendészeti szakvizsgát 2022-ben tettem le.

2023. január 10. és 2024. február 5. között börtönügyi tanácsadóként dolgoztam az EU palesztin területeken működő, jogállamiságot és rendőrségi reformokat támogató missziójában (EU Coordinating Office for Palestinian Police Support, EUPOL COPPS), Ramallahban.

Kassai András rendőr alezredes

1991 decemberében kezdtem meg rendőri pályafutásomat. A csopaki rendőrtisztthe-lyettes képző iskola elvégzése után a BRFK XI. kerületében közrendvédelmi járőrként teljesítettem szolgálatot, majd a Rendőrtiszti Főiskola elvégzése után a Bu-dapesti Rendőr Szakközépiskolában köz-
rendvédelmi tanár beosztásba kerültem. 2000-től a Pest Megyei Rendőr-főkapi-
tányság Budaörsi Rendőrkapitányságán szolgáltam alosztályve-
zetői, őrsparancsnoki, majd osztályvezetői beosztásokban egé-
szen 2022-ig. Jelenleg a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ
Kiképzési és Tanfolyamszervező Főosztály Külszolgálati és Bé-
ketámogató Osztályán kiemelt főelőadói beosztásban dolgozom.
A Rendőrtiszti Főiskola elvégzése után andragógiát hallgattam a
Szegedi Tanárképző Főiskolán, majd egyetemi oklevelet szerez-
tem a Nemzetvédelmi Egyetem Védelmi Igazgatás szakán. Első
külszolgálatomat 2009 és 2012 között az Európai Unió Rendőri
Missziójában Bosznia-Hercegovinában, mint irodavezető hajtot-
tam végre. Ezt követően 2015 és 2019 között az Európai Bizton-
sági és Együttműködési Szervezet különleges megfigyelő misszi-
ójában megfigyelőként vettem részt Kelet-Ukrajnában, továbbá
2020 és 2022 között az Európai Unió Moldovában és Ukrajnában
működő Határsegítő Missziójában irodavezetőként és a magyar
kontingens parancsnokaként, 2022 februárjáig Dél-Ukrajnában,
majd Kelet-Moldovában láttam el feladatokat.

Dr. Kovács Alexandra rendőr alezredes

1997-ben kerültem civil alkalmazottként, tanári diplomával a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztályára. 1999-ben lettem hivatásos a BRFK VIII. kerületi Rendőr-kapitányságon, vizsgálóként kezdtem dolgozni a Bűnügyi Osztályon. Elvégeztem a Rendőrtiszti Főiskola felsőfokú szaktanfolyamát, majd a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán jogász szakon kezdtem meg tanulmányaimat.

2001-től a Miskolci Rendőrkapitányságon nyomozóként, majd bűnügyi helyszínelő szemlebizottságvezetőként dolgoztam 2008-ig.

2004–2005 között külszolgálatot teljesítettem Egyiptomban (Multinational Force and Observers – MFO) szolgálatvezetőként.

2009–2011 között Koszovóban (European Union Rule of Law Mission – EULEX) külszolgálatot teljesítettem, először Prizren régióban megyei bűnügyi helyszínelő tanácsadóként, majd Pristinában bűnügyi helyszínelő vezető tanácsadóként.

2011–2023 között a Terrorelhárítási Központban dolgoztam nemzetközi diplomáciai összekötőként.

2021-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen Nemzetközi Emberjogi Elemző képesítést szereztem angol nyelven.

2022-ben a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán Európai és Nemzetközi Üzleti Mesterjogász (LLM) képesítést szereztem angol nyelven.

2022-ben megkezdtem PhD-tanulmányaimat a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán. A disszertációm címe: Gyermekmunka a XXI. században.

2023 óta az ENSZ Ciprusi missziójában látok el szolgálatot szektorparancsnok-helyettesként és a 4. szektor polgári ügyek rendőri összekötő tisztjeként Pyla településen.

Kulcsár Attila rendőr alezredes

1990. február 7-én lettem hivatásos rendőr a Siklósi Határőr Bázison eltöltött alapki-képzésemet követően.

A magyar rendőrség hivatásos állomá-nyának tagjaként az alábbi beosztásokat töl-töttem be:

1990 januárjában a határőrség alapkikép-zése után kerültem a Budapesti Rendőr-tiszthelyettes Képző Is-kolába.

1991 januárjában a BRFK IX. kerületi Rendőrkapitányságon kezdtem el dolgozni járőrként és objektumőrként, később járőr-vezetőként.

2000. december 1-jén a BM Nemzetközi Oktatási Központ Nemzetközi Program Iroda munkatársa lettem, ahol megismer-kedtem a nemzetközi béketámogató missziókkal kapcsolatos fel-készítések szervezésével és más nemzetközi események, konfe-renciák lebonyolításának szakmai kihívásaival.

2010-ben a BRFK IX. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Gazdaságvédelmi Alosztályán kiemelt főnyomozó be-osztásban dolgoztam.

2012. július 1-jén az ORFK Humánigazgatási Szolgálat Okta-tásigazgatási és Kiképzési Főosztály kiemelt főelőadója lettem, és folytattam a béketámogató missziókba pályázó kollégák kiképzé-sével, felkészítésével kapcsolatos munkát.

2015. július 1-jén a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ-ban (ROKK) folytattam tovább a missziókkal kapcsolatos szer-vezői és oktatási tevékenységemet. Jelenleg a ROKK Kiképzési és Tanfolyamszervezési Főosztály Külszolgálati és Béketámo-gató Osztály kiemelt főelőadója vagyok.

Tanulmányok:

- 1997–1998-ban a budapesti Erkel Ferenc Gimnáziumban sikeresen leérettségiztem, amelyet részben a bosznia-hercegovinai misszióból hazatérve tudtam végrehajtani.
- 2000–2003 között elvégeztem a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Angol Tanszéke által indított angol nyelvtanári szakot Budapesten, melynek köszönhetően angol nyelvtanári diplomát szereztem.
- 2003 decemberében elvégeztem a rendőrtiszti átképzőt, ezt követően az első rendőrtiszti rendfokozatomat is megkaptam.
- 2013–2014-ben elvégeztem azt Eötvös Liránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar Nemzetközi Emberi Jogi Szakértői szakirányú továbbképzését, amellyel a nemzetközi missziókba történő pályázatok során a kiválasztás esélyének növelése volt a célom.
- 2019–2020-ban elvégeztem a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar által indított „*Radikalizmus, vallási szélsőségek*” című szakirányú továbbképzését.

Nemzetközi tapasztalat:

- 1992–1993 között tagja voltam az „*ENSZ Kambodzsai Átmeneti Hatósága*” (United Nations Transitional Authority) elnevezésű misszióknak, ahol járőrözési, tényfeltáró és választási támogatói feladatokat hajtottam végre.
- 1995–1996-ban csatlakoztam az ENSZ afrikai, MINURSO elnevezésű missziójához, melynek Központja Nyugat-Szahara fővárosában, Layoon-ban volt. A misszió során több országban teljesítettem szolgálatot, többek között Algériában és Mauritániában is.

- 1997–1998-ban az ENSZ Bosznia és Hercegovinai Missziójában dolgoztam a Boszniai Szerb Köztársaság területén, Novi Gradban (Bosanski Novi) a Magyar Rendőri Kontingens tagjaként.
- 1999–2000-ben tovább folytattam a munkát az ENSZ Bosznia és Hercegovinai Missziójában, ezúttal a Horvát-Bosnyák Föderáció oldalán, Velika Kladusában, szintén a Magyar Rendőri Kontingens tagjaként.
- 2003. december 23. és 2005. december 15. között Macedóniában, az EUPOL Proxima EU rendőri missziójában dolgoztam, mint rendőri tanácsadó, és fő feladatomban a helyi rendőrség képzése, illetve a közösségi rendőri munka szakmai technikáinak a helyi rendőrséggel történő megismertetése volt.
- 2008. július 7. és 2012. január 6. között szintén Macedóniában az EBESZ Szkopjei Missziójának tagjaként rendőri, később rendőrségi oktatási tanácsadói beosztásban dolgoztam, és a helyi rendőrség belső továbbképzési rendszerének kialakítása, valamint a továbbképzések végrehajtására tervezett rendőri állomány oktatása, módszertani felkészítése volt a feladatomban.
- 2015. október 11. és 2016. október 10. között csatlakoztam az EBESZ Ukrajnai Különleges Megfigyelő Missziójához, ahol nemzetközi megfigyelői beosztásban dolgoztam Mariupolban, amely akkor az Ukrán Fegyveres Erők által ellenőrzött terület része volt.
- 2021. február 18. és 2022. május 31. között szintén az EBESZ Ukrajnai Különleges Megfigyelő Missziójában nemzetközi megfigyelői beosztásban dolgoztam a Luhanszki Népköztársaság szakadár államalakulat területén elhelyezkedő Sztahanovban. A misszió mandátum alapú tevékenysége 2022. február 24-én megszűnt, és a szakadár

területeken maradt megfigyelőket Oroszországon keresztül 2024. március 1-jén kivonták.

Szakmai tanfolyamok:

- 2002-ben elvégeztem a kéthetes Európai Unió Válságkezelő Alaptanfolyamot a BM Nemzetközi Oktatási Központban.
- 2002 júniusában elvégeztem a Brit Rendőrség Bramshill Rendőrakadémia Nemzetközi Osztálya által Magyarországon a BM Nemzetközi Oktatási Központban szervezett, háromhetes Kiképzők Kiképzése tanfolyamot.
- 2003 szeptemberében megszerveztem és lebonyolítottam az ENSZ Nemzetközi Rendőri Parancsnoki tanfolyamot a BM Nemzetközi Oktatási Központ munkatársaként.
- 2007 májusában és júniusában elvégeztem a Nemzetközi Rendőrakadémia (International Law Enforcement Academy) nyolchetes tanfolyamát Budapesten.
- 2007 decemberében elvégeztem a Brühli Rendőrakadémia által szervezett EULEX Koszovó Kiképzők Kiképzése tanfolyamot (Brühl, Németország).
- 2010 májusában elvégeztem az EBESZ szkopjei missziójában az Egyesült Államok Béke Intézetének szervezésében lebonyolított Közvetítő és diplomáciai készségfejlesztő tréninget (Szkopje, Macedónia).
- 2017 júniusában a CEPOL és az Osztrák Rendőr Akadémia szervezésében elvégeztem az Alapjogok és Rendőri Etika című tanfolyamot (Brdo-Kranj, Szlovénia).
- 2017 augusztusában és szeptemberében az előző tanfolyam folytatásaként, a CEPOL és az Osztrák Rendőr Akadémia szervezésében elvégeztem a Sokféleség Kezelése a Nemzetközi Munkában tanfolyamot (Bécs, Ausztria).
- 2023. július 17. és 21. között részt vettem a Román Csend-

őrség által szervezett „*Carpathian Blueshield 2023*” elnevezésű nemzetközi rendőri gyakorlaton (Ochiuri, Románia).

Dr. Less Ferenc rendőr alezredes

1991 decemberétől szolgálok a magyar rendőrségnél különböző beosztásokban. Közrendvédelmi járőrként kezdtem a Készenléti Rendőrség jogelődjénél, illetőleg országos hatáskörű rendvédelmi műveletekben vettem részt először mint járőr, később mint bevetési csoport, alosztály (szakasz) és osztály (század) szintű alegységeket vezető parancsnok. 2014–2021 között főosztályve-

zetőként láttam el a Rendőrség Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály irányítását, majd 2021–2023-ban mint rendőrkiképző, illetve képzésszervező vettem részt a libériai rendvédelmi szervezetek fejlesztését megvalósító projektjében, melyet a US Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs szponzorált.

Külföldi kiküldetésem befejezése óta a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Jogi és Koordinációs Osztály osztályvezető-helyettesi beosztását látom el.

Széleskörű nemzetközi rendvédelmi tapasztalattal és kapcsolati hálóval rendelkezem. Közrendvédelmi képzéseket tartottam Libériában, Oroszországban, Észak-Írországon, Azerbajdzsánban és Grúziában, különböző nemzetközi szervezetekkel együttműködve. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének szolgálatában rendőrkiképzőként szolgáltam Elefántcsontparton, szakértelmemmel hozzájárultam az ENSZ rendőrök tananyagának kidolgozásához. A rendvédelmi szakmai munkán felül több mint tíz éve végzek kutatói tevékenységet, rendszeresen oktatok a Nemzeti Közszerződési Egyetemen. 2017–2021 között főosztályvezetői beosztásom mellett a Kynopol (EU-hálózat a szolgálati kutyákkal foglalkozó szakemberek és tudományos kutatók együttműködésének támogatására) főtitkári feladatait is elláttam.

A Rendőrtiszti Főiskola közrendvédelmi szakán alapszintű felsőfokú végzettséget, majd a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen biztonság- és védelempolitikai mesterdiplomát, az egyetem doktori iskolájában doktori fokozatot szereztem. Folyékonyan beszélek angolul, középszinten oroszul, és megértetem magam spanyolul is.

Németh Gábor rendőr alezredes

1987 és 1989 között a Határőrség Soproni Határőr Kerület Műszaki Vegyvédelmi Század állományában töltöttem le a kötelező sorkatonai szolgálatomat, ahol műszaki utász felkészítést kaptam.

1990. szeptember 1-jén kerültem a Határőrség hivatásos állományába. A körmendi Határőr Kiképző és Továbbképző Intézetben határőr járőr szakon végzetem

1991-ben.

1991–2002 között járőrvezetőként, szolgálati csoportvezetőként és határvadász szakaszparancsnokként szolgáltam a Soproni Határőr Kerület, majd a Győri Határőr Igazgatóság állományában.

2002-ben a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Karán szereztem főiskolai diplomát, mint határrendészeti és védelmi vezető.

2002–2004 között a Győri Határőr Igazgatóság Bevetési Osztályán a határvadász század parancsnokának helyettese voltam, majd 2005-től 2007-ig a Határrendészeti Osztályon teljesítettem szolgálatot. Szakértőként részt vettem a magyar–szlovák és magyar–osztrák közös határ menti járőrszolgálati rendszer kiépítésében, a rendőrség–határőrség integrációjának előkészítésében.

Az integrációt követően 2008–2010 között a Tatabányai Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán teljesítettem szolgálatot, mint alosztályvezető-helyettes, majd megbízott fogdapa-rancsnok.

2010–2021 között a Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központban, az Országos Rendőr-főkapitányságon, majd a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központban az ENSZ, EU, EBESZ, NATO válságkezelő, békefenntartó missziókba ve-

zényelt rendőrök, rendészeti szakemberek felkészítéséért feleltem. Az EU Rendőri és Civil Szolgálatok Képzési Program (EUP-CST) magyar koordinátora voltam. A Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola hallgatója vagyok 2019-től, kutatási szakterületem az EU közel-Keleti válságkezelési tevékenysége.

2021-óta a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszékének tanársegédje vagyok, ahol határellenőrzéssel, integrált határigazgatással, nemzetközi rendészeti együttműködéssel kapcsolatos ismereteket oktatok.

Eddig összesen négy alkalommal szolgáltam különböző nemzetközi békefenntartó, válságkezelő misszióban a Közel-Keleten és a Balkánon, főként mint határőr szakértő. Az EUPCST, FRONTEX és más nemzetközi projektek szakértőjeként rendszeresen tartok határellenőrzéssel, nemzetközi válságkezeléssel kapcsolatos képzéseket itthon és külföldön. A „*Magyar, szlovák minőségbiztosítási mechanizmus kidolgozása a határigazgatás területén*” című projektben központi határellenőrzési szakértői feladatokat látok el.

Dr. Rétyi Árpád rendőr alezredes

1991. február 16-án - a külföldön tanulmányokat folytató katonai főiskolai hallgatók honi központi szerveként működő Karikás Frigyes Katonai Kollégium állományának tagjaként (1987.július-1990. július) külhonban, majd a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán (1990. augusztus-1991. január, Szentendre) folytatott katonai tanulmányokat követően – a Mohácsi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán kezdtem meg a rendőri szolgálatomat járőrvezetői beosztásban, ahol a későbbiek folyamán bűnügyi technikusként láttam el szolgálati feladataimat 1992. júliusáig.

1992. augusztus-1995. július közötti időszakban a Rendőrtiszti Főiskola, nappali tagozat, bűnügyi szakon szereztem diplomát és visszatértem a Mohácsi Rendőrkapitányságra, ahol 1995. augusztus-1999. január közötti időszakban először a Bűnügyi Osztályon főnyomozóként, majd fővizsgálóként, ezt követően pedig vizsgálati alosztályvezetőként teljesítettem szolgálatot.

1999. január-2005. január között a Csornai Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Vizsgálati Alosztály alosztályvezetőjeként láttam el a feladataimat.

Időközben 2000-2004 között a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának levelező tagozatán jogász diplomát szereztem.

2005. január-2008. október között a Pécsi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztály osztályvezetői beosztását töltöttem be, majd az első külszolgálatom megkezdéséig (2008. október-2009. március) a Mohácsi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály értékelő-elemző tiszt / kiemelt főelőadójaként szolgáltam.

2009. március-2012. augusztus között az Európai Unió Jogrendi Missziója Koszovóban (European Union Rule of Law

Mission in Kosovo / EULEX KOSOVO) különböző régiókban és különböző beosztásokban (Koszovói Rendőrség Terrorizmus Ellenes Csoport nyomozó; rendőri tanácsadó; rendőri főtanácsadó; Nyomozás Támogató Igazgatóság rendőri tanácsadó;) teljesítettem külszolgálatot és mindemellett idővel az EULEX Magyar Rendészeti Kontingens kontingens-parancsnok helyettesi feladatkört is elláttam.

2012. szeptember - 2013. október között a honi szolgálati helyemen ismételten a Mohácsi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály értékelő-elemző tiszt / kiemelt főelőadójaként szolgáltam.

2013. október - 2017. november között újra az Európai Unió Jogrendi Missziója Koszovóban (European Union Rule of Law Mission in Kosovo / EULEX KOSOVO), annak Észak-Mitrovica Régiójában, majd Koszovó szerte különböző beosztásokban (Koszovói Rendőrség rendőri tanácsadó; többfunkciós mobil tanácsadó csoport rendőri tanácsadó;) teljesítettem külszolgálatot és mindemellett idővel az EULEX Magyar Rendészeti Kontingens kontingens-parancsnoki feladatkört is elláttam.

2017. november - 2018. április között újra a honi szolgálati helyemen, a Mohácsi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály értékelő-elemző tiszt / kiemelt főelőadójaként szolgáltam.

2018. május - 2019. május közötti időszakban újra külszolgálatot láttam el, de ezúttal az Európai Unió Megfigyelő Misszió Georgiában (European Union Monitoring Mission in Georgia / EUMM GEORGIA) égisze alatt az EUMM GEORGIA Zugdidi Területi Kirendeltség Megfelelőségi Munkacsoport (EUMM Field Office Zugdidi Compliance Team) megfigyelőjeként szolgáltam és a későbbiekben ezen munkacsoport vezető-helyettesi funkcióját is elláttam.

2019. június-2020. február között ismételten a honi szolgálati helyemen, a Mohácsi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály értékelő-elemző tiszt / kiemelt főelőadójaként szolgáltam.

2020. március - 2024. március közötti időszakban ismételt külszolgálatot láttam el és újra az Európai Unió Megfigyelő Misszió Georgia (European Union Monitoring Mission in Georgia / EUMM GEORGIA) égisze alatt, de ezúttal az EUMM Gori Területi Kirendeltség Adminisztratív Elvlasztó Vonalat Ellenőrző és Megfigyelő Munkacsoport (EUMM Field Office Gori Administrative Boundary Line Team) megfigyelőjeként, majd az ugyenezen területi kirendeltség Műveleti Csoport Szolgálatirányító Egységének (EUMM Field Office Gori Operations Team Watchkeeper Cell) szolgálatirányító tisztje voltam, ahol idővel a vezető szolgálatirányító tiszti feladatkört is elláttam. 2022. május-2024. február között önkéntesen vállalt többletfeladatként, az éppen aktuális műveleti igényekkel és helyzettel összhangban az EUMM GEORGIA által szünetmentesen (24/7) fenntartott, kétnyelvű (angol/orosz) „Forró Drót” (EUMM Hotline) működtetésében is aktívan szerepet vállaltam úgynevezett „Forró Drót Támogatói Tiszt” (Hotline Holder Back-up) minőségben. Továbbá 2022. április-2024. február közötti időszakban az EUMM Magyar Rendészeti Kontingens kontingensparancsnoka is voltam.

2024 áprilisától újra a honi szolgálati helyemen, a Mohácsi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály értékelő-elemző tiszt, kiemelt főelőadóként teljesítek szolgálatot.